

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ČESKO-NĚMECKÝCH AREALOVÝCH STUDIÍ
A GERMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

ČESKO-RAKOUSKÉ VZTAHY V LETECH 1999–2004: KAUZA
JADERNÉ ELEKTRÁRNY TEMELÍN

Vedoucí práce: PhDr. Miroslava Kubatová Pitrová, Ph.D.

Autor práce: Bc. Pavel Válek

Studijní obor: Česko-německá areálová studia

Ročník: 2.

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 10. května 2018

Bc. Pavel Válek

Poděkování: Rád bych poděkoval PhDr. Miroslavě Kubatové Pitrové, Ph.D. za podnětné vedení diplomové práce, za její připomínky a odborné rady. V neposlední řadě bych chtěl poděkovat mé rodině za podporu ve studiu.

Anotace:

Práce se zabývá pohledem rakouských deníků Die Presse a Kurier na česko-rakouské vztahy v letech 1999 až 2004, resp. na problematiku JE Temelín (JETE). Hlavními tématy se pro rakouský tisk stalo odsouhlasení dostavby JETE českou vládou, resp. její spuštění. Důležité momenty představovaly blokády a demonstrace rakouských občanů na česko-rakouských hraničních přechodech, snaha Rakouska vetovat přístupová vyjednávání ČR s EU nebo vnitropolitický boj v rakouské vládě.

Klíčová slova:

Die Presse; Kurier; Jaderná elektrárna Temelín; akční plán; hraniční blokády; Protokol z Melku; EU; Veto gegen Temelín.

Annotation:

The thesis deals with the perspective of the Austrian newspapers like Die Presse and Kurier on the Czech-Austrian relationship between years 1999 and 2004, or more precisely the issue of Temelín NPP. The main topics for the Austrian press became the approval of completion by the Czech government and of course the launch of Temelín NPP. Significant moments were the blockades and demonstrations of Austrian citizens at the Czech-Austrian border crossings, Austria's attempt to veto the accession negotiations between Czech Republic and EU or internal political struggle in the Austrian government.

Keywords:

Die Presse; Kurier; the Temelin nuclear power plant; action plan, the border blockades; the Melk Protocol; veto against Temelin.

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK

ÚVOD	7
1. Rakouská energetická politika	9
2. Rok 1999	11
2.1 Rakouský akční plán.....	18
2.2 Stanovisko EU.....	21
3. Rok 2000	24
3.1 Blokády hraničních přechodů.....	28
3.2 Spuštění prvního reaktoru JETE.....	34
3.3 Protokol z Melku.....	37
4. Rok 2001	40
4.1 Studie EIA.....	41
4.2 Rakouský vnitropolitický konflikt.....	49
5. Rok 2002	53
5.1 Výsledky lidové iniciativy.....	54
5.2 Resty minulosti.....	58
6. Roky 2003–2004	62
ZÁVĚR	66
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	68
SEZNAM PŘÍLOH	77

SEZNAM ZKRATEK

AG – Aktiengesellschaft – Akciová společnost

ČEZ – České Energetické Závody

ČR – Česká republika

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

EdF – Électricité de France

EIA – Environmental Impact Assessment – *Vyhodnocení* vlivů na životní prostředí

EP – Evropský parlament

ESD – Evropský soudní dvůr

EU – Evropská unie

EVN – Energieversorgung Niederösterreich ČESKY??

FNM – Fond národního majetku

FPÖ – Freiheitliche Partei Österreichs – Svobodná strana Rakouska

GRS – Gesellschaft für Anlagen- und Reaktorsicherheit GmbH ČESKY???

JE – jaderná elektrárna

JEDU – Jaderná elektrárna Dukovany

JETE – Jaderná elektrárna Temelín

KDU-ČSL – Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová

MAAE – Mezinárodní agentura pro atomovou energii

MSD – Mezinárodní soudní dvůr

MW – megawatt

MWe – megawatt (s indexem e) je elektrický výkon generátoru používaný např. u elektráren

MWh – megawatthodina

ODS – Občanská demokratická strana

ÖVP – Österreichische Volkspartei – Rakouská lidová strana

PČR – Parlament České republiky

RWE – Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk

SPÖ – Sozialdemokratische Partei Österreichs – Sociálnědemokratická strana Rakouska

SÚJB – Státní úřad pro jadernou bezpečnost

USA – United States of America - Spojené státy americké

US-DEU – Unie svobody-Demokratická unie

ÚVOD

Sousedské vztahy obecně nebývají vždy jednoduché. A pokud se jedná o sousedství dvou států, jejichž společná hranice měří 460 km a představující takřka 100 let společné historie, neudiví, že to nebylo soužití vždy bez komplikací.

Jednou ze zásadních novodobých neshod mezi Českou republikou (dále jen ČR) a Rakouskem byla výstavba a hlavně uvedení do provozu Jaderné elektrárny Temelín (dále jen JETE), rakouskou stranou nazývaná CSSRnobyľ, která je vzdálená 50 km od hranic s Rakouskem. Panující nedůvěra a strach rakouských obyvatel z případné poruchy elektrárny, kdy měla Evropa na paměti 14 let starou havárii ukrajinské elektrárny Černobyľ, byla jádrem rozepře na konci 90. let 20. století a pokračovala ještě řadu let. Rakouská strana se snažila způsoby popsanými v práci zabránit spuštění JETE. Kauza bezesporu ovlivnila vztahy ČR a Rakouska.

Cílem práce je na základě rešerší článků rakouských deníků interpretovat postoj a smýšlení rakouské veřejnosti o energetické politice ČR, zejména JETE a její dostavbě. Ve stanoveném časovém rozmezí od roku 1999 do roku 2004 jsem sledoval četnost a obsah rakouských článků hovořících o problematice jaderné energie v ČR. Za hlavní prameny jsem si zvolil dva rakouské deníky Die Presse a Kurier.

Rozhodl jsem se za pomoci rakouských tištěných médií vydat do minulosti na přelom tisíciletí, abych vyhledal články pojednávající o JETE. Díky diplomové práci chci ukázat, jak rakouský tisk informoval a sledoval dění a vyostřenou kauzu JETE v letech 1999 až po rok 2004.

Časové rozmezí je vybráno na základě stěžejních událostí, které přímo souvisejí s JETE. Postupuji chronologicky od roku 1999 až do konce roku 2004. Přesněji tedy začínám s rešerší článků od 1. ledna 1999 až do prosince roku 2004. V roce 1999 vystupovaly proti výstavbě JETE všechny významné rakouské politické strany v čele s FPÖ¹. Kriticky se k dostavbě Temelínu vyjádřil i Evropský parlament. Navzdory všem snahám Rakušanů potvrdila česká vláda dostavbu JETE. Dalším zásadním mezníkem byl 12. prosinec 2000, kdy byl podepsán Protokol z Melku, který na nějakou dobu situaci uklidnil. Následoval rok 2001/2002 a celorakouské protestní lidová iniciativa pod názvem „Veto gegen Temelín“, které mělo za úkol podmínit vstup ČR do EU nedostavbou Temelína. V časové ose přicházely na řadu události týkající se zkušebního provozu

¹ Freiheitliche Partei Österreichs – Svobodná strana Rakouska.

prvních dvou bloků JETE v letech 2002/2003. V posledním sledovaném roce mě zajímaly především články, které informovaly o zamítnutí dostavy 3. a 4. bloku JETE zastupitelstvem Jihočeského kraje a v neposlední řadě reakce rakouských tištěných médií na vstup ČR do EU.

K vypracování diplomové práce jsem použil především německy psané zdroje. Vedle odborné literatury to byly zejména rakouské deníky. K získání potřebných podkladů, tj. dobového tisku, jsem musel cestovat do rakouského hlavního města Vídně. Fyzicky jsem provedl rešerši v Rakouské národní knihovně (*Österreichische Nationalbibliothek*). V archivu jsem si zapůjčil tzv. mikrofiše neboli druh mikrofilmu. Za pomoci speciálních promítaček si lze promítnout obsah, resp. požadovaný článek na obrazovce, následně pak stránku vytisknout. Pouze prezenčním studiem a rešerší jsem mohl získat tyto materiály. Digitální verze výtisků deníků nejsou zatím k dispozici. Na internetu si lze objednat originální tištěnou verzi těchto deníků, ale jsou zpoplatněny velmi vysokou částkou.

Diplomová práce nemá za cíl numerickou analýzu (zmapovat či zdokumentovat počet článků ve výtiscích deníků) ani zkoumat zvolené výrazové prostředky, které redaktoři používali při psaní článků o JETE. Primárním cílem práce je získání informací z obsahů článků zabývajících se JETE a energetickou politikou ČR a zachytit nálady a postoje rakouské veřejnosti vůči JETE, do jaké míry a v jaké intenzitě se rakouský tisk zabýval touto kauzou a jaký dopad měla na česko-rakouské vztahy.

Při vypracování diplomové práce byla použita metoda obsahové analýzy. V principu je obsahová analýza vyzdvižována jako adaptivní, jednoduchá, a přitom systematická. Uplatnit ji lze na soubor textových dat, ale také ji využít tam, kde doposud není možné uplatňovat investigativnější metody zkoumání. Vedle metody obsahové analýzy byly použity další obecně teoretické metody vědeckého zkoumání. Např. syntéza, při které se sledují vzájemné souvislosti mezi jednotlivými složkami objektu, a tím napomáhá k odhalení vnitřních zákonitostí fungování a vývoje objektu bádání. Další metodou je indukce, která zkoumá jednotlivé části události, ze které je pak vyvozen obecný závěr, umožňuje tedy zformulovat obecný závěr platný pro zkoumaný objekt.

1. Rakouská energetická politika

Koncem 70. let 20. století si rakouská vláda začala uvědomovat, že pro narůstající energetické potřeby rakouského průmyslu a spotřebitelů by bylo potřeba dalších zdrojů energie. Nabízela se výstavba jaderných elektráren. V roce 1970 byla založena společnost *Gemeinschaftskernkraftwerk Tullnerfeld GmbH GKT*, která měla vystavět JE *Zwetendorf* umístěného v katastru stejnojmenného města 40 km severozápadně od hlavního města Rakouska Vídně. Projekt byl odsouhlasen tehdejší spolkovou vládou spolkového kancléře Josefa Klause 11. listopadu 1966. V podmínkách kontraktu se společností *Siemens-Austria*, která vyhrála výběrové řízení, stálo, aby více než 70 % veškerých komponentů do JE *Zwetendorf* bylo dodáno rakouskými firmami. Reaktor elektrárny měl mít výkon 700 MWe. Výstavba JE započala v únoru 1972 a měla stát 5,2 mld. šilinků (1,6 mld. EUR).²

Zpochybňování nutnosti jaderných elektráren se ve světě začalo šířit v polovině 70. let 20. století a tato vlna neminula ani Rakousko. Rakouská veřejnost stále více pochybovala o nutnosti stavby JE. V důsledku toho se začaly formovat různé skupiny proti jaderné energii jako např. *Matky proti jadernému nebezpečí*³ atd. Rakouská vláda tehdy vedla informační kampaň o otázkách jaderné energie za pomoci ustanovené skupiny expertů na energetiku. Informační mítinky navštěvovali ale především protijaderní aktivisté, čímž znemožnili seriózní debatu.⁴

Rakouská vláda v 60. letech 20. století pod vedením Rakouské lidové strany (ÖVP⁵) rozhodla o výstavbě JE *Zwetendorf* a elektrárna měla plnou podporu. V 70. letech 20. století křeslo spolkového kancléře obsadil Bruno Kreisky ze Sociálně demokratické strany Rakouska (SPÖ⁶). Kancléř Kreisky osobně podporoval atomový program a výstavbu JE *Zwetendorf*, ale v roce 1978 se jeho vláda rozhodla uspořádat referendum o budoucnosti jaderné energetiky v Rakousku. Referendum bylo stanoveno na 5. listopadu 1978 a v případě negativního výsledku, hodlal tehdejší rakouský kancléř Kreisky

² BÖCK, Helmut a Dana DRÁBOVÁ. *Rizika přesahující hranice: případ Temelín*. Praha: Česká nukleární společnost, 2006. ISBN 80-020-1794-3.

³ *Mütter gegen Atomgefahr* (<http://www.muettergegenatomgefahr.at/>).

⁴ BÖCK, Helmut a Dana DRÁBOVÁ. *Rizika přesahující hranice: případ Temelín*. Praha: Česká nukleární společnost, 2006. ISBN 80-020-1794-3.

⁵ Österreichische Volkspartei – Rakouská lidová strana.

⁶ Sozialdemokratische Partei Österreichs – Sociálnědemokratická strana Rakouska.

rezignovat na svou funkci.⁷ Příležitosti, jak odstranit tehdejšího kancléře z úřadu využili členové politické strany ÖVP, kteří sami byli pro jadernou politiku Rakouska, ale z politických důvodů vystupovali proti.⁸

Výsledek hlasování o zprovoznění již dostavěné JE Zwetendorf dopadl následovně:

pro „ANO“ hlasovalo 1 576 706 rakouských občanů, což odpovídalo 49,5 % hlasů.

„NE“ získalo 1 606 777 hlasů, tedy podíl 50,5 %.

Spuštění JE Zwetendorf bylo zamítnuto. Rozhodlo pouhých 30 000 hlasů při volební účasti 64,1 %. Na základě referenda byl schválen Spolkový ústavní zákon o Rakousku bez jádra⁹. Navzdory prohlášení tehdejšího rakouského spolkového kancléře, Bruna Kreiskyho, že v případě negativního výsledku referenda odstoupí ze své funkce, se tak nestalo a kancléř Kreisky zůstal ve funkci do roku 1982.¹⁰

Rakouské elektrárenské společnosti se v nadcházejících letech snažily o znovuoobnovení jednání o JE Zwetendorf, ale havárie JE v Černobyli v dubnu roku 1986 a JE Tree Mile Island v březnu 1979 v USA utvrdily rakouskou veřejnost a média, že rakouské rozhodnutí z roku 1978 bylo správné.¹¹

⁷ ATOMKRAFT: „Sieg der Fackeln über das Atomzeitalter“. *Spiegel* [online]. SPIEGEL-Verlag Rudolf Augstein GmbH & Co., 13. 11. 1978, (46/1978), 2 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/spiegel/print/d-40607009.html>.

⁸ Tamtéž.

⁹ Bundesverfassungsgesetz für ein atomfreies Österreich.

¹⁰ The austrian people said "NO" to nuclear energy: A truly unique story: a nuclear reactor that never went into operation. *Www.nuclear-power-plant.net* [online]. EVN AG & PRIMA VISTA Media & Consulting, 2010 [cit. 2018-03-12].

Dostupné z: <https://www.nuclear-power-plant.net/index.php?lang=de&item=history>.

¹¹ BÖCK, Helmuth a Dana DRÁBOVÁ. *Rizika přesahující hranice: případ Temelín*. Praha: Česká nukleární společnost, 2006. ISBN 80-020-1794-3.

2. Rok 1999

Na začátku roku 1999 rakouská tištěná média informovala především o plánovaném hlasování české vlády, které mělo rozhodnout o dostavbě či ukončení stavby Jaderné elektrárny Temelín. Rakouská vláda byla zásadně proti dostavbě JETE a členové vlády se v prvních měsících roku 1999 pokoušeli na jednáních s českou stranou argumentovat pro rozhodnutí nepokračovat ve výstavbě elektrárny. Rozhodnutí padlo 12. května 1999 a česká vláda odhlasovala dostavbu JETE. Tím se Temelín na dalších pár měsíců stal zásadním tématem v rakouském tisku v rámci česko-rakouských vztahů. Ten psal především o akčním plánu Rakouska, který byl posléze předložen Evropské komisi. Mimo jiné plán obsahoval podmínky, které chtělo stanovit Rakousko, pro ty kandidující země do EU, ve kterých nebyli Rakušané spokojeni s jejich energetickou politikou. Tento rakouský plán se však setkal s velkou kritikou ze strany Evropské unie.

Kontroverzní dostavbou JETE se zabývalo jak rakouské, tak i české Ministerstvo zahraničních věcí. Rakouské Ministerstvo požádalo českou stranu o vypracování zprávy, z níž by vyplynulo, jaký dopad bude mít dostavba JETE na vzájemný vztah České republiky s Rakouskem. Rakousko chtělo českou stranu donutit přehodnotit plán dostavby JETE a nešetřilo kritikou celého projektu. Zdůrazňovalo zejména vznikající technické problémy, a tím i zvyšující se náklady na dostavbu. Rakouská ministryně pro ochranu spotřebitele, Barbara Prammerová (SPÖ) zdůrazňovala podmínku EU pro kandidátské země, ze které vyplývalo, že veškerá technická zařízení musí odpovídat západním standardům. Tento požadavek platil i pro JETE a bude ho podle ní velice obtížné dosáhnout u elektrárny ruského designu. Redaktor deníku Die Presse Michael Lohmeyer také informoval, že největší český dodavatel energie ČEZ¹² byl zažalován organizací Přátelé Země¹³ z následujících obstrukcí. Stanislav Svoboda, generální ředitel firmy Škoda Praha, byl členem v představenstvu ČEZu čímž docházelo ke střetu zájmů. Škoda byla totiž jedním z hlavních dodavatelů zařízení a součástek pro JETE. Z tohoto důvodu Rakušané předpokládali, že Stanislav Svoboda bude mít větší zájem na zisku Škody než na snižování nákladů při výstavbě JETE, které už tak dosáhly částky 2,76 mld. EUR a měly stoupající tendenci.¹⁴

¹² České energetické závody.

¹³ Friends of the Earth (FoE) - mezinárodní síť ekologických organizací z 69 zemí 5 kontinentů. Českým členem sítě je Hnutí DUHA.

¹⁴ LOHMEYER, Michael. *Prag soll Bau des AKW Temelín „grundsätzlich überdenken“*. Die Presse. 2. února 1999, s. 13, č. 15283.

Pro deník Kurier poskytl rozhovor za Hnutí DUHA, českou nevládní environmentální organizaci, její tehdejší zástupce Jan Beránek. Vyjádřil se optimisticky v tom smyslu, že ještě přijde správná příležitost zastavit výstavbu JETE. Tím, že se zpozdila závěrečná zpráva o zhodnocení stavu JETE, kterou vypracovávala mezinárodní komise expertů na energetiku, se také podle Beránka zdrží rozhodnutí české vlády ve věci JETE očekávané na konci března 1999. Beránek znal hrubou verzi závěrečné zprávy a vyvracel rakouským mediím, že by měla jednoznačný závěr. Tlumočil zprávu tak, že je v ní hodně důležitých podkladů proti Temelínu, ale odpůrci JETE musí české vládě usnadnit rozhodnutí, předložením přesvědčivých argumentů, uvedl dále Beránek pro deník Kurier.^{15 16}

V článku z 27. února 1999 informoval redaktor deníku Die Presse o zrušení stavebního povolení jedné z vedlejších budov JETE Nejvyšším soudem v Praze. Podle informací kanceláře Ministerstva financí Horního Rakouska Nejvyšší soud zrušil stavební povolení udělené Temelínu v roce 1997. Přesněji se jednalo o schválení instalace „západní“ bezpečnostní technologie.¹⁷ Změny ve stavebním plánu, oproti původním, klasifikoval soudce jako „zásadní“ a tím tedy oddálil udělení stavebního povolení pro tuto budovu. Od roku 1992 se v projektu JETE odehrálo mnoho změn a vždy to vedlo, podle rakouské strany, ke zpoždění realizace. Stavební práce započaly v roce 1984. První blok JETE měl být uveden do provozu již v roce 1994¹⁸, tak shrnuje redaktor v krátkosti minulost výstavby elektrárny.¹⁹

V dalším článku informuje tisk o zprávě čtrnáctičlenné mezinárodní komise pro energetiku, ve které experti analyzovali také rentabilitu JETE. Podle závěrečného shrnutí byla JETE z ekonomického hlediska nerentabilní, protože po uvedení do provozu v roce 2001 by „zcela jistě“ produkovala nadbytečné množství elektřiny. Přesto byla komise toho názoru, že jediným možným řešením bylo pokračování ve výstavbě. V případě, že by se práce ukončily, ocitl by se ČEZ ve velkých finančních problémech a nemohl by dostát svým závazkům vůči věřitelům. Ze zprávy nevyplývalo žádné jednoznačné doporučení pro českou vládu, která se podle dostupných informací měla otázkou dostavby

¹⁵ GALOPI, Stefan. „*AKW Temelín ist noch zu verhindern*“. Kurier. 23. února 1999, s. 4, č. 54.

¹⁶ Cílené rozhovory pro rakouská média sloužily dle mého názoru hlavně k uklidnění rakouských obyvatel a představovaly jistou formu sugesce, že dostavba nebude povolena, když zde byli i čeští odpůrci atomové energie (pozn. aut.).

¹⁷ PATSCH, Jan. *Entscheidung für Bohunice, Verzögerung für Temelín*“. Kurier. 26. února 1999, s. 6, č. 57.

¹⁸ Dnes již víme, že zkušební provoz prvního bloku byl zahájen až 10. června 2002, tedy 12 let od původního plánu (pozn. aut.).

¹⁹ *Temelín: Verzögerung durch Gerichtsurteil*. Die Presse. 27. února 1999, s. 13, č. 15305.

JETE zabývat 17. března 1999, informoval redaktor deníku Die Presse. Dále dodal, že tehdejší rakouský ministr životního prostředí Martin Bartenstein (ÖVP) shledával námitky Rakouska vůči JETE díky zprávě mezinárodní komise za opodstatněné nejen kvůli bezpečnostnímu riziku, ale také kvůli ekonomické stránce.²⁰

V následujícím článku informoval redaktor Die Presse o setkání českých a rakouských expertů na energetiku. Ve středu 10. května hovořili do pozdních hodin čeští a rakouští experti v Badenu u Vídně o tom, jak získat energii z obnovitelných zdrojů. Zaměřovali se především na získávání energie z biomasy a kogenerace, což je kombinovaná výroba elektřiny a tepla. Na jednání také zazněl návrh zemského ministra Horního Rakouska, Ericha Heidera, financovat výstavbu tří tepelných elektráren v ČR jako náhradu za ukončení stavby JETE. Bohužel tento návrh by podle Prammerové nevyřešil finanční situaci ČEZu. České energetické závody by musely čelit také faktu, že spotřeba elektřiny oproti roku 1998 klesla o 1,8 %. Ze závěrečné zprávy z tohoto setkání také vyplývalo, že elektrickou energii vyrobenou JETE nebude schopno do roku 2015 spotřebovat. Podle expertů stoupnou náklady na výstavbu o dalších 218 mil. EUR. Doposud bylo na výstavbu využito 2,3²¹ mld. EUR a podle závěrečné zprávy mělo být na dokončení stavby JETE potřeba dalších 11 mld. Rozhodnutí schválené vládou tehdejšího premiéra v roce 1993, Václava Klause, pokračovat ve výstavbě bylo ve zprávě označeno za nesprávné rozhodnutí.²²

Tehdejší český premiér Miloš Zeman²³ označil stavbu JETE za hloupý projekt, který povede pouze k finančním ztrátám, referoval redaktor deníku Kurier 13. března 1999. Pro environmentální organizaci Global 2000 a rakouskou Stranu zelených bylo stanovisko premiéra důkazem, že zastavení výstavby JETE bylo možné. Vyzývali také tehdejšího rakouského kancléře, Viktora Klimu, aby co nejrychleji odcestoval do Prahy a setkal se s premiérem Zemanem. Redaktor dále referuje o kritice na účet rakouské ministryně Prammerové, která učinila prohlášení, že Temelín by měl být pouze záležitostí České Republiky. To bylo podle odpůrců JETE kontraproduktivní a šlo o zbytečný výrok. Prammerová byla kritizována také za to, že při představení své nové iniciativy pro změnu

²⁰ *Temelín-Kommision: „Mehr negative als positive Aspekte“*. Die Presse. 8. března 1999, s. 13, č. 15312.

²¹ Prognózy rakouského tisku o finančních zdrojích, které měly být použity na výstavbu JETE, nebyly přesné. Konečné výdaje na výstavbu JETE byly 98 mld. Kč (3,2 mld. EUR). Byl to však z rakouské strany vcelku chytrý tah, neustále poukazovat na to, kolik bude dostavba a uvedení do provozu JETE stát, protože částky byly ohromné. Pro běžné občany nepředstavitelné. Také několikrát zmiňovaný návrh výstavby elektráren šetrných k životnímu prostředí byly pouhé ničím nepodložené návrhy (pozn. aut.).

²² *„Strom aus Temelín wird nich gebraucht“*. Die Presse. 10. března 1999, s. 16, č. 15314.

²³ Ve funkci premiéra ČR od 17. července 1998 do 15. července 2002. Nástupce Vladimír Špidla (pozn. aut.).

ve smlouvě o Euratomu nezmínila právě JETE a tím z celé situace vyplynulo, že ministryně na danou záležitost rezignovala. I tehdejší zemský hejtman Horního Rakouska Josef Pühringer se vzdal ve jménu zemské vlády dalších iniciativ proti zastavení stavby atomového reaktoru. Zato Radko Pavlovec, tehdejší pověřenec spolkové země Horní Rakousko pro otázky jaderných zařízení, varoval, že závěrečná zpráva expertů na energetiku nepopisuje ekonomickou situaci správně.²⁴ Rakouská strana chtěla tedy poukázat na ekonomickou nerentabilitu JETE a její zaručenou prodělečnost v očích Rakušanů.

Další článek redaktorů deníku Kurier informuje své čtenáře o posunutí rozhodnutí ve věci výstavby JETE. Podle nich odložení poukazovalo na to, že kritické ohlasy Rakouska začaly být brány vážně. Ministryně Prammerová v dopise adresovaném české vládě požadovala přezkoumání všech alternativ, které by vedly k zavržení myšlenky dostavby JETE. Zdůrazňovala také, že Česká republika si musí být vědoma seriózních komplikací, které může otázka Temelína přivodit při vyjednávání o přistoupení do Evropské unie.²⁵

Jako částečný úspěch mohli slavit odpůrci JETE, když se česká vláda usnesla 22. března 1999 na tom, že o další stavbě JETE rozhodne po vypracování pěti různých scénářů, které vezmou v úvahu všechny připadající alternativy. Redaktor zdůrazňuje, že rozhodnutí by nemělo padnout dříve než v květnu 1999. Úřad spolkového kancléře ve Vídni oznámil, že se bude snažit svými argumenty přesvědčit českou vládu od upuštění dostavy elektrárny. Tehdejší spolkový kancléř Rakouska Klima a ministryně Prammerová měli navštívit Prahu, aby mohli o tématu dostavby Temelína osobně jednat.²⁶

Podpořit rakouskou ministryni Prammerovou v její snaze vymluvit české vládě dostavbu JETE se rozhodl i tehdejší německý ministr životního prostředí Jürgen Trittin. Mluvčí tohoto německého ministra, Michael Schroerer informoval, že jejich Ministerstvo mělo spolupracovat s Českou republikou při hledání alternativy k produkci energie pocházející ze štěpení jádra. Prammerová byla při své návštěvě u německého ministra Trittina ujištěna jeho podporou pro svůj návrh o znovudefinování smlouvy Euratom.²⁷

Ve čtvrtek 1. dubna 1999 se v Praze setkal tehdejší zemský hejtman Horního Rakouska Josef Pühringer s tehdejším českým vicepremiérem Egonem Lánským. Pro

²⁴ *AKW Temelin: Gegner fordern ein Gipfeltreffen Klima-Zeman.* Kurier. 13. března 1999, s. 11, č. 72.

²⁵ *Temelin-Entscheidung soll verschoben werden.* Kurier. 17. března 1999, s. 11, č. 78.

²⁶ *Temelin-Entscheidung nicht vor Mai.* Die Presse. 24. března 1999, s. 16, č. 15326.

²⁷ *„Konkrete Alternative für das AKW Temelin“.* Die Presse. 31. března 1999, s. 14, č. 15332.

deník Die Presse pak Pühringer tlumočil průběh setkání. Na začátku jednání údajně Pühringer sdělil Lánskému námitky, které má Horní Rakousko vůči dostavbě JETE. Lánský svůj protějšek informoval, že česká vláda v této věci nebyla stále rozhodnuta a patrně učinit rozhodnutí mělo trvat určitý čas. Ministři totiž měli přezkoumat další studie o JETE, které měly být zveřejněny až koncem května 1999. Pühringer dále redaktorovi popisoval, jak Lánský podrážděně reagoval, když mu zemský hejtman sdělil, že při vyjednávání o vstupu České republiky do EU se bude Horní Rakousko zasazovat o to, aby bezpečnost JETE byla jedním z hlavních bodů.²⁸

Bývalý český ministr životního prostředí Miloš Kužvart navštívil ve Vídni tehdejší ministryni Barbaru Prammerovou a tehdejšího ministra Martina Bartensteina. Všichni tři se dohodli na tom, že musí shromáždit co nejvíce faktů a detailů, aby byli schopni přesvědčit českou vládu o upuštění od další výstavby JETE. Prammerová při návštěvě českému ministrovi nabídla, že Rakousko poskytne své experty, kteří vypracují scénář, ve kterém nebude figurovat JETE a který liberalizuje český energetický trh. Kužvart²⁹ údajně vyjádřil poděkování a označil snahu projevenou ze strany Rakouska za legitimní.³⁰

V krátkém článku „EU-Hilfe gegen Temelín?“ informoval redaktor deníku Die Presse o projednávání kauzy JETE v Evropském parlamentu. Evropský parlament měl na základě iniciativy Rakouska projednávat 6. května 1999 dostavbu JETE. Než mělo padnout rozhodnutí české vlády, hodlal se Evropský parlament vyjádřit pro zastavení dostavby JETE. Tehdejší poslankyně Evropského parlamentu, Marilies Flemmingová, si dala za cíl, aby z rakouského požadavku, ukončit stavbu JETE, udělala požadavek Evropského parlamentu. Paralelně k této věci by se Flemmingová chtěla zasadit o spolufinancování alternativních konceptů získávání el. energie, a to z prostředků EU.³¹

Česká vláda na začátku května převzala od českého Ministerstva životního prostředí a průmyslu a obchodu vyhotovené zprávy, které analyzovaly stav výstavby JETE. České Ministerstvo zahraničních věcí si dále nechalo vypracovat studii o tom, jaké následky bude mít dokončení stavby elektrárny na mezinárodní vztahy ČR. Deník upozorňuje i na možné obtíže při vyjednávání o vstupu do Evropské unie.

²⁸ *Temelín: Eisige Stimmung*. Die Presse. 2. dubna. 1999, s. 14, č. 15334.

²⁹ Miloš Kužvart byl jedním z nejsilnějších spojenců Rakouska v tehdejší vládě Miloše Zemana, který se zasazoval o zrušení projektu JETE (pozn. aut.).

³⁰ *Temelín-Gipfel in Wien* Die Presse. 7. dubna. 1999, s. 10, č. 15337.

³¹ *EU-Hilfe gegen Temelín?*. Die Presse. 5. května. 1999, s. 16, č. 15360.

Ministerstvo průmyslu a obchodu podle informací rakouského deníku dostavbu JETE prosazovalo, protože se obávalo, že kdyby byla dostavba JETE zamítnuta, na ČEZ by musel být vyhlášen konkurz. Ministerstvo průmyslu a obchodu dále argumentovalo odbornými zprávami o zaměstnanosti v regionu. Uvedení JETE do provozu mělo přinést dva až pět tisíc nových pracovních míst. Řada českých ministrů však byla v tu dobu ještě nerozhodnuta. Tisk zmiňoval, že tehdejší premiér Miloš Zeman navrhoval ještě možnost nechat rozhodnout občany v referendu. ČR však chyběl patřičný zákon o všeobecném referendu a jeho přijetí by v celé věci přineslo další zdržení.³²

Evropský parlament (EP) ve čtvrtek 6. května jednal o tom, zda by byla česká JETE schopna po případném dokončení dosahovat západních standardů. EP většinovým rozhodnutím nedoporučil dokončení stavby elektrárny, informoval deník Kurier a také dodal, že tento závěr nebude mít žádný závazný účinek na vyjednávání o vstupu ČR do EU. EP v rezoluci také uvedl možnost finanční podpory pro nejadernou alternativu, kterou navrhovalo již dříve Rakousko. K rozhodnutí Evropského parlamentu se rozhořčeně vyjádřil Václav Klaus³³. Uvedl, že Temelín bude modernější než většina atomových elektráren v Evropě. Oproti tomu rakouská ministryně pro ochranu spotřebitele Barbara Prammerová a její kolega, rakouský ministr životního prostředí, Martin Bartensein byli z výsledku jednání Evropského parlamentu potěšeni.³⁴

„Dnes v 19:30, 12. 5. česká vláda rozhodne o osudu jaderné elektrárny Temelín,“ psal deník Kurier ve své rubrice „Ausland“. Zasedání vlády se zúčastnil i tehdejší prezident Václav Havel, který den před tím, v úterý 11. 5., telefonicky hovořil s tehdejším rakouským prezidentem Thomasem Klestillem. Oba prezidenti měli, podle sdělení rakouského tisku podobný pohled na věc a byli tedy stejného názoru, že náklady na výrobu elektřiny v Temelíně budou vyšší než v ostatních státech Evropské unie. V článku se také psalo o tom, že právě den před hlasováním české vlády byl uveřejněn průzkum veřejného mínění, ze kterého vyplývalo, že 60 % dotázaných Čechů bylo pro pokračování ve výstavbě JETE. Samozřejmě, že dotazník byl nařízený ČEZem, nezapomněl dodat redaktor. V českém kabinetu se zformovaly dva tábory. Na jedné straně odpůrci jaderné elektrárny v čele s tehdejším ministrem životního prostředí Milošem Kužvartem

³² LOHMEYER, Michael. *Volksabstimmung über das AKW in Temelín?*. Die Presse. 6. května 1999, s. 16, č. 15361.

³³ Václav Klaus ve funkci premiéra ČR od 2. července 1992 do 2. ledna 1998, nástupce Josef Tošovský. Dále byl Václav Klaus ve funkci předsedy Poslanecké sněmovny PČR od 17. července 1998 do 20. června 2002 (pozn. aut.).

³⁴ *EU-Front gegen Temelín*. Kurier. 8. května 1999, s. 10, č. 126.

podporovaným tehdejším ministrem zahraničí Janem Kavanem, který byl pod tlakem Evropského parlamentu. Na druhé straně zastánci JETE, především tehdejší ministr průmyslu a obchodu Miroslav Grégr, který prosazoval svůj argument, že zakonzervování aktuální stavby by bylo stejně tak drahé, jako její dokončení.³⁵

V následujícím článku nás redaktor seznamuje s výsledky hlasování české vlády ve věci JETE. Tehdejší předseda české vlády Miloš Zeman oznámil 13. 5. 1999 dopoledne, že se vláda rozhodla v poměru 11 x 8 z 19členné vlády pro dostavbu jaderné elektrárny Temelín. Redaktor dále doplňoval slova prezidenta Václava Havla, který apeloval na českou vládu, aby dostavbu JETE zamítla. „*Nemyslím si, že jsme proti komunistickému režimu bojovali, aby u nás nyní zavládla diktatura firem jako je ČEZ.*“³⁶ Česká vláda rozhodla o dostavbě dvou bloků. První měl být hotov v říjnu roku 2000³⁷, druhý o rok později v prosinci. Tehdejší ministr průmyslu a obchodu Miroslav Grégr byl pověřen, aby celkové náklady na dostavbu nepřesáhly 40 mld. šilinků, přepočítal rakouský deník.³⁸

Dále redaktor shrnuje pohled některých členů rakouské vlády a rakouských environmentálních organizací na hlasování české vlády. Jako absolutně chybné označila rozhodnutí české vlády, tehdejší rakouská ministryně pro ochranu spotřebitele Barbara Prammerová. Dalším, kdo se k rozhodnutí vyjádřil, byl tehdejší ministr ochrany životního prostředí Martin Bartenstein, který ale doufal, že poslední slovo ve věci Temelína ještě nepadlo. Zmiňuje také, že kandidátské země pro vstup do EU by měly splňovat minimální standard bezpečnosti jaderných elektráren. Mluvčí organizace Global 2000 Lothar Lockl kritizoval rakouskou spolkovou vládu za její přístup. Vyčítal rakouskému kancléři Klimovi, že se měl s tehdejším českým premiérem Milošem Zemanem setkat osobně místo pouhého telefonátu. Kritizoval také rakouské ministry Schlüssla a Farnleitnera, kteří měli podle slov Lockla vyvinout větší tlak na českou vládu. Komentář do deníku

³⁵ *Havel hat Bedenken über AKW Temelin.* Kurier. 12. května 1999, s. 4, č. 130.

³⁶ SCHMIDT Hans-Jörg. *Kanppe Entscheidung der Regierung in Prag für Temelin-Weiterbau.* Die Presse. 14. května 1999, s. 16, č. 15 367.

³⁷ Predikce dostavby JETE moc přesná nebyla, první reaktor JETE byl sice aktivován 9. října 2000, ale druhý reaktor až v srpnu roku 2002. Jak již bylo dříve v této práci zmíněno, celkové náklady na výstavbu JETE čítaly 3,2 mld. EUR, ekvivalent 40 mld. šilinků zhruba v té době odpovídal 2,91 mld. EUR (pozn. aut.).

³⁸ SCHMIDT Hans-Jörg. *Kanppe Entscheidung der Regierung in Prag für Temelin-Weiterbau.* Die Presse. 14. května 1999, s. 16, č. 15 367. a *Temelin-Beschluß bringt die Regierung in Wien auf Trab.* Kurier. 14. května 1999, s. 2, č. 132.

Die Presse dodal i tehdejší mluvčí rakouské organizace Greenpeace Alexander Egit, který apeloval na vytrvání v boji proti dostavbě JETE.³⁹

Nespokojený s rozhodnutím české vlády byl i tehdejší rakouský ministr zahraničí Wolfgang Schüssel. Prostřednictvím deníku Kurier sdělit čtenářům své argumenty. Uvedl, že ČR si svým rozhodnutím značně ztížila cestu ke vstupu do EU. Nejen že se měla řešit bezpečnost, která musela vyhovovat požadavkům EU, ale také zde byla otázka exportu energie, kterou mělo ČR v plánu. Proces exportu elektrické energie produkovanou JETE do zahraničí měl respektovat jistá právní nařízení nebo také pravidla o konkurenci na evropském trhu.⁴⁰ Následně referoval redaktor o dalších plánech Rakouska, jak zamezit dostavbě, popř. uvedení JETE do provozu. V nastávajících dvou týdnech chtělo Rakousko vypracovat svou „Anti-Temelínskou“ strategii. Ministryně Prammerová zůstávala u stejné plánu, tedy aktivně vetovat vstup ČR do EU na základě nepodložené bezpečnosti JETE, což bylo obecné stanovisko vlády Viktora Klimy. Mluvčí rakouské Strany zelených, Eva Glawischnigová, však záhy požadovala po Národní radě⁴¹ vypracování detailní zprávy o tom, jaké aktivity budou vyvinuty pro dosažení „Anti-Temelínské“ politiky. Alexander Egit, mluvčí rakouské Greenpeace, požadoval po vládách spolkových zemí Horního a Dolního Rakouska podobný strategický plán.⁴²

2.1 Rakouský akční plán

„Dnes, v úterý 18. května roku 1999 se bude konat schůze politiků a expertů ve Svatém Hypolitu (Sankt Pölten)⁴³“, informoval redaktor deníku Die Presse. Schůze se měli zúčastnit politici a experti na energetiku ze spolkových zemí Horního a Dolního Rakouska, ze Salzburku nebo třeba i z Burgenlandu. Na zasedání se měl projednávat další postup Rakouska. Redaktor dále uvádí, že rozhodnutí české vlády v poměru 11:8 pro dostavbu Temelínu nebylo jednoznačné a tím pádem vznikl prostor pro další diskuzi.

³⁹ SCHMIDT Hans-Jörg. „Keine Schande, klücker zu werden“. Die Presse. 14. května 1999, s. 16, č. 15 367. a *Temelin-Beschluß bringt die Regierung in Wien auf Trab*. Kurier. 14. května 1999, s. 2, č. 132.

⁴⁰ Schüssel: „Temelín erschwert Tschechien den EU-Beitritt“. Kurier. 15. května 1999, s. 2, č. 133.

⁴¹ Dolní komora rakouského parlamentu.

⁴² *AKW Temelín: Wien verstärkt Druck auf tschechische Regierung*. Die Presse. 15. května 1999, s. 15, č. 15 368.

⁴³ *AKW Temelín: „Nicht hinnehmen“*. Die Presse. 18. května 1999, s. 13, č. 15 370.

Ještě více jeho mínění utvrdilo to, když premiér Zeman doporučil své vládě, aby se zdržela komentářů k věci JETE.⁴⁴

Následujícího dne vyšel článek v deníku Kurier, který už informoval čtenáře o průběhu zasedání dolnorakouské vlády ve Svatém Hypolitu. Dolnorakouský zemský hejtman Erwin Pröll požadoval na zasedání po koalici spolkových zemí, aby si společnými silami vymohly u EU požadavek, který podmíní vstup ČR zastavením stavby JETE. V rozhovoru pro deník Kurier Pröll vytýkal rakouské vládě, že ve věci Temelína nevyvíjejí potřebný tlak jak na ČR, tak na EU a neřeší tento problém z dlouhodobého hlediska. Akční plán oznámený ministryní Prammerovou Prölla nijak nepřesvědčil o zvýšeném úsilí zabránit dostavbě JETE. Jako tehdejší hejtman Dolního Rakouska byl Pröll v diskuzi na téma Temelín obzvláště citlivý, referoval redaktor deníku Kurier.⁴⁵

Také environmentální organizace Global 2000 a rakouská Greenpeace požadovaly po rakouské vládě další postup toho, jak docílí zastavení výstavby JETE. Mluvčí Greenpeace Alexander Egit se obával toho, že projednání prioritního akčního plánu bude přesunuto za termín voleb do Evropského parlamentu 13. června, a tím tedy i za plánované setkání Evropská komise v Kolíně 3. a 4. července. Lothar Lockl z organizace Global 2000 pozoroval, že i v rakouské vládě se mísily rozdílné názory na anti-atomovou politiku Rakouska. Obě organizace tedy požadovaly po rakouské vládě, aby při příštím zasedání nadcházející týden odsouhlasila akční plán a v něm kroky vedoucí k zastavení stavby JETE.⁴⁶

26. června 1999 informoval deník Die Presse o stanovisku rakouské vlády, ke kterému se dopracovala spolu se zástupci enviromentálních organizací. Vypracovali akční plán⁴⁷, ve kterém stanovují podmínky pro kandidátské země do EU, které provozovaly nebo se chystaly uvést do provozu jadernou elektrárnu, jež byla z pohledu Rakouska nebezpečná. Podle redaktora měly být pak požadavky zaslány 6. června 1999 do kanceláře Evropského parlamentu. V článku byly vyjmenovány podněty a výtky uvedené v akčním plánu, které se týkaly jednotlivých atomových elektráren ve všech nových kandidátských státech. Atomové reaktory první generace v elektrárnách Ignalina

⁴⁴ AKW Temelin: „Nicht hinnehmen“. Die Presse. 18. května 1999, s. 13, č. 15 370.

⁴⁵ HALLER, Patricia a KADI, Manfred. *Pröll: Regierung muss gegen Temelin Speerspitze werden*. Kurier. 19. května 1999, s. 12, č. 137.

⁴⁶ *Umweltorganisationen pochen auf Regierungsgipfel zu AKW Temelin*. Die Presse. 25. května 1999, s. 10, č. 15 375.

⁴⁷ Schriftliche Anfrage betreffend Umsetzung des Anti-Atom-Aktionsplans sowie der EU-Osterweiterung; Fragen der nuklearen Sicherheit. Offenesparlament.at [online]. 2000 [cit. 2018-03-2]. Dostupné z: https://offenesparlament.at/gesetze/XXI/J_00371/.

(Litva), Jaslovské Bohunice (Slovensko) a Kosloduj (Bulharsko) označila rakouská strana za nevyhovující a neupravitelné pro další fungování. Tyto tři elektrárny rakouská strana navrhovala do konce roku 2003 odstavit.⁴⁸ Rakousko tento názor ostře prosazovalo na zasedání Evropské rady na konci roku 1999 v Helsinkách. Vyjádření k české elektrárně Temelín interpretoval deník Die Presse takto: „Aktuální projekt není ve stavu odpovídajícím evropským standardům. Pokud bude JETE spuštěna, stane se Temelín pro ČR překážkou pro vstup do EU.“⁴⁹ Redaktor dodal, že v Německu byla výstavba elektrárny podobného typu z bezpečnostních důvodů zastavena. Rakousko požadovalo odstavení i dalších elektráren v kandidátských zemích pro vstup do EU, jako byly Krško (Slovensko), Pakš (Maďarsko), Dukovany (ČR) nebo Mochovce (Slovensko).⁵⁰

Českou veřejnost podmínky požadované Rakouskem neznepokojovaly, psal redaktor deníku Die Presse. Nebyla vydána žádná oficiální reakce české strany a ani česká média neprojevila velký zájem psát o akčním plánu Rakouska. Redaktor sledoval ohlas rakouských požadavků v českém tisku, ale nebyl valný. Nebyl publikován žádný oficiální komentář o usnesení rakouské vlády, pouze ve dvou novinách byly krátké zmínky. Jeden rakouský diplomat označil tento nezájem za efekt „zvykání si“ českých obyvatel na rakouskou kritiku. V deníku Právo se psalo pouze o zesilujícím tlaku Vídně na Českou republiku. Zato bulvární deník Blesk ostře kritizoval chování a výhrůžky bohatšího rakouského souseda, který podle deníku sledoval pouze své osobní ekonomické zájmy. „Rakousko má více než dost elektrické energie, tak není divu, že hledá další odbytový trh, jeden z nich by měla být ČR,“ interpretoval článek v Blesku redaktor Die Presse.^{51 52}

⁴⁸ Litevská jaderná elektrárna Ignalina ukončila svůj provoz až v roce 2009. Jaderná elektrárna Jaslovské Bohunice ukončila provoz dvou starších reaktorů (V1) v letech 2006 a 2008. Dva novější reaktory (V2) jsou v provozu dodnes. Bulharská elektrárna Kolsoduj postupně odstavila reaktory v letech 2002, 2006 a poslední v roce 2009 (pozn. aut.).

⁴⁹ *Wien droht Kandidaten: „Kein EU-Beitritt mit unsicheren AKW“.* Die Presse. 26. června 1999, s. 9, č. 15 402.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ *Österreichischer Kampf gegen die Kernkraft läßt die Nachbarn kalt.* Die Presse. 30. června 1999, s. 4, č. 15 405.

⁵² Dle mého názoru nebylo překvapující, že se Češi více nezaobírali rakouským plánem. Jednalo o již nějakou dobu jasný postoj Rakouska. Přeposlání akčního plánu do Evropského parlamentu mělo Čechy zastrašit, ale jak se dozvídáme dále, spíše tato iniciativa Rakousku uškodila a střetlo se s ostrou kritikou ostatních členských států (pozn. aut.).

2.2 Stanovisko EU

Jak se k tomuto akčnímu plánu Rakouska postavila samotná EU se dozvídáme v článku ze den 8. července 1999. Tehdejší evropský komisař pro vnější vztahy Hans van den Broek, uvedl, že při vyjednávání s kandidáty pro vstup do EU budou brát tuto rakouskou zprávu v potaz. Redaktor deníku Die Presse však v článku podotýkal, že nebylo jasné, jestli znalci EU dospějí ke stejnému závěru jako rakouská expertiza. Jednání ohledně kontroverzní kapitoly atomové energie ještě nezačala, uvedl dále van den Broek a dodal, že nyní budou probíhat jednání z patnácti různých oblastí se šesti kandidátskými zeměmi, ale atomová energie na programu nebyla.⁵³

Nikolaus van der Pas, hlavní vyjednávač Evropské komise s kandidátskými zeměmi, poskytl rozhovor redaktorce Die Presse Doris Krausové. Redaktorka uvedla, že podle van der Pase byla vždy v EU zdůrazňována nutnost bezpečných atomových zařízení. „*Rakousko interpretuje tuto bezpečnost jako předpoklad pro vstup kandidátů do EU,*“ tlumočila redaktorka slova komisaře van der Pase. „*Evropská komise to tak nevidí a nebyl doposud stanoven žádný podobný předpoklad a kandidátské země by to tak také neměly chápat. Mimo to Unie nemůže členským státům nebo kandidátským zemím předepisovat prostředky pro získávání energie,*“ řekl v interview van der Pas. Redaktorka dále uvedla, že podle van der Pase bezpečnost atomových zařízení musí splňovat bezpečnostní kvóty členských zemí.⁵⁴

Rakousko bylo v přímém rozporu s Evropskou unií, když vyhrožovalo vetem při vyjednávání o vstupu ČR a ostatních zemí do EU, právě kvůli výstavbě JETE. Rakousko ale své pozice neopouštělo a dále brojilo proti atomovému nebezpečí. Dalším předmětem zájmu se mu stala Jaderná elektrárna Jaslovské Bohunice na Slovensku. Evropská komise uvítala rozhodnutí slovenské vlády ukončit provoz dvou reaktorů v letech 2006 a 2008.⁵⁵ Rakouskému kancléři Viktoru Klimovi se to i tak zdálo být málo. Evropská komise argumentovala tím, že původním plánem Slovenska bylo odstavit tyto dva reaktory až v roce 2013 a ať chápou slovenský postoj jako vstřícné gesto vůči Rakousku. Samozřejmě ideální situace by byla, kdyby se elektrárna uzavřela zítra ráno, uvedl Jean-Christophe Filori, tehdejší mluvčí evropského komisaře pro rozšíření Güntera Verheugena.⁵⁶

⁵³ *Anti-Atom-Plan beachtet.* Die Presse. 8. července 1999, s. 4, č. 15 412.

⁵⁴ KRAUS, Doris. *Österreichs Atom-Pakt sorgt für Komplikationen bei Erweiterung.* Die Presse 29. července 1999, s. 6, č. 15 430.

⁵⁵ Stalo se tak skutečně v uvedených letech (pozn. aut.).

⁵⁶ KRAUS, Doris. *AKW-Konflikt zwischen Wien und Brüssel.* Die Presse. 29. září 1999, s. 6, č. 15 483.

Rozhořčení slovenské strany publikoval deník Die Presse druhý den, 30. září 1999. Tehdejší slovenský státní tajemník Ján Figel' označil chování Rakouska za pózu stávající rakouské vlády a vodu na rakouský mlýn při právě probíhajících rakouských volbách do Národní rady. Také kritizoval, že rakouská média předčasně zveřejnila termíny uzavření reaktorů elektrárny v Jaslovských Bohunicích, a tak vznikly zbytečné rozepře. Tehdejší slovenský ministr zahraničních věcí Eduard Kukan sdělil rakouské státní tajemnici v New Yorku Benitě Ferero-Waldnerové předběžný plán ukončení provozu elektrárny s tím, že jde o zatím interní plán. Rakouští politici nešetřili kritikou na zveřejněný plán odstavit reaktory elektrárny v Jaslovských Bohunicích v letech 2006 a 2008, ale kvůli probíhajícím volbám neměl kancléř Klima ani ministr zahraničí Schlüssel čas jednat o daném tématu se slovenskou stranou.⁵⁷

Kritika na účet rakouské antiatomové politiky přišla i na sklonku roku 1999. Paavo Lipponen, tehdejší sekretář finského prezidenta, se nechal pro deník Die Presse slyšet: „*Nemůžeme kandidátské země nutit k tomu, aby akceptovaly model energetické politiky jednoho určitého členského státu, to by byl imperialismus.*“ Podle slov Lipponena v Evropské unii nyní neexistuje žádný jednotný zákon o bezpečnosti jaderných elektráren a dodal, že ve Finsku mají v provozu také jaderné elektrárny, jejichž reaktory jsou sovětského typu.⁵⁸

Pro budoucnost energetické politiky ČR byl rok 1999 zlomový. Tehdejší česká vláda v něm rozhodovala o dostavbě jihočeské JETE, což ale bylo trnem v oku rakouským sousedům, kteří byli striktně proti dostavbě, kvůli bezpečnostním rizikům, která v rakouských očích JETE představovala. Proto se snažili komunikovat s českou stranou a přesvědčit ji, že dostavba JETE není správné rozhodnutí a nabízeli různá alternativní řešení. Rakouské snažení o zvrácení odsouhlasení českou vládou zašlo až tak daleko, že se Rakousko obrátilo v této věci na EU. Avšak ani to českou vládu nepřesvědčilo a dostavba JETE byla odsouhlasena. Rakušané snažíc se za všech okolností prosadit svou vůli, vypracovali akční plán který měl využít situaci, ve které se ČR nacházela, a to na začátku jednání o přistoupení do EU. Již v roce 1999 sledujeme náznaky snažení Rakouska o to, aby ukončení projektu JETE bylo jednou z podmínek přistoupení ČR do EU.

⁵⁷ THANEI, Christoph. *Slowakischer Ärger über Österreich: Bohunice als „Wahlkampf-Trupmf“*. Die Presse. 30. září 1999, s. 10, č. 15 484.

⁵⁸ *Scharfe Rüge für Österreichs AKW-Politik*. Die Presse. 5. prosince 1999, s. 9, č. 15 538.

3. Rok 2000

Na začátku roku 2000 v měsících leden a únor nevěnovala rakouská média tématice energetické politiky České republiky potažmo dostavby jaderné elektrárny Temelín, žádný ze svých článků.

První zmínku o JETE v roce 2000 jsem našel ve výtisku deníku Die Presse z 11. března 2000, který pojednával o studii EIA. Všechny velké stavby a podniky s výrazným dopadem na životní prostředí musely předložit k realizačním plánům také studii Vyhodnocení vlivů na životní prostředí (dále jen EIA⁵⁹). V budově elektrárny se podle redaktora deníku mělo manipulovat s lehce až středně radioaktivním odpadem a elektrárna měla sloužit jako překladiště radioaktivního materiálu. I české soudy řešily mnoho soudních řízení proti stavebním pracím v areálu JETE a měly za úkol posoudit povolení výstavby po předložení studie EIA, což redaktor neopomenul dodat.⁶⁰

České Ministerstvo životního prostředí oznámilo, že zkušební provoz elektrárny Temelín bude možné zahájit pouze až po odsouhlasení veškerých studií EIA, referoval deník Die Presse. Stanovisko rakouské vlády, resp. námitky k dostavbě budovy v areálu elektrárny, ve které mělo být manipulováno s radioaktivním materiálem, bylo zasláno do Prahy. V rakouském vyjádření byla vypracovaná studie EIA označena jako nesrozumitelná, nejednotná a nedomyšlená.⁶¹

I tehdejší německý ministr pro životní prostředí, Jürgen Trittin požadoval po české vládě detailní přezkoumání skoro hotové JETE a zamýšlené přístavby budovy. Trittinův požadavek označil redaktor deníku Die Presse jako radikální obrat v dosavadním německém přístupu k energetické politice ČR. Německá „červeno-zelená“ vláda pod vedením tehdejšího německého kancléře Schrödera totiž nijak výrazně nekritizovala výstavbu JETE. S přiosřeným postojem Německa získali rakouští odpůrci důležitého spojence, jak si Trittinovu reakci vykládal rakouský redaktor. I rakouská veřejnost byla výrazně protitemelínsky naladěna, což dokládala petice s tisíci podpisy rakouských občanů, která byla předána tehdejšímu českému ministrovi pro životní prostředí Miloši Kužvartovi, jak deník referoval.⁶²

⁵⁹ EIA (z anglického *Environmental Impact Assessment*) cílem studie je získat představu o výsledném vlivu stavby na životní prostředí a vyhodnocení, zda je z tohoto ohledu vhodné ji realizovat.

⁶⁰ *Temelín-Erörterung auch in Österreich?*. Die Presse. 11. března 2000, s. 15, č. 15 618.

⁶¹ *Einsprüche, Weisung: Weitere Verzögerung beim AKW Temelín*. Die Presse. 1. dubna 2000, s. 12, č. 15 636.

⁶² *Deutschland fordert Überprüfung des AKW Temelín*. Die Presse. 15. dubna 2000, s. 20, č. 15 648.

O dalším vývoji situace v případě JETE jsem se dozvěděl až s výraznou přestávkou koncem června roku 2000. V krátkém článku z 30. června byla rakouská veřejnost informována, že česká vláda jednoznačně zamítla možnost, že by Rakousko mohlo mluvit do procesu dostavby a spuštění JETE. „*Česká republika je již dlouho suverénním státem,*“ zprostředkoval vyjádření českého ministra průmyslu a obchodu Miroslava Grégra v České televizi rakouský deník. Tento výrok doplnil o názor tehdejšího českého ministra kultury Pavla Dostála: „*Nežijeme už za doby Rakouska-Uherska.*“⁶³

„*Je realistické, že palivo pro první blok bude zavezeno následující víkend,*“⁶⁴ uvedl jeden z úředníků českého Ministerstva životního prostředí v rozhovoru pro deník Die Presse. Písemné povolení pro zavezení paliva do reaktoru bylo od dozorčího orgánu pro atomovou energii, tedy od Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (dále jen SÚJB), očekáváno ve středu 5. nebo ve čtvrtek 6. července 2000. Rakouská strana reagovala skrze dopis od tehdejšího rakouského ministra pro životní prostředí Wilhelma Molterera (ÖVP), který byl adresovaný české vládě. V něm požadovala, aby se se zavážením paliva počkalo než budou známy výsledky právě probíhající studie EIA. Rakouský ministr dále znovu žádal, aby se Rakousko mohlo podílet na prováděných studiích, to však již dříve zamítl tehdejší český premiér Miloš Zeman. Redaktor deníku Die Presse opět po nějaké době podotkl, že proti zahájení provozu JETE bylo jen v ČR podáno sedm žalob a 105 tis. Čechů se podepsalo proti dostavbě a zahájení provozu JETE. Hlasy proti byly i v rakouské Národní radě, kde chtěla strana Zelených⁶⁵ předložit naléhavý návrh zákona, který by zamezil dodávkám el. energie z JETE do Rakouska.⁶⁶

Skupina českých novinářů, mezi nimi jako jediný cizinec i redaktor deníku Die Presse Hans-Jörg Schmidt, měla možnost navštívit JETE. Redaktor v článku interpretoval čtenářům své zážitky z návštěvy elektrárny. Malebně popisoval krajinu v okolí Týna nad Vltavou, v níž se tyčily 4 chladící věže elektrárny. Při příjezdu si všiml na silnici napsaných protestních výroků českých odpůrců JETE a sněhuláka postaveného z papíru. Redaktor vysvětlil, že sněhulák postavený demonstranty v létě tu byl proto, aby zdůraznil nesmyslnost projektu JETE. Redaktor zaregistroval i transparent, který byl vyvěšen nedaleko vjezdu do elektrárny, na kterém stálo: „*Vysoce radioaktivní odpad pro dalších*

⁶³ Temelin: *Prag kritisiert Wien*. Die Presse. 30. června 2000, s. 16, č. 15 708.

⁶⁴ Temelin: *Hat Beladung schon begonnen? „Auf allen Ebenen“ Kontakt mit Prag*. Die Presse. 5. července 2000, s. 14, č. 15 712.

⁶⁵ Die Grünen – Die Grüne Alternative.

⁶⁶ Tamtéž.

5000 generací. “ Tím zdůraznil, že bezpečné uskladnění atomového odpadu nebylo zatím na světě vyřešeno. V článku dále redaktor popisuje podmínky vstupu do JETE. Nebyly povoleny žádné zbraně, videokamery, fotoaparáty nebo alkohol. Procedura kontroly byla náročná. Skupina novinářů prošla několika stanovišti a byly jim dokonce sejmuty otisky prstů. V článku byl popsán interiér JETE, bezpečnostní zařízení amerického typu, který byl komentován slovy: „Americký bezpečnostní systém na reaktoru sovětského typu, slovo bezpečnost je nejpoužívanějším slovem tiskového mluvčího JETE Milana Nebesáře.“⁶⁷

Další článek z 15. července 2000 pojednával o kritice projevu rakouského ex-vicekancléře, Erharda Buska. Ten v rozhovoru přejatého z českého deníku Mladá fronta DNES uvedl, že když mezinárodní komise expertů potvrdila, že JETE odpovídá západním bezpečnostním předpisům, musejí to Rakušané přijmout a respektovat. Vzápětí byl tento výrok kritizován Wilhelmem Moltererem, tehdejším mluvčím rakouského Ministerstva pro životní prostředí a zemědělství. Opět byl do Prahy zaslán dopis se žádostí o provedení studie Vyhodnocení dopadů na životní prostředí (EIA) na celou JETE.⁶⁸

O měsíc později vyšel v deníku Die Presse kritický článek vůči rakouské spolkové vládě, tak i zemské vládě Horního a Dolního Rakouska. Tehdejší rakouský poslanec Spolkové rady Karl Boden kritizoval především podceněnou antiatomovou politiku Rakouska a vyzýval k zapojení všech dostupných diplomatických a právních prostředků, aby aktualizovaná antiatomová politika Rakouska byla účinnější. Zároveň se rakouští čtenáři dozvěděli o oznámení ČEZu, že testovací provoz prvního reaktoru JETE proběhne v září 2000 a nezapomnělo být dodáno, že elektrárna leží 50 km od hranic s Rakouskem a byla experty kritizována za mnoho bezpečnostních závad.⁶⁹

V krátkém článku z 21. srpna 2000 bylo opět poukazováno na bezpečnost JETE a bylo argumentováno vypracovanou německou studií. Berlínská Společnost pro bezpečnost jaderných reaktorů (GRS) z nařízení německé vlády zhotovila expertizu JETE. Z výsledků vyplynulo, že JETE mělo vážné bezpečnostní nedostatky na bezpečnostních ventilech v reaktoru, což jen podporovalo rakouské argumenty pro uzavření JETE.⁷⁰

⁶⁷ SCHMIDT, Hans-Jörg. *Temelín: Wir sind doch keine Selbstmörder*. Die Presse. 14. července 2000, s. 8, č. 15 720.

⁶⁸ *Kritik an Busek-Äußerung: „AKW Temelín hinnehmen“*. Die Presse. 15. července 2000, s. 13, č. 15 721.

⁶⁹ *SPÖ kritisiert AKW-Politik*. Die Presse. 16. srpna 2000, s. 3, č. 15 747.

⁷⁰ „*Temelín ist unsicher*“. Die Presse. 21. srpna 2000, s. 11, č. 15 751.

Zemská vláda Horního Rakouska pověřila energetickou společností Energie AG, aby podala na JETE antidumpingovou⁷¹ stížnost, referoval pro deník Die Presse Radko Pavlovec, tehdejší pověřenec spolkové země Horní Rakousko pro otázky jaderných zařízení. Zemská vláda v Linci pojala podezření z tzv. „křížové subvence“⁷² při financování JETE a odeslala o tom zprávu Evropské komisi. Obě tyto praktiky byly proti zákonu EU o liberalizaci trhu s elektřinou. Přesto bylo dále referováno o tom, že SÚJB udělil povolení, aby dvě ze čtyř hlavních cirkulačních čerpadel v JETE zahájily zkušební provoz a vodu v reaktoru začaly ohřívat prozatím na 150 °C. Vyjádřil dále ničím nepodloženou domněnku, že by již nadcházející sobota 26. 8. 2000 měla být spuštěna provizorní štěpná reakce v prvním reaktoru elektrárny.⁷³

V úterý 29. 8. 2000 zasedala Národní rada Rakouska pod vedením tehdejšího spolkového kancléře Wolfganga Schüssela. Na zasedání byl stanoven nový postup vůči české vládě a otázce JETE, který byl následně prezentován veřejnosti. Rakousko očekávalo a požadovalo, aby v JETE nebyl spuštěn provoz až do doby provedení studie EIA podle standardů EU. Rakousko bylo jinak připraveno blokovat vyjednávání o vstupu ČR do EU a vyjádřilo se naprosto otevřeně. Kancléř dále prohlásil, že rakouská vláda aktivuje všechny kontakty v EU (např. tehdejšího francouzského ministra zahraničí Huberta Védrina, který byl zároveň předsedou Rady EU, tehdejšího prezidenta Evropské komise, Romano Prodiho či tehdejšího komisaře EU pro rozšíření Günthera Verheugena), aby při blokování vyjednávání mělo širokou podporu napříč EU.⁷⁴

Druhý den otiskl deník Die Presse odpověď české strany. Tehdejší český prezident Václav Havel se přimlouval za to, aby JETE nebyla spojována se vstupem ČR do EU a zdůraznil, že v EU neexistuje žádné nařízení, které by zakazovalo stavby atomových elektráren. Redaktor dodal, že prezident Havel sám měl v minulosti o JETE pochybnosti. Za absolutně skandální považoval rakouskou výhrůžku tehdejší český předseda Poslanecké sněmovny PČR⁷⁵ Václav Klaus s tím, že uvažoval podat na Rakousko stížnost u Evropské komise. Tehdejší český ministr i rakouská ministryně zahraničních věcí Jan Kavan a Benita Ferrero-Waldnerová⁷⁶ se snažili situaci uklidnit. Jan Kavan sebejistě

⁷¹ Dumping je nekalá obchodní praxe, při které společnost prodává tentýž výrobek za rozdílné ceny na domácím trhu a pro vývoz (pozn. aut.).

⁷² Finanční podpora ztrátové obchodní divize prostřednictvím jiných ziskových oblastí společnosti (pozn. aut.).

⁷³ *Oberösterreich: Klage gegen AKW Temelín*. Die Presse. 23. srpna 2000, s. 12, č. 15 753.

⁷⁴ SCHUCHMANN, Clemens. *Wien droht Prag: Ohne Temelín-Sicherheit kein EU-Beitritt*. Die Presse. 30. srpna 2000, s. 6, č. 15 759.

⁷⁵ Parlament České republiky.

⁷⁶ Ve funkci ministryně zahraničí od 5. února 2000, předchůdce Wolfgang Schüssel (pozn. aut.).

prohlásil, že bezpečnost JETE by mohla být podmínkou pro vstup ČR do EU, protože JETE všechny bezpečnostní požadavky splní. Tehdejší rakouská ministryně zahraničních věcí vysvětlovala, že výroky rakouské vlády nemají být chápány jako vyhrůžky, ale Česká republika by měla doložit a prokázat bezpečnost JETE. Bývalý mluvčí Státního úřadu pro jadernou bezpečnost Vratislav Fajman označil požadavky Rakouska za „prakticky nesplnitelné“. Rakousko požadovalo provést u JETE studii EIA podle „evropských standardů“, avšak žádné „evropské standardy“ bezpečnosti pro jaderné elektrárny neexistovaly. Upozornil, že každý stát měl své vlastní normy pro výstavbu elektráren. Fajman dále dodal, že ani podle německých standardů nelze JETE posuzovat, protože jejich stanovené normy se odlišují. JETE odpovídala normám a standardům USA.^{77 78}

3.1 Blokády hraničních přechodů

V této podkapitole se nejčastěji objevují dvě témata: chystané spuštění JETE a s tím související problémy; rakouská reakce a blokády hraničních přechodů mezi ČR a Rakouskem.

Deník Kurier informoval 1. září 2000 o reakci na rakouské požadavky tehdejšího českého premiéra Miloše Zemana, který se při pracovní návštěvě v Havířově zmínil, že první reaktor JETE bude spuštěn v nacházeních čtrnácti dnech se slovy: „*Samozřejmě je možné odpovědět jak slovy, tak činy. Já upřednostňuji činy a jsem přesvědčen, že moje odpověď přijde do 14 dnů.*“^{79 80}

1. září 2000 deník Kurier informoval své čtenáře ještě o jedné záležitosti. Alfred Hardl, tehdejší starosta města Bad Leonfeld v Horním Rakousku, inicioval blokádu na hraničních přechodech v městech Wulowitz, Weingetschlag a Guglwald. Desetitisíce občanů z celého Rakouska se měly účastnit plánované demonstrace v sobotu 2. září 2000 od 11:59 do 17:00 hod. Cílem protestu bylo vyjádření nesouhlasu s uvedením JETE do

⁷⁷ AKW Temelín: *Wiens Drohung bringt Prag zu Schäumen*. Die Presse. 31. srpna 2000, s. 1, č. 15 760.

⁷⁸ SCHMIDT, Hans-Jörg. *Prag Große Aufregung wegen Österreichs Temelín Beschluß*. Die Presse. 31. srpna 2000, s. 1, č. 15 760.

⁷⁹ *Tschechien will Reaktor bereits in 14 Tagen in Betrieb nehmen*. Kurier. 1. září 2000, s. 9, č. 242.

⁸⁰ Reakci Miloše Zemana na nové požadavky Rakouska považují za adekvátní. Premiér vyslal Rakousku jasný signál, že by se nemělo příliš vměšovat do interní politiky jiného suverénního státu. Rakousko jako člen EU předpokládalo, že výhrůžky o blokování vstupu ČR do EU by měly mít účinek, avšak brojení proti JETE před Evropskou komisí mělo opačný efekt. Nejen že Rakousko nezískalo podporu ze strany EU, ale také bylo za tento akt kritizováno (pozn. aut.).

provozu. Hraniční přechody měly být zablokovány až stovkou traktorů, aby zabránily průjezdu jakéhokoliv dopravního prostředku. Účast přislíbilo několik politiků jak zemské, tak i spolkové úrovně. Tehdejší starosta města Freistadt Josef Mühlbacher dokonce zorganizoval speciální autobusový transfer, který přivázel odpůrce JETE k hraničnímu přechodu do města Wulowitz. Čeští občané byli nuceni se vyhnout hraničním přechodům v Horním Rakousku a při návratech z dovolených od Středozevního moře do České republiky na konci prázdnin použít zejména jiné trasy či hraniční přechody.⁸¹

O průběhu demonstrace proti JETE na hraničních přechodech v Horním Rakousku informoval bezprostředně po akci redaktor deníku Kurier Jürgen Pachner. Na hraničních přechodech Rakouska s ČR Wulowitz, Weigetschlag a Guglwald se přesně v 11:59 v sobotu 2. září 2000 shromáždilo na 4000 protestujících rakouských občanů, stovky rakouských zemědělců přijelo v traktorech, aby zabránily průjezdu přes hraniční přechody. Jako další bariéry byly použity také autobusy a nákladní vozidla. V článku následovaly úvahy a názory některých demonstrujících, které pro názornost uvádím:

Rudolf Kaar, 50 let, zemědělec z obce Schenkenfelden: *„Již 10 let bojujeme proti Temelínu, dnes je to naše úplně poslední šance.“*

Karl Reingruber, 36 let, z města Bad Leonfeld: *„Jsme skutečně zoufalí, nevěřím českým politikům jejich blábolům o bezpečnosti.“*

Jose Gossenreiter, 44 let, zástupce starosty v městě Schenkenfeldet: *„Naše (zemská) vláda zareagovala příliš pozdě.“* K tomu redaktor, dodal, že kritizována byla i rakouská vláda.

Na demonstraci bylo k vidění mnoho transparentů s hesly jako *„Život ano, Temelín ne!“* nebo *„Nekrad'te nám naši budoucnost, zabraňte Temelínu!“* nebo *„Pane Zemane, jste velký lhář.“*⁸²

Proti spuštění JETE bylo naplánováno více protestních akcí např. v Gmündu v Dolním Rakousku. Přesněji na hraničních přechodech Altnagelberg, Grammeten, Gmünd. Na spolkové silnici 41 u čerpací stanice AVIA se měli shromáždit odpůrci s transparenty a letáky, které poukazyvaly na nebezpečí vznikající spuštěním reaktorů v JETE.⁸³

⁸¹ PACHNER, Jürgen. *„Es ist eine Minute vor zwölf!“*. Kurier. 1. září 2000, s. 9, č. 242.

⁸² PACHNER, Jürgen. *Temelin-Protest: „Wir haben Angst“*. Kurier. 3. září 2000, s. 9, č. 244.

⁸³ Gmünd: *Anti-Temelin-Aktion*. Kurier. 2. září 2000, s. 9, č. 243.

V dalším článku z 2. září 2000 líčil redaktor rakouské rozhořčení a kritiku namířenou na tehdejšího českého premiéra Miloše Zemana, a jeho prohlášení, že do 14 dnů bude zahájen provoz prvního reaktoru JETE. Tehdejší zemský hejtman Horního Rakouska Josef Pühringer to označil za „nehoráznou arogantnost“. Tisk informoval o pozvánce od předsedkyně SÚJB, Dany Drábové, aby si zemský hejtman prohlédl prostory JETE. Josef Pühringer pozvání do JETE přijal, avšak uvedl, že na jeho kritickém názoru se nic nezmění: „*Už jsem tam byl a můžu navštívit Temelín ještě desetkrát, ale neuklidní mě to, protože nemohu posoudit bezpečnostní úroveň zařízení.*“⁸⁴

S blokováním hraničních přechodů se přidalo i Německo. Na víkend 8. a 9. září 2000 byla naplánována demonstrace na přechodu Phillipsreut mezi Německem a ČR. Pavel Telička, který působil jako 1. náměstek ministra zahraničních věcí ČR a vedoucí vyjednávacího týmu pro vstup České republiky do Evropské unie, za hlavní důvod kritického pohledu Německa viděl pouze ekonomické zájmy. Součástky chladicího systému a bezpečnostních zařízení byly poskytnuty americkou firmou Westinghouse a německou firmou Siemens, vysvětloval důvody německé reakce.⁸⁵

Protesty a demonstrace proti spuštění JETE se nevyhnuly ani České republice. V pondělí 11. září 2000 během pražské tiskové konference expertů na energetiku z Česka, Rakouska a Německa zorganizovala environmentální organizace Greenpeace protestní akci. K tomu redaktor deníku Kurier Ulrich Kapl dodal, že v Rakousku běžely přípravy na již třetí blokádu celkem sedmi hraničních přechodů v Dolním a Horním Rakousku naplánovanou na 15. září 2000 od 15:00 do 17:00. Na této protestní akci se chtěli poprvé podílet také aktivisté a ochránáři z Česka.⁸⁶

Na hranicích v Gmündu, Neunagelbergu, Grammeten či Drosendorf se sešlo bezmála 4000 demonstrantů a na 2 hodiny uzavřeli veškerý provoz. Redaktor legračně popisoval, jak si i děti vzaly hračky v podobě traktorů a byly součástí masy demonstrantů.

Dále redaktor deníku Kurier referoval o připravované oslavě zahájení provozu, která byla plánovaná energetickým koncernem ČEZ na 23. září 2000 v areálu JETE. Původně se setkání mělo konat na zámku na Hluboká nad Vltavou, ale rakouské a německé cestovní kanceláře protestovaly proti tomu, aby jejich zájezdy byly zrušeny „atomovou“ oslavou.⁸⁷

⁸⁴ KAPL, Ulrich. *Temelín: Zeman löst Empörung aus.*“ Kurier. 2. září 2000, s. 9, č. 243.

⁸⁵ „*AKW Temelin: würde in Deutschland nicht bewiligt.*“ Kurier. 7. září 2000, s. 14, č. 15 248.

⁸⁶ KAPL, Ulrich. *Temelin: Protest in Prag und neue Grenzblokaden.* Kurier. 15. září 2000, s. 7, č. 253.

⁸⁷ KAPL, Ulrich. *Temelin: Zeman löst Empörung aus.*“ Kurier. 2. září 2000, s. 9, č. 243.

Dana Drábová, předsedkyně SÚJB, pro tisk potvrdila, že 3. září 2000 při testu chladicího systému v JETE, kdy byla voda zahřívána na 120 °C, uniklo nepatrné množství vody, a proto byla nařízena kontrola zařízení, aby byl chladicí okruh absolutně nepropustný. Expertka vyloučila možné zdržení nebo posunutí data spuštění JETE, které tehdejší český premiér Miloš Zeman stanovil na 13. září 2000. Pro Radka Pavlovce, pověřence spolkové země Horní Rakousko pro otázky jaderných zařízení, byl únik vody dalším důkazem, že JETE byla časovaná bomba a indicií, že se příliš spěchá s aktivací elektrárny. Pavlovec dále zdůraznil, že když dojde k úniku vody, která může být radioaktivní, musí být reaktor co nejrychleji odstaven, aby nebyli ohroženi zaměstnanci elektrárny. V jiných „západních“ elektrárnách se podobné případy děly také, a to ukazovalo, že sebemodernější systém není stoprocentně bezpečný. U JETE, jak zdůrazňuje rakouský tisk, ale bylo v posledních měsících takových případů 20, a přesto SÚJB povolilo její uvedení do provozu. Záhy, v pondělí 4. září 2000, tiskový mluvčí JETE Milan Nebesář informoval, že přezkoušení těsnosti chladicího systému reaktoru JETE bylo po několika hodinách úspěšně ukončeno.⁸⁸

Mimo informace ohledně další zamýšlené blokády hraničních přechodů plánované na pátek 8. září 2000 zdůrazňoval rakouský deník rozhodnutí rakouské vlády. Na zasedání dolní komory rakouského parlamentu, Národní rady, se v úterý 5. září 2000 shodly rakouské vládní strany na návrhu jak na poslední chvíli přece jen odvrátit spuštění JETE a opakovaly požadavek na provedení nezávislé studie EIA. Rakouská strana dokonce navrhovala náklady na nezávislou expertizu zaplatit. Jednalo se o částku ve výši 100 mil. šilinků (7,27 mld. EUR) jako odškodnění za dočasné uzavření a následné zabezpečení JETE. Tehdejší předseda rakouské strany Zelených Alexandr Van der Bellen dokonce navrhoval poskytnout ČR 5 mil. šilinků na výstavbu jiné elektrárny. To však bylo tehdejším rakouským kancléřem Wolfgang Schüssel vzápětí odmítnuto s tím, že JETE bude vyrábět příliš elektrické energie a bude ji tak exportovat do zahraničí.⁸⁹

Blížící se spuštění JETE začalo přitahovat více pozornosti i v Evropském parlamentu. Ve čtvrtek 7. září 2000 se o JETE hovořilo na jeho zasedání ve Štrasburku. Výsledkem byl požadavek provést studii EIA na celém zařízení jihočeské elektrárny, než měl být zahájen úplný provoz JETE. Tehdejší mluvčí Ministerstva zahraničních věcí ČR Aleš Pospíšil vysvětlil, že česká vláda respektuje Evropský parlament a jeho usnesení o tom, aby byla studie EIA provedena ještě před aktivací prvního reaktoru, ale pro Česko

⁸⁸ KAPL, Ulrich. *Undichte Stellen in AKW-Temelin*. Kurier. 5. září 2000, s. 7, č. 246.

⁸⁹ *Temelin: 100 Millionen Schilling für Problemreaktor*. Die Presse. 6. září 2000, s. 7, č. 15 765.

to nemělo žádný právní účinek. Tehdejší ředitel JETE František Hezoucký se k požadavku vyjádřil následovně: „*Poslanci ve Štrasburku by neměli hlasovat o něčem, co vůbec neznají. Ani jednou si neposlechli argumenty české strany. To bylo rozhodování o nás, bez nás!*“⁹⁰

Rakouští občané byli dále informováni o tom, že SÚJB schválilo přechod z „režimu 4“ do „režimu 3“, to byla poslední etapa testování JETE před fyzickým spuštěním („režim 2“) a výrobou elektřiny („režim 1“).⁹¹ Testy, které probíhaly v „režimu 3“, nebyly zcela úspěšné, a pak musela být voda v chladicím systému v reaktoru zchlazena z 260 °C na pouhých 60 °C. SÚJB tedy nařídil opakování testů. Tiskový mluvčí JETE Milan Nebesář to označil za malou technickou chybu, kdy z jednoho z ventilů unikala pára a dodal, že k podobným závadám dochází v každé elektrárně. Stále však doufal v to, že ke spuštění JETE dojde ještě v září 2000. Jako nejzazší termín označil 30. září 2000. Termín 30. září ostře zkritizovala poslankyně rakouské Národní rady Eva Glawischnigová protože právě na tento termín byla naplánovaná rakouská návštěva JETE. Doprovázet poslankyni měl starosta města Freistadt Josef Mühlbacher a dalších 8 expertů na jadernou energetiku. Poslankyně Glawischnigová sdělila, že pokud by elektrárna byla spuštěna v době návštěvy, vztah mezi ČR a Rakouskem by klesl na bod mrazu.⁹²

Zajímavý článek otiskl deník Die Presse 27. září 2000. Redaktor v něm referoval o osamoceném boji Rakouska proti české elektrárně. Rakousku se nedostalo takové podpory od Evropského parlamentu, o kterou žádalo, a boj proti spuštění JETE EP posoudil jako bilaterální záležitost. Především poslanci z Velké Británie nesouhlasili s kritikou JETE a vměšováním se do vnitropolitických záležitostí jiné země. Podle redaktora deníku Die Presse, se Velká Británie obávala zavedení bezpečnostních regulí a norem obecně platné pro jaderné elektrárny v členských státy EU. Kritice neušla ani britská jaderná elektrárna Sellafield. Podle expertů na jadernou energetiku byla tato stará plynem chlazená elektrárna v daleko horším stavu a představovala vyšší bezpečnostní riziko než u JETE. Také další členský stát EU Finsko se obávalo podobného závěru u svých atomových elektráren sovětského typu, které by nesplnily kritéria EU.⁹³

⁹⁰ SCHMIDT, Hans-Jörg. *Prag: „Auch EU-Parlament kan Temelin nicht stoppen“*. Die Presse. 9. září 2000, s. 9, č. 15 768.

⁹¹ Demo gegen *Temelin: Blockade der Grenzen*. Die Presse. 16./17. září 2000, s. 12, č. 15 774.

⁹² KAPL, Ulrich. *Atombehörde schickt AKW Temelin zurück an den Start*. Kurier. 22. září 2000, s. 9, č. 263.

⁹³ *Einsamer Kampf gegen Temelin-Wien hat keine Verbündeten in der EU*. Die Presse. 27. září 2000, s. 4, č. 15 783.

Tehdejší evropský komisař pro rozšíření Günter Verheugen navštívil 28. září 2000 hlavní město Rakouska Vídeň a sdělil, že uvedení české JETE do provozu již nelze zabránit. Komisař vyzval českou stranu, aby poskytovala Rakousku veškeré informace o dění v JETE, aby si rakouská politická reprezentace nemohla stěžovat. Celou záležitost zdůvodnil evropský komisař tím, že Evropská komise nemohla ovlivňovat žádné vnitrostátní rozhodnutí kandidátské země. Neexistoval žádný právní podklad pro to, aby se atomová bezpečnost stala tématem pro vyjednávání pro vstup/nevstup do EU.⁹⁴

Dnes již víme, že palivo (Uran ²³⁵U) bylo do JETE zavezeno v červenci roku 2000. Články deníků Kurier a Die Presse sledovaly dění v souvislosti se zahájením štěpné reakce v prvním reaktoru JETE, ke kterému došlo 9. října 2000. O pár měsíců později, 21. prosince 2000, byl první reaktor JETE připojen do rozvodné sítě a dodal první elektřinu. Následovaly 2 roky testování a zkušební provoz⁹⁵ JETE byl zahájen teprve až 10. června roku 2002.⁹⁶

V dalším článku otisknutém v deníku Kurier jsme se dozvěděli další informace o testování prvního reaktoru JETE před jeho aktivací. Defekt bezpečnostních ventilů byl opraven a reaktor se v dalších pár dnech měl dostat znovu na provozní teplotu. Mluvčí JETE Milan Nebesář sdělil, že zbývalo 20 testů z celkového počtu 150, které bylo potřeba provést, aby byla dostatečně otestována bezpečnost reaktoru. Dále Nebesář sdělil, že na středu 4. října 2000 byla naplánována inspekce skládající se z českých a rakouských expertů na energetiku a pár politických zástupců. K tomu mluvčí dodal, že tato inspekce měla být pro JETE šance, jak dokázat, že v elektrárně jsou v nasazení kvalifikovaní pracovníci s nejmodernější technikou. Dočetl jsem se také, že v pondělí 2. října 2000 chtěla skupina 70 aktivistů z environmentální organizace Greenpeace zablockovat na dva dny českou ambasádu ve Vídni. Protest byl ale po třech hodinách rozehán policií.⁹⁷

Inspekce v JETE se zúčastnila i Eva Glawischnigová, poslankyně za Stranu zelených, která uvedla, že inspekce JETE nebyla žádnou náhradou za požadavek provést studii EIA nezávislými experty na energetiku. Studie EIA neboli Vyhodnocení vlivů na životní prostředí byla, podle slov vedoucí úřadu SÚJB Dany Drábové, zahájena před

⁹⁴ Verheugen stellt klar: AKW Temelín nicht mehr aufzuhalten. Die Presse. 29. září 2000, s. 8, č. 15 785.

⁹⁵ Za zkušební provoz se označuje provoz při plném výkonu reaktoru před zkolaudování, které proběhlo až v roce 2006 (pozn. aut.).

⁹⁶ Historie a současnost Elektrárny Temelín [online]. [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <https://www.cez.cz/cs/vyroba-elektřiny/jaderna-energetika/jaderna-elektřiny-cez/ete/historie-a-soucasnost.html>.

⁹⁷ KAPL, Ulrich. AKW Temelín soll noch im Oktober ans Netz gehen. Kurier. 3. října 2000, s. 11, č. 274.

deseti dny u 13 objektů, ve kterých byla vykonána změna oproti původním stavebním záměrům.⁹⁸

3.2 Spuštění prvního reaktoru JETE

Energetický koncern ČEZ, provozovatel JETE, obdržel 6. října 2000 od SÚJB povolení spustit štěpnou reakci v prvním reaktoru elektrárny, informoval deník Die Presse 7. října 2000. Veškeré testy v JETE byly podle vyjádření tehdejšího mluvčího SÚJB Pavla Pittermanna úspěšně dokončeny a spuštění štěpné reakce odhadoval na pondělí 9. září 2000⁹⁹. Redaktor Die Presse informoval v článku také o dalších blokáдах hraničních přechodů mezi ČR a Rakouskem, resp. přechodů v Dolním Rakousku Wulowitz, Weigetschlag a Guglwald, které proběhly v pátek 6. října 2000. Stalo se tedy tak už po páté, kdy traktory rakouských zemědělců neprodyšně uzavřely silniční provoz na zmíněných přechodech.¹⁰⁰

Oficiální povolení pro aktivaci paliva udělilo SÚJB v pondělí 9. října 2000 a ještě v tento den večer, přesně ve 21:05, byl za přítomnosti tehdejšího českého premiéra Miloše Zemana slavnostně zahájen proces aktivace prvního reaktoru JETE, tedy přechod do „režimu 2“, informoval v článku redaktor deníku Die Presse. Rakouská vláda, a především ministryně zahraničí Benita Ferrero-Waldnerová byly rozhořčeni a Rakousko znovu hrozilo na setkání evropských ministrů zahraničí v Luxemburgu vetováním vyjednávání o vstupu ČR do EU. Česká televize a televize Nova živě vysílaly slavnostní „otevření“ a přestřihnutí zelené pásky tehdejším premiérem Milošem Zemanem a ministrem průmyslu a obchodu Miroslavem Grégrem v areálu JETE.¹⁰¹

V každém článku souvisejícím s dostavbou či uvedením do provozu JETE zdůrazňovali redaktoři ustálené hrozby a požadavky rakouské vlády, které zde rekapitulujeme: vetování vyjednávání o vstupu ČR do EU; požadavek provedení studie EIA na celou elektrárnu; předložení rakouské straně akceptovatelné důkazy o bezpečnosti JETE podle západoevropských standardů.

⁹⁸ LOHMEYER, Michael. *Eklat bei Parlamentarier-Besuch: AKW-Temelin wird schon aufgeheizt*. Die Presse. 5. října 2000, s. 4, č. 15792.

⁹⁹ K prvnímu spuštění prvního reaktoru JETE skutečně došlo 9. října 2000 (pozn. aut.).

¹⁰⁰ *Temelin als Fall für Prager Atomaufsicht*. Die Presse. 7. října 2000, s. 12, č. 15 793.

¹⁰¹ *Temelin gehts ans Netz: Wien droht mit Beitritts-Blokade*. Die Presse. 10. října 2000, s. 1, č. 15 794.

O reakcích české vlády i představitelů EU jsme měli možnost se dozvědět v předcházejících článcích. Od Evropského parlamentu Rakousko žádnou podporu ve věci europeizovat kauzu JETE neobdrželo. Také bylo již několikrát členům rakouské vlády vysvětleno, že bylo nemožné, aby JETE byla posuzována podle norem západoevropských atomových elektráren, neboť JETE byla vystavěna americkou firmou Westinghouse, tudíž normy a regule nemohly odpovídat normám např. elektráren ve Spolkové republice Německo.

Otištěné články a informace o aktivaci prvního reaktoru JETE šly ruku v ruce s dalšími blokádami hraničních přechodů v Horním Rakousku a to i neohlášenými jako např. v pondělí 9. září 2000. Intenzita protestů a demonstrací proti JETE a blokády provozu na hraničních přechodech v Horním Rakousku začaly vadit i rakouským firmám. Podle tehdejšího jednatele rakouské komory Industriellenvereinigung¹⁰² Kurta Pieslingera mohlo dojít kvůli demonstracím a blokováním provozu k finančním ztrátám příhraničních firem i ohrožení pracovních míst.¹⁰³

Tehdejší prezident ČR Václav Havel pár hodin před aktivací prvního reaktoru JETE poskytl interview Českému rozhlasu – stanici Radiožurnál, který deník Die Presse převzal. V rozhovoru Havel uvedl, že spuštění JETE pokládá za velký neúspěch své politické kariéry prezidenta republiky. Měl podle jeho slov tu možnost zastavit výstavbu již v roce 1990. Výstavbu JETE pokládal za odkaz komunistické éry, ale věřil tehdejší vládě a jejím rozhodnutím. K tomu dodal, že nezbývalo nic jiného než věřit, že je JETE opravdu bezpečná a k žádné katastrofě nedojde. V článku redaktor deníku Die Presse prezentoval také vyjádření tehdejšího českého premiéra Miloše Zemana. Premiér komentoval blokády hraničních přechodů se slovy: „*Věřím v rozum rakouských občanů, že umožní průjezd na přechodech s ČR, dokud se tak nestane, budou jednání o bezpečnosti JETE s rakouským spolkovým kancléřem, Wolfgangem Schüsselem, bezpředmětná.*“¹⁰⁴

Blokády hraničních přechodů demonstranty v Dolním Rakousku však pokračovaly (např. 11. října 2000). Česká vláda stanovila Rakousku ultimátum: do 11. října 2000 do 23:00 hod. odstranit veškeré blokády na hraničních přechodech. Jinak se česká vláda obrátí na orgány EU, aby svou autoritou zpřístupnila průjezd hraničními

¹⁰² Komora obhajující zájmy svých členů, především rakouských firem. Členství v komoře je dobrovolné (pozn. aut.).

¹⁰³ *Atomgegner blokieren Grenzübergänge weiter.* Die Presse. 10. října 2000, s. 1, č. 15 794.

¹⁰⁴ SCHMIDT, Hans-Jörg. *Havel: „Mangelnder Widerstandt gegen das AKW war mein Fehler“.* Die Presse. 11. října 2000, s. 8, č. 15 795.

přechody v Schengenském prostoru. Rakousko odmítlo tento požadavek splnit, a čeští zástupci v Bruselu předali 12. října 2000 oficiální stížnost Evropskému parlamentu. Další plánovaná blokáda proběhla 13. října, další následovaly až do neděle 15. října.¹⁰⁵

Blokády nejvíce poznamenaly obyvatele příhraničních českých měst jako např. Kaplice, České Budějovice a Český Krumlov, kteří reagovali po svém, psalo se v článku dne 16. října 2000. Obyvatelé těchto měst neobsluhovali rakouské zákazníky, nejezdili nakupovat do rakouských řetězců Billa a Julius Meinl, netankovali na čerpacích stanicích OMV. V deníku Die Presse byl tento protest označen jako „jihočeský protiúder“.¹⁰⁶

Tehdejší český premiér Miloš Zeman znovu podmínil setkání s tehdejším rakouským spolkovým kancléřem Wolfgangem Schüsslem ukončením blokády na hraničních přechodech mezi Rakouskem a ČR. K setkání obou premiérů přesto došlo 31. října 2000 na renesančním zámku Židlochovice u Brna. Cílem setkání bylo kompromisní řešení sporu o JETE. Odpůrci JETE s tímto gestem nesouhlasili, a proto naplánovali na 2. listopadu další blokády hranic. Tehdejší spolkový kancléř Schüssel po jednání se svým českým protějškem sdělil tisku, že k žádnému průlomů v jednáních nedošlo. Premiéři se ale dohodli, že JETE musí podstoupit celkovou kontrolu bezpečnosti zařízení, kterou provede EU.¹⁰⁷ Na dalším bodě se však premiéři neshodli: na požadavku Rakouska zastavit činnost JETE do doby, než dojde ke zmiňované kontrole. To premiér Zeman odmítl. Oba premiéři však označili setkání za ukončení česko-rakouské krize a plánovali další setkání na konec listopadu roku 2000 ve Vídni.¹⁰⁸ Nové demonstrace na česko-rakouských hranicích však donutily premiéra Miloše Zemana pohrozit ukončením dialogu, dokud blokády neustanou. Rakouský spolkový kancléř z tohoto důvodu apeloval na demonstranty, aby neohrožovali bilaterální vyjednávání.¹⁰⁹

Tehdejší rakouský kancléř Wolfgang Schüssel navrhl k dalšímu jednání s českým premiérem Milošem Zemanem přizvat i komisaře EU pro rozšíření Günthera

¹⁰⁵ *Temelín-Dialog endet in Fiasko: Prag will nun Union einschalten.* Die Presse. 13. října 2000, s. 8, č. 15 797.

¹⁰⁶ „*Kauf nicht mehr in Österreich*“ *Temelín schürt alte Vorurteile.* Die Presse. 16. října 2000, s. 6, č. 15 800.

¹⁰⁷ Ta se k tomuto tématu později vyjádřila s tím, že do konce roku žádné podmínky, které by stanovily bezpečnost jaderných elektráren v EU, vydat neplánovala. K tomu v Evropského parlamentu vznik odpor především ze strany Finska, Francie a Velké Británie proti stanovení závazných norem bezpečnosti pro jaderné elektrárny (pozn. aut.).

KRAUS, Doris. *Wenig Hoffnug auf EU-Unterstützung bei Konflikt um Temelín.* Die Presse. 3. listopadu 2000, s. 8, č. 15 813.

¹⁰⁸ SCHMIDT, Hans-Jörg. *Streit um Temelín: EU zuständig für die Sicherheit des Meilers.* Die Presse. 2. listopadu 2000, s. 4, č. 15 812.

¹⁰⁹ *Temelín: Aktion, Appel.* Die Presse. 3. října 2000, s. 20, č. 15 813.

Verheugena, aby EU co nejvíce zahrnul do jednání v otázce JETE. Dále kancléř komentoval situaci blokády hraničních přechodů. Respektoval aktivitu a názor demonstrantů, ale za účinný prostředek k boji proti JETE označil vyjednávání s českým premiérem. Rakouský kancléř byl přesvědčen, že k normalizaci vztahů s ČR může dojít pouze díky vyjednávání, nikoliv prostřednictvím protestů na ulicích. Kancléři se nedařilo situaci na hranicích uklidnit a demonstranty přesvědčit, aby v zájmu chystaného dialogu přerušili blokády hraničních přechodů. Situace se tedy opakovala a kancelář premiéra ČR hrozila zrušením plánovaných jednání.¹¹⁰

Redaktor deníku Die Presse Hans-Jörg Schmidt naznačoval, že účast českého premiéra Miloše Zemana na schůzce s rakouským spolkovým kancléřem Wolfgangem Schüsselem, která měla proběhnout na konci listopadu 2000 ve Vídni, byla velice nejistá. To se také potvrdilo, když kancelář Miloše Zemana 9. listopadu 2000 oznámila, že kvůli trvajícím blokádam hraničních přechodů není vhodná atmosféra pro vyjednávání. Český premiér odřekl plánované setkání ve Vídni.¹¹¹

3.3 Protokol z Melku

Uběhl zhruba měsíc od posledního článku, který se věnoval vyjednáváním mezi ČR a Rakouskem o kauze JETE. Avšak v rakouských denících jsme se o chystaném setkání obou premiérů nic nedozvěděli. Až v den podepsání protokolu otiskl deník Kurier článek, který informoval o jednání mezi českým premiérem Milošem Zemanem a rakouským spolkovým kancléřem Wolfgangem Schüsselem, které se odehrálo v klášteře Melk v Rakousku ve stejnojmenném městě. Rakouský deník Kurier informoval o dalších chystaných blokáдах hraničních přechodů mezi ČR a Rakouskem pro případ, že by vyjednávání mělo pro Rakousko negativní výsledek. V Rakousku byl dokonce vysílán přímý přenos z dění v Melku, aby se demonstranti a rakouská veřejnost bezprostředně dozvěděli o výsledcích vyjednávání. Zástupci environmentálních organizací jako byl např. Global 2000 nebo Greenpeace apelovali na kancléře, aby se neuchyloval ve vyjednávání k nesmyslným kompromisům. Zástupci Zemského parlamentu Horního

¹¹⁰ *Temelín-Streit: Atomkraftgegner prolongieren Sperren der Grenzen.* Die Presse. 6. listopadu 2000, s. 5, č. 15 815.

¹¹¹ SCHMIDT, Hans-Jörg. *Die seltsamen Machtspielchen des Pragers Premiers.* Die Presse. 10. listopadu 2000, s. 17, č. 15 819.

Rakouska zase požadovali, aby českému premiérovi navrhl konkrétní návrhy v podobě alternativních zdrojů energie a zastavení JETE.¹¹²

12. prosinec 2000 přinesl posun ve vyjednávání mezi ČR a Rakouskem. Průběh vyjednávání popsal redaktor deníku Die Presse. Miloš Zeman a ministr zahraničních věcí Jan Kavan spolu s Wolfgangem Schüsselem a rakouským ministrem životního prostředí Wilhelmem Moltererem vyjednávali dlouhé hodiny za přítomnosti komisaře EU pro rozšíření Güntera Verheugena podmínky, po jejichž splnění by Rakousku provoz JETE nevadil a souhlasilo by se vstupem ČR do EU. Odstavení či ukončení projektu JETE bylo pro českou stranu nepřijatelné. Výsledkem snažení bylo podepsání Protokolu z Melku mezi ČR a Rakouskem, ve kterém se obě strany zavázaly splnit určité podmínky, aby spor mohl být považován za vyřešený.¹¹³ Podrobný popis toho, k čemu se obě strany zavázaly jsme se dočetli až v podrobném článku ze 14. prosince 2000.

Články plné detailů o konkluzi vyjednávání mezi ČR a Rakouskem, které proběhlo v Melku, připravily oba rakouské deníky. Protokol z Melku zahrnoval osm bodů.¹¹⁴ Jednomu z ujednaných bodů dávali však redaktoři deníků speciální prostor. Tím byl pátý bod, ve kterém se ČR zavazovala provést studii EIA na celém zařízení JETE. Český premiér zdůraznil, že JETE bude uvedena do provozu až po výsledku studie.¹¹⁵

Dohoda obsahovala následující body:

I. Info-horká linka: v rámci dobrých sousedských vztahů mezi ČR a Rakouskem se měla zlepšit výměna informací, tedy zvýšit schopnost přijímat a interpretovat informace týkající se JETE rakouskými úřady.

II. Systém včasného varování: v tomto bodě šlo o monitorování radiační situace v oblasti JETE přístroje, které ČR dovolilo Rakousku v blízkosti JETE vystavět.

III. Energetické partnerství: tento bod dohody byl zaměřen na podporu a financování získávání energie z obnovitelných zdrojů.

IV. Bezpečnostní otázky: pro dosažení lepšího porozumění v otázce JETE mezi ČR a Rakouskem obě vlády požádaly o vytvoření komise, která měla identifikovat hlavní nedostatky v bezpečnosti JETE.

¹¹² *Temelín-Gegner drohem mit neuen Grenzblockaden*. Kurier. 12. prosince 2000, s. 11, č. 344.

¹¹³ *Wird zweiter Reaktor Beladen? EU vermittelt bei Temelín-Gipfel*. Die Presse. 13. prosince 2000, s. 4, č. 15 846.

¹¹⁴ Celé znění Protokolu z Melku viz přílohy (pozn. aut.).

¹¹⁵ LOHMEYER, Michael a SCHMIDT, Hans-Jörg. *EU moderiert, Zeman stimmt Gesamt-Prüfung für AKW Temelín zu*. Die Presse. 14. prosince 2000, s. 4, č. 15 547.

V. Hodnocení vlivů na životní prostředí: Evropská komise měla pomáhat a monitorovat průběh studie EIA, která měla být provedena na celé zařízení JETE.

VI. Komerční provoz JETE neměl být zahájen před dokončením studie EIA.

VII. Volný pohyb osob a zboží: tímto bodem se obě země zavázaly respektovat volný pohyb osob a zboží a zdržet se veřejných prohlášení.

VIII. Rozšíření: obě strany měly vzít v potaz tzv. „road map“ přístupových vyjednávání do EU a důležitost rozšíření EU pro evropskou integraci.¹¹⁶

Podpis Protokolu z Melku nebyl pro Rakušany dostačující. Rakouští občané na hraničních přechodech mezi Rakouskem a ČR, především na přechodu Wulowitz, plánovali další demonstraci, ale tentokrát již bez omezení silničního provozu. Respektovali tak bod 7 Protokolu z Melku o respektování volného pohybu osob a zboží. S protokolem nesouhlasil ani tehdejší zemský hejtman Horního Rakouska Josef Pühringer. Soudil, že časové rozmezí pro vyhotovení studie EIA bylo moc krátké a že v protokolu nebylo závazně definováno odstavení JETE v případě, že by studie o vlivu na životní prostředí byla shledána jako nevyhovující. Také tehdejší zemský hejtman Dolního Rakouska Erwin Pröll nešetřil kritikou vůči Protokolu z Melku. Nepřišlo mu logické, že studie EIA bude vypracovávána za chodu a během příprav na komerční spuštění JETE. „*To je jako, když by někdo chtěl opravovat auto na dálnici za jízdy ve 130 km/h,*“ interpretoval slova redaktor deníku Die Presse.¹¹⁷

V roce 2000 nás čekala v kauze JETE poslední událost. První reaktor JETE byl 21. prosince 2000 připojen k rozvodné síti a začal dodávat elektrický proud, ale pouze na 30 % ze svého celkového výkonu 1000 MW. Fungování prvního reaktoru JETE netrvala dlouho, ještě v den spuštění musel být kvůli úniku oleje vypnut.¹¹⁸

¹¹⁶ Protokol z Melku. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 08. 12. 2003 [cit. 2018-03-2]. Dostupné z:

https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/neverejne/temelin_jaderna_elektrarna/protokol_z_melku.html

¹¹⁷ *Wieder Anti-Temelin-Demonstration an der Grenze*. Die Presse. 14. prosince 2000, s. 4, č. 15 547.

¹¹⁸ LOHMEYER, Michael. *Temelin: Turbinendefekt „nicht gefährlich“ – und „keine Überraschung“*. Die Presse. 23. prosince 2000, s. 11, č. 15 855.

4. Rok 2001

Pod bodem V. Protokolu z Melku se skrývalo ujednání o provedení studie EIA na celé zařízení JETE, nikoliv na jednotlivé dílčí systémy elektrárny. Protože v tak krátkém časovém úseku nebylo možné provést studii EIA podle českého zákona č. 100/2001 Sb. O posouzení vlivů na životní prostředí, bylo Ministerstvem životního prostředí ČR zvoleno osm expertů na energetiku, kteří měli garantovat splnění bodu IV. Protokolu z Melku, tedy důsledně prověřit slabé stránky bezpečnosti JETE. Čtyři nominovala EU¹¹⁹, dva české Ministerstvo životního prostředí a dva Ministerstvo průmyslu a obchodu. Tuto skutečnost považoval Radko Pavlovec, tehdejší pověřenec země Horní Rakousko pro otázky jaderných zařízení za porušení Protokolu z Melku. Česká environmentální organizace Přátelé Země tak i sdružení Jihočeské matky označily ujednání české vlády za frašku a za cílenou provokaci.¹²⁰

Krátký článek z poloviny února roku 2001 informoval rakouské čtenáře o třítydenní zkoušce zařízení JETE, která měla proběhnout pod dozorem MAAE¹²¹, což mělo prověřit úroveň zabezpečení JETE.¹²²

Od 17. ledna 2001 byla JETE odstavena na pět týdnů, kvůli několika závadám, informoval v článku reaktor deníku Die Presse. 23. února 2000 dal SÚJB zelenou ke znovuspuštění prvního reaktoru JETE a od 26. února 2000 fungoval první reaktor na 30 % svého výkonu. Znovuspuštění JETE doprovázely protesty jak ze strany rakouských, tak i ze strany českých občanů.¹²³ O pár dní později, psal znovu deník Die Presse o závadě na turbíně prvního reaktoru JETE a nutnosti opět první reaktor znovu odstavit. Radko Pavlovec, tehdejší pověřenec země Horní Rakousko pro otázky jaderných zařízení, v článku deníku Die Presse glosoval, že by mohlo dojít k výměně celé turbíny, protože podle něj šlo údajně o výrobní závadu a pořízení nové turbíny odhadoval na 4 mld. rakouských šilinků. Pavlovec dále přesvědčivě uvedl, že turbíny byly zhotoveny narychlo a jednalo se o prototypy s výkonem 1000 MWh.¹²⁴

Deník Die Presse znovu zmiňoval Radka Pavlovce ve svém článku ze dne 24. března 2001, tentokrát v souvislosti se studií, kterou prezentoval v Linzi. Studii pro

¹¹⁹ Jednalo o dva Rakušany a dva Němce (pozn. aut.).

¹²⁰ *Kritik an Prag, Diebstahl in Reaktor*. Die Presse. 19. ledna 2001, s. 10, č. 15 874.

¹²¹ Mezinárodní agentura pro atomovou energii.

¹²² *Atombehörde prüft Temelín*. Die Presse. 13. února 2001, s. 14, č. 15 895.

¹²³ *Temelín wieder in Betrieb*. Kurier. 26. února 2001, s. 12, č. 57.

¹²⁴ *Temelín ab Donnerstag abgeschaltet*. Die Presse. 26. února 2001, s. 12, č. 15 906.

Pavlovce vypracoval německý expert na energetiku Helmut Hirsch a definovala riziko, které představovala JETE. Závěrem studie bylo, že JETE představovala nebezpečí jako 100 jiných moderních jaderných elektráren. Opírala se také o to, že v testovací fázi měla za sebou JETE více než 29 závad. Podle prezentované studie byla v JETE celá řada věcí rozhodně za moderním standardem v EU.^{125 126}

Na konci března 2001 informoval své čtenáře deník Die Presse, že do druhého reaktoru JETE mělo být zavezeno palivo a že zahájení štěpné reakce bylo plánováno na 5. prosince 2001. Deník vycházel z rozhovoru s předsedkyní SÚJB Dany Drábové, která se vyjádřila také k trvajícím problémům prvního reaktoru JETE. Vibrace, které vykazoval první reaktor při vyšší zátěži, se nadále nepodařilo zcela odstranit. Vznikalo tak napětí mezi ČEZem a výrobcem turbíny závodem Škoda kvůli odpovědnosti za vzniklý problém a otázce náhradě škody.¹²⁷

4.1 Studie EIA

Rakouský deník Die Presse informoval v článku z 4. dubna 2001 o pracovním setkání odborníků na energetiku kvůli evaluaci výsledků provedené studie EIA na celou JETE, s důrazem na chladicí systém elektrárny.¹²⁸ Protokol z jednání byl uveřejněn 10. dubna 2001 na webových stránkách českého Ministerstva zahraničních věcí¹²⁹ a byl také předán rakouské a německé straně a zástupcům Evropské komise. Komise expertů vytvořila na zmíněném jednání seznam položek, tzv. „scoping-list“¹³⁰, na základě kterého byl posuzován vliv JETE na životní prostředí. Seznam položek byl odsouhlasen všemi zahraničními účastníky.

Parametry, podle kterých byl testován vliv JETE na životní prostředí a na kterých se dohodli experti na energetiku z ČR, Rakouska a Německa, se setkaly opět s kritikou nespokojených rakouských zástupců environmentální organizace Greenpeace. Nespokojeni byli opět Radko Pavlovec a Josef Pühringer, Oba jmenovaní viděli

¹²⁵ *AKW Temelín: „Besondere Gefahren“*. Die Presse. 24. března 2001, s. 4, č. 15 929.

¹²⁶ Bylo zřejmé, že studie byla vypracována na míru a dle názoru Radka Pavlovce proto, aby dále zpochybňovala bezpečnost jihočeské elektrárny (pozn. aut.).

¹²⁷ *Temelín: „Zweiter Reaktor wird im Dezember beladen“*. Die Presse. 30. března 2001, s. 12, č. 15 934.

¹²⁸ *Temelín steht ab heute im Experten-Visier*. Die Presse. 4. dubna 2001, s. 16, č. 15 938.

¹²⁹ *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2001 [cit. 2018-05-04]. Dostupné z: www.mzv.cz/EIA

¹³⁰ Jednalo se o 220 položek, kterými se komise zabývala (pozn. aut.).

v dohodnutých podmínkách mezery a požadovali nové provedení studie EIA. Proto začali plánovat další demonstrace na hraničních přechodech.¹³¹ Stálou kritiku ze strany Rakouska zjemnila pouze pozitivní reakce Marie Rauch-Kallatové z Rakouské lidové strany, která uvedla, že ujednání Protokolu z Melku dobře fungovalo v praxi a apelovala na kritiky ujednání.¹³²

V dalším článku deníku Die Presse se karta obrátila. Josef Pühringer, zemský hejtman Horního Rakouska, podle redaktora deníku, zůstal v boji za vetování vstupu ČR do EU sám. V rámci vyjednávání o vstupu ČR do EU byly kapitoly o energetické politice již uzavřeny. Mluvčí rakouského kancléře Wolfganga Schüssela Heidi Glücková pronesla: „*Máme zájem na brzkém přistoupení Česka.*“ Rakouská spolková vláda se snažila zemského hejtmana Horního Rakouska brzdit v jeho snažení o vetování vstupu ČR do EU.¹³³

Přes zákaz pořádání blokad na česko-rakouských hraničních přechodech, který byl ujednán v Protokolu z Melku v bodě VII, psal deník Die Presse o další uskutečněné blokadě 26. dubna 2001 na hraničním přechodu Wulowitz. Odpůrci JETE zablokovali provoz pouze na půl hodiny. Blokáda nebyla oficiálně nahlášena. Již den před tím zakázalo okresní hejtmánství (*Bezirkshauptmannschaft*) sídlící ve městě Freistadt plánovanou čtyřhodinovou noční blokádu. Důvodem blokády bylo probíhající jednání ve Svatém Hypolitu, kde zemská vláda Dolního Rakouska apelovala na rakouskou spolkovou vládu, aby blokovala vyjednávání o vstupu ČR do EU tak dlouho, dokud nebudou nejasnosti či pochybnosti v otázce studie EIA pro celé zařízení JETE odstraněny.¹³⁴

V chování rakouské veřejnosti nebylo, podle mého názoru, nic logického. Rakouskou stranou byl kritizován i Protokol z Melku, i když v něm bylo jasně stanoveno, že měla být provedena studie EIA na celé zařízení JETE, jak si to Rakušané přáli a bojovali za to demonstracemi a blokadami na česko-rakouských hranicích. Rakušané po celou dobu chtěli jen odvrátit, resp. všemi prostředky zabránit spuštění JETE. Ať už měly požadavky Rakušanů finanční, politický, bezpečnostní nebo jiný podtext, nemohli před Evropou a EU vystupovat pouze s tím, že si nepřáli spuštění JETE. Bohužel pro ČR se

¹³¹ KAPL, Ulrich. *Temelin-UVP löst Protestwelle aus*. Kurier. 12. dubna 2001, s. 9, č. 100.

¹³² *Appel an Kritiker von Temelin-Studie*. Kurier. 13. dubna 2001, s. 10, č. 101.

¹³³ *Bundesregierung pfeift Pühringer bei Drohung gegen Prag zurück*. Die Presse. 18. dubna 2001, s. 6, č. 15 949.

¹³⁴ *AKW Temelin: Trotz Verbots Blockade, keine Zwischenfälle*. Die Presse. 28. dubna 2001, s. 12, č. 15 958.

spuštění JETE odehrávalo v době, kdy se vyjednávaly podmínky vstupu ČR do EU a Rakousko mělo při jednáních jako členský stát EU určitou převahu. Každý ústupek či vstřícné gesto z české strany bylo „po zásluze potrestáno“ další rakouskou kritikou či ofenzívou. Když česká strana svolila k provedení studie EIA na celou JETE, odměnila se rakouská strana nedodržením Protokolu z Melku v bodě VII. - Volný pohyb osob a zboží, tedy dalšími blokádami hraničních přechodů.

V dalším článku navázal deník Die Presse na problémový první reaktor, resp. turbínu v prvním reaktoru JETE, která trpěla při zvýšeném výkonu vibracemi. Na dodavatele turbíny Škoda Praha byla ČEZem uvalena sankce v hodnotě 600 mil. Kč, kterou společnost Škoda Praha akceptovala. Na zaplacení měl dodavatel turbíny 15 měsíců. Redaktor nezapomněl dodat, že ČEZ vlastní 30 % akcií společnosti Škoda Praha.¹³⁵

V roce 1999 šlo Rakousku o to, aby JETE nebyla dostavěna, v roce 2000 brojilo proti spuštění. V roce 2001 se rakouští občané snažili, především v Horním a Dolním Rakousku, zabránit tomu, aby do jejich domácností byl dodáván „atomový“ proud. V polovině roku 2001 otiskl deník Die Presse článek, který pojednával o dolnorakouské petici 122 obcí, které si nepřály ve svých domácnostech elektrickou energii z JETE. Petici, kterou také podpořila rakouská environmentální organizace Greenpeace, podepsalo 122 obcí z celkového počtu 573 v celém Rakousku. Redaktor v článku propočítal a uvedl, že se jednalo cca. o 330 000 rakouských občanů, tedy jednu pětinu celkové populace Rakouska. Starosta obce Breitenstein Friedrich Koger uvedl v interview pro Die Presse, že ve své obci zkrátka „atomovou“ energii nechtěl a požadoval po poskytovateli elektrické energie EVN¹³⁶, aby deklarovala, odkud proud pochází.¹³⁷

V úterý 26. června 2001 se konalo ve Vídni veřejné slyšení tzv. „Temelín-Hearing“, ve kterém byly českými experty na energetiku prezentovány výsledky studie EIA na celé zařízení JETE a veřejnost měla možnost se vyjádřit. Setkání s sebou neslo obtíže v podobě demonstrací, jelikož tehdejší zemský hejtman Horního Rakouska Josef Pühringer odmítal akceptovat, podle něho, neúplnou studii EIA. Tehdejší zemský hejtman ostře reagoval také na informaci, že první reaktor JETE měl být znovu spuštěn

¹³⁵ *Tschechiens Außenminister: „Temelín kein Hinderniss für EU-Beitritt“*. Die Presse. 7. května 2001, s. 10, č. 15 964.

¹³⁶ Energieversorgung Niederösterreich.

¹³⁷ *122 Gemeinden gegen AKW: „Wir hoffen halt“*. Die Presse. 22. června 2001, s. 12, č. 16 001.

21. července 2001 a označil to za drzou provokaci. V článku deníku Die Presse referoval dále redaktor, že 25. června 2001 odstartovala Svobodná strana Rakouska¹³⁸ v Linci kampaň proti přistoupení ČR do EU. Za podmínku si kladla nespouštění JETE. Kampaň zahrnovala další demonstrace a uzavírky hraničních přechodů mezi Horním Rakouskem a ČR. Redaktor referoval ještě o jedné zajímavé informaci. Německý energetický koncern RWE chtěl vypovědět smlouvu o dodávání el. energie s ČEZem. Jiná energetická společnost E.ON už tak učinila. Provedly tak na základě průzkumu obyvatel v bavorských městech, kteří si nepřáli odebírat el. energii z JETE. Redaktor dodal, že RWE a E.ON tvořily tři čtvrtiny exportu el. energie ČEZu.¹³⁹

Stovky aktivistů i environmentálních organizací, např. Global 2000 a Greenpeace, na protest proti probíhajícímu setkání „Temelín-Hearing“ 26. června 2001 mlčky leželo na Josefově náměstí před vchodem do vídeňského Hofburgu. Na demonstraci byla přítomna i policie, která musela dvakrát situaci uklidňovat a odklízet ležící demonstranty. Setkání se zúčastnilo podle redaktora deníku Die Presse cca 500 lidí. Publikum na slyšení ohledně JETE se skládalo z českých a rakouských expertů na energetiku, novinářů i běžných občanů. Zodpovězena byla řada otázek. Např. tehdejšímu finančnímu řediteli ČEZu Petru Vobořilovi byla adresována otázka, zdali se bude el. energie z JETE prodávat či se zisky použijí na amortizaci stavebních nákladů na JETE.¹⁴⁰

Zatímco ve Vídni probíhalo setkání „Temelín-Hearing“, do JETE putoval transport s palivovými články do druhého reaktoru. Aktivace paliva byla plánována na podzim roku 2001. Provozovatel JETE, společnost ČEZ, zdůraznila, že šlo o dlouho plánovaný transport podle dodacích smluv. Atomoví odpůrci však v časovém souběhu věci viděli provokaci. Zástupci rakouské Strany zelených, FPÖ a organizace Greenpeace požadovali po rakouské vládě odstoupení od Protokolu z Melku. Redaktor deníku Kurier nezapomněl v článku uvést vyjádření zástupců rakouské politické strany FPÖ, že vyvinou maximální tlak na to, aby po případném spuštění JETE nevstoupila ČR do EU.¹⁴¹

O zajímavé nabídce psal deník Die Presse 4. července 2001. Tehdejší předseda rakouské Strany zelených Alexander Van der Bellen navrhl na tiskové konferenci ve Vídni 3. července nový plán, jak dosáhnout uzavření JETE – zaplatit za uzavření JETE 25 mld. šilinků (1,8 mld. EUR). Část těchto peněz chtěl vyplatit provozovateli JETE, firmě ČEZ,

¹³⁸ Freiheitliche Partei Österreichs, FPÖ.

¹³⁹ *Temelín-Hearing fix, FP will Veto gegen Beitritt.* Die Presse. 23. června 2001, s. 11, č. 16 002.

¹⁴⁰ LOHMEYER, Michael. *Hearing zu Temelín: „Antworten Sie“.* Die Presse. 26. června 2001, s. 11, č. 16 004.

¹⁴¹ *Atomtransport während Hearing.* Kurier. 29. června 2001, s. 12, č. 176.

jako kompenzaci ušlého zisku, určitý obnos měl být vložen do nově založeného fondu na podporu ochrany životního prostředí a získávání energie z obnovitelných zdrojů. Redaktor dodal, že financování mělo být samozřejmě rozděleno na více let. Plán si však i v Rakousku našel své odpůrce. Jedním z nich byl tehdejší předseda ÖVP v Horním Rakousku Josef Stockinger, který nesouhlasil s tím, že „politické výkupné“ by měli platit rakouští daňoví poplatníci.^{142 143}

Deník Die Presse stále psal o rakouské kritice vůči JETE. V článku ze 17. července přidal i německé nesouhlasné stanovisko. Německé Ministerstvo životního prostředí se prostřednictvím veřejného dopisu negativně vyjádřilo k provedené studii EIA na celé zařízení JETE a nedoporučilo uvedení JETE do provozu.¹⁴⁴ Jak referoval redaktor deníku Die Presse, Berlín měl potřebu vyjádřit obavy o obyvatele žijící na hranicích Německa a v dosahu JETE. Obsah dopisu nebyl přijat českou stranou pozitivně, líčil reakci české strany redaktor. Tehdejší mluvčí ČEZu Ladislav Kříž řekl, že pro uzavření JETE neexistoval žádný relevantní důvod. Tehdejší ředitel společnosti ČEZ František Hezoucký dopis označil za absurdní a informace podle něj neodpovídaly výsledku mezinárodní bezpečnostní analýzy.¹⁴⁵ K dopisu se vyjádřil např. i evropský komisař pro rozšíření Günther Verheugen, pro kterého byl německý apel na uzavření JETE prezentovaný v dopise překvapením. Pro deník Die Presse uvedl, že mluvil s dalšími třemi členy německé vlády a nikdo z nich o dopise nic nevěděl. Verheugen pak dodal: „*V tomto případě se hlas zeleného ministra pro životní prostředí Jürgena Trittina nepočítá.*“¹⁴⁶ Německý souhlas se vstupem ČR do EU nesouvisel s JETE, zdůraznil dále tehdejší německý ministr zahraničí Joschka Fischer.¹⁴⁷

V nadcházejícím článku interpretovala redaktorka deníku Die Presse Anneliese Rohrerová informace z rozhovoru s tehdejším českým ministrem zahraničních věcí Janem Kavanem na téma JETE. V úvodu rozhovoru Kavan řekl: „*Nechci bagatelizovat obavy Rakušanů, ale jsem si zcela jist, že můžeme Rakušany přesvědčit, že se staráme o*

¹⁴² *AKW-Aus statt Abfangjägern*. Die Presse. 4. července 2001, s. 7, č. 16011.

¹⁴³ Kam až zašla představitost a fantazie rakouských politiků bylo až k nevíře. Kdo by zaplatil takovou sumu „pouze za to“ aby ochránil občany před zatím neexistující, vědecky nepodloženou a smyšlenou hrozbou v podobě JETE. Bez postranních finančních úmyslů, které byly zjevné, to byl absurdní návrh. Avšak je pochopitelné, že u rakouské veřejnosti by pak získala rakouská Strana zelených plusové body (pozn. aut.).

¹⁴⁴ *Deutschland fordert Stillelegung Temelín*. Die Presse. 17. července 2001, s. 7, č. 16022.

¹⁴⁵ *AKW-Konflikt für Prag „interne Angelegenheit“*. Die Presse. 18. července 2001, s. 5, č. 16023.

¹⁴⁶ *Trittins Temelín-Appell erzürnt Verheugen*. Die Presse. 18. července 2001, s. 5, č. 16023.

¹⁴⁷ Tamtéž.

jejich bezpečnost stejně jako u našich vlastních obyvatel.“¹⁴⁸ K tomu dodal, že nedojde ke spuštění JETE, pokud si česká strana nebude stoprocentně jistá bezpečností JETE. Jan Kavan se vyjádřil i ke kontroverznímu dopisu německého ministra životního prostředí. Podle něj tón dopisu a požadavky v něm měly arogantní politický podtext, který zcela zjevně přehlížel suverenitu českého státu. Jan Kavan hovořil také o Protokolu z Melku. V rámci transparentnosti a výměny informací o JETE mělo na konci července 2001 proběhnout zasedání českých a rakouských expertů na energetiku. K tomuto tématu Kavan dodal, že pokud by Rakousko spolupracovalo, mohla být tato kapitola uzavřena do konce září roku 2001. Na další otázku, jestli by si Kavan uměl představit situaci, ve které by za pomoci Rakouska byla JETE odstavena, odpověděl, že každý, kdo tuto variantu navrhoval, vycházel z toho, že JETE nebyla bezpečná a ani se nemohla bezpečnou stát. Osobně Kavan doposud neviděl a nečetl žádný dokument, který by toto tvrzení potvrzoval. Závěrem interview dodal Kavan: „*Přijde mi překvapující, že až nyní rakouská vláda řeší bezpečnost JETE, za komunistické éry, kdy došlo k rozhodnutí postavit JETE a stavby započaly, neřeklo Rakousko ani slovo, ani jediné slovo.*“¹⁴⁹

Do celého sporu o bezpečnost JETE se znovu vložila EU, jejímž stanoviskem bylo nespojovat bezpečnost atomových zařízení se vstupem do EU. Tyto informace poskytl redaktorce deníku Die Presse Doris Krausové Eneko Landaburu, tehdejší vrchní vyjednávač Evropské komise s kandidátskými zeměmi. Cílem Bruselu bylo do konce roku 2001 vyřešit spor mezi Rakouskem a ČR v otázce bezpečnosti JETE. K tomu byla zapotřebí ještě závěrečná zpráva o bezpečnosti JETE, kterou Evropská komise očekávala na konci léta 2001.¹⁵⁰

31. července 2001 odeslala oficiálně Evropská komise závěrečnou zprávu adresovanou tehdejšímu českému premiérovi Miloši Zemanovi a jeho rakouskému protějšku Wolfgangu Schüsselovi, informoval deník. Dokument měl být považován za centrální složku Protokolu z Melku. Redaktor v článku uvedl, že ze závěru zprávy, kterou vypracovala Evropská komise, třetina ze zmíněných 29 problémových bodů měla být řešitelná ke spokojenosti obou stran, třetina díky bilaterální dohodě a zbylá třetina měla

¹⁴⁸ ROHRER, Anneliese. *Kavan: Temelín geht nicht ohne 100 Sicherheit in Betrieb*. Die Presse. 21. července 2001, s. 6, č. 16026.

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ KRAUS, Doris. *Brüssel will Österreich im AKW-Streit zu gütlicher Lösung „überreden“*. Die Presse. 21. července 2001, s. 6, č. 16 026.

zůstat sporná. Účelem této zprávy nebylo hodnocení bezpečnosti JETE, ale podpoření výměny informací mezi českou a rakouskou stranou.¹⁵¹

Po delší době vyšel v deníku Die Presse článek o interním dění v areálu JETE. Po tříměsíční pauze kvůli problémové turbíně a ventilům bylo ohlášeno znovuspuštění prvního reaktoru JETE naplánované na 10. srpna 2001, prozatím na pouhých 30 % výkonu. Redaktor vyčíslil v článku hodnotu oprav JETE na 16 mld. šilinků. Josef Pühringer vyloučil možnost dalších demonstrací a uzavírek hraničních přechodů mezi Horním Rakouskem a ČR. Naproti tomu na hraničním přechodu Gmünd v Dolním Rakousku byla v plánu půlhodinová blokáda a demonstrace na 10. srpna 2001 v odpoledních hodinách.¹⁵²

Rakousku se díky svým poslancům v Evropském parlamentu podařilo přijmout oficiální stanovisko, ve kterém parlament požadoval po Evropské komisi, aby podpořila rakouskou vládu při její snaze zabránit uvedení JETE do provozu. Požadavkem bylo také uspořádat konferenci, která měla navrhnout ČR finanční alternativy při odstoupení od spuštění JETE. Evropský komisař pro rozšíření, Günter Verheugen, údajně písemně potvrdil to, že měla být prověřena finanční pomoc jako alternativa k provozu JETE, referoval redaktor deníku Die Presse. Evropské komise však uspořádání konference na podporu nespouštění JETE razantně odmítla. Günter Verheugen zdůraznil, že k vyřešení otázky JETE byl podepsán Protokol z Melku a zdůraznil, že podporuje jednání všech zainteresovaných stran.^{153 154}

Radiové interview ORF tehdejšího rakouského spolkového kancléře Wolfganga Schlüssela podle redaktora deníku Die Presse negativně ovlivnilo česko-rakouské vztahy, když v rozhovoru prohlásil: „*Dokud budou existovat otevřené otázky u jihočeské jaderné elektrárny, nebude učiněn konec energetické kapitoly při vyjednávání vstupu ČR do EU.*“¹⁵⁵ Česká strana ústy Petra Nečase z ODS¹⁵⁶ kontrovala tím, že takováto prohlášení a výroky pouze uškodí vztahu mezi ČR a Rakouskem a ještě více zhoustne již takto dusná atmosféra.¹⁵⁷

¹⁵¹ *EU übermittelte Temelín-Bericht an Schüssel und Zeman.* Die Presse. 1. srpna 2001, s. 2, č. 16 035.

¹⁵² *Protest gegen Hochfahren des AKW Grenzblokade in Niederösterreich.* Die Presse. 10. srpna 2001, s. 14, č. 16 043.

¹⁵³ *Brüssel erteilt Ausstiegskonferenz für Temelín eine klare Absage.* Die Presse. 11. září 2001, s. 8, č. 16 069.

¹⁵⁴ Návrh na uspořádání konference či podpora ze strany Evropské komise na uzavření JETE bylo rychle smeteno ze stolu. Dle mého názoru Evropský parlament odsouhlasil tento požadavek mířící na Evropskou komisi jen proto, aby uspokojil rakouské poslance, i když bylo předem jasné, že návrh nebude přijat (pozn. aut.).

¹⁵⁵ *Prag: Schlüssel schadet bilateralen Beziehungen.* Die Presse. 2. října 2001, s. 8, č. 16 087.

¹⁵⁶ Občanská demokratická strana.

¹⁵⁷ *Prag: Schlüssel schadet bilateralen Beziehungen.* Die Presse. 2. října 2001, s. 8, č. 16 087.

Redaktorka deníku Kurier Margaretha Kopeinigová parafrázovala ve svém článku ze dne 12. října 2001 výroky Pavla Teličky (hl. vyjednaváč ČR pro vstup ČR do EU), které označila za sebevědomé. Podle Teličky uzavření nebo odstavení JETE nepřicházelo v úvahu. Česká vláda měla podle něj splnit závazky uzavřené v Protokolu z Melku (vypracování studie EIA na celé zařízení JETE) a v nadcházejících týdnech předložit závěrečný protokol. Do konce prosince 2001 měla být podle Teličky pro ČR uzavřena kapitola atomové energie. JETE nepředstavovala pro ČR žádnou zátěž při vyjednávacím procesu o vstupu ČR do EU. Rakouské stanovisko v českých politických kruzích ani české veřejnosti nevzbuzovaly obavy.¹⁵⁸

Rakouské deníky referovaly v průběhu roku 2001 neustále o poruchách, závadách, spouštění a vypínání prvního reaktoru JETE. Ke konci roku 2001 dostal prostor v rakouských médiích i druhý reaktor JETE, který již byl také skoro připraven ke spuštění. Ostrý test druhého reaktoru JETE měl být zahájen v druhé polovině měsíce října 2001. To znamenalo, že primární a sekundární okruhy a systémy měly být testovány, jako při reálném provozu reaktoru. Druhý reaktor měl být zatížen tlakem a teplotou jako při plném provozu. Tento test byl posledním krokem před zavezením paliva pro štěpnou reakci do reaktoru. Dana Drábová, předsedkyně SÚJB, v rozhovoru pro deník Die Presse řekla, že zatěžkávací test by měl běžet 25 dní. SÚJB pak měl schválit zavezení paliva do reaktoru. Drábová vycházela z rozhodnutí vlády, které stanovilo zavezení paliva do druhého reaktoru JETE na 31. prosince 2001. Druhý reaktor JETE musel podstoupit stejné úpravy a opravy turbíny jako první problémový reaktor. Na vině byly vibrace při vyšším zatížení. Dana Drábová se k opravám prvního reaktoru vyjádřila takto: „*Myslím si, že jsme dosáhli dobrých výsledků. Turbíny v reaktorech jsou jen prototypy. Testy ukázali, že jsme vzniklé obtíže odstranily.*“¹⁵⁹ Zda mělo dojít ke zpoždění časového harmonogramu spuštění druhého reaktoru, Drábová nekomentovala.¹⁶⁰

¹⁵⁸ KOPEINIG, Margaretha. *Temelin: Prag drängt auf Abschluss*. Kurier. 12. října 2001, s. 6, č. 281.

¹⁵⁹ *Atombehörde gibt grünes Licht für „heiße Tests“ in Temelin*. Kurier. 14. října 2001, s. 6, č. 283.

¹⁶⁰ LOHMEYER, Michael. *AKW Temelin: „Heiße Tests“ im Reaktor zwei*. Die Presse. 15. října 2001, s. 3, č. 16 098.

4.2 Rakouský vnitropolitický konflikt

Na první straně výtisku deníku Die Presse z 24. října 2001 informoval redaktor o plánovaném setkání předsedů čtyř rakouských parlamentních stran, aby projednaly další postup ve věci JETE a aby došlo ke sjednocení názoru. Hlavní rozkol byl mezi stranami vládní koalice, tedy FPÖ a ÖVP, které se především v názoru na vetování vstupu ČR do EU kvůli JETE rozcházelely. Setkání se mělo konat 25. října 2001. Strana FPÖ se rozhodla na setkání neposlat svého předsedu Petera Westenthalera, ale „pouze“ svého místopředsedu Karla Schweizera, který se JETE zabýval mnohem více než Westenthaler. Vládní koaliční strana ÖVP byla toho názoru, že pokud by nemělo dojít na setkání předsedů ke sjednocení názoru na situaci ohledně JETE, uzavřela by energetickou kapitolu strana ÖVP sama s tím, že formálně za rozhodnutí bylo zodpovědné Ministerstvo zahraničních věcí.¹⁶¹ O závěru setkání informoval deník Die Presse nadcházející den s tím, že ke shodě mezi zástupci pol. stran nedošlo a bylo naplánováno další setkání. Karel Schweizer vysvětloval, že FPÖ nehodlala vyhrožovat vetem vůči ČR při vstupu do EU. Avšak FPÖ iniciovala ve Vídni a v Horním a Dolním Rakousku lidovou iniciativu nazvanou „Veto gegen Temelín“, které se mělo konat od 14. do 21. ledna 2002.^{162 163} Stanovisko koaličních partnerů bylo odlišné. FPÖ požadovala vetovat vstup ČR do EU a ÖVP veto zcela vyloučila. Toho si všímá a popisuje řada v následujících dnech vycházejících článků.

FPÖ proto chtěla na svého koaličního partnera vyvinout tlak v podobě uskutečnění lidové iniciativy. Redaktor deníku Die Presse referoval o zasedání předsedů parlamentních politických stran naplánované na 12. listopad 2001, na kterém se měl dohodnout znovu jednotný postoj rakouské politické reprezentace. Doposud se rakouská vláda držela ujednání ze září roku 2000, tedy neuzavřít energetickou kapitolu ČR bez důkazu o bezpečnostním standardu JETE odpovídajícího západoevropským normám.

Mj. byla toho času rakouská veřejnost informována také o tom, že Evropská komise zveřejnila zprávu o pokrocích ČR, které za dobu vyjednávání o vstupu do EU

¹⁶¹ *Ringem um Temelín-Kompromiß ÖVP schließt Alleingang aus.* Die Presse. 24. října 2001, s. 7, č. 16 106.

¹⁶² *EU-Erweiterung: Kein Veto der FPÖ wegen des tschechischen AKW Temelín.* Die Presse. 25. října 2001, s. 1, č. 16 107.

¹⁶³ Setkání předsedů parlamentních rakouských politických stran mělo sjednotit názor na JETE. Strana ÖVP v čele s tehdejšími spolkovým kancléřem Wolfgangem Schüsselem chtěla kapitolu JETE uzavřít, ale koaliční partner strana FPÖ se nechtěla vzdát možnosti vetovat vstup ČR do EU kvůli možným bezpečnostním rizikům vyplývajícím ze spuštění a provozu JETE. Názory ostatních pol. stran tak v tuto chvíli nebyly důležité, pokud panoval zásadní rozkol ve vládní koalici (pozn. aut.).

učinila. Speciálně v oboru dopravy, životního prostředí a politiky hospodářské soutěže učinila ČR největší progres, informoval redaktor.¹⁶⁴

O výsledku dalšího zasedání předsedů parlamentních politických stran referoval deník Die Presse 14. listopadu 2001. Podle očekávání spor o tom, zda kvůli Temelínu vetovat či nevetovat vstup ČR do EU, nebyl vyřešen. Konflikt uvnitř rakouské koalice pokračoval. FPÖ se držela stále stejného postoje se slovy tehdejší vicekancléřky Susanne Riess-Passerové: „*Suverenita jednoho státu v energetické politice končí tam, kde začíná být ohrožen stát další.*“¹⁶⁵ Zástupkyně ÖVP Maria Rauch-Kallatová kritizovala postoj FPÖ, tj. kritiku bez konstruktivních návrhů na řešení. Vyhrožování vetem a plánovaná lidová iniciativa byla podle Marie Rauch-Kallatové bezúčelná a bezpředmětná. Na zasedání čtyř zástupců parlamentních stran se doslala ke slovu i Strana zelených. Redaktor deníku Die Presse zprostředkoval v článku jejich návrh: počkat do června 2002, kdy se měly v ČR konat parlamentní volby a s novou českou vládou začít nový dialog na téma JETE.¹⁶⁶

Na článek z 11. září 2001, ve kterém se psalo o iniciativě Evropského parlamentu a rakouské vlády vyjednat s Evropskou komisí konferenci o možném upuštění ČR od spuštění JETE, navazoval článek ze 23. listopadu 2001. V tomto článku psal redaktor o oficiálně zveřejněném postoji Evropského parlamentu, který razantně konferenci odmítl. Uvedl proto dva důvody: za prvé by konference byla proti vůli ČR a za druhé by nebylo možné tento krok ufinancovat. Evropská komise v tomto kontextu poukázala na již zorganizovanou mezinárodní konferenci pro upuštění od litevské jaderné elektrárny Ignalina, jejíž uzavření bylo financováno 52 mil. EUR (715,5 mld. šilinků), které na uzavření všech reaktorů mělo být nedostačující.¹⁶⁷

ČR i Rakousko chtěly symbolicky na sklonku roku ukončit konflikt týkající se JETE, vyplývalo z článku deníku Kurier. Z tohoto důvodu se měli setkat tehdejší rakouský kancléř Wolfgang Schlüssel společně s tehdejším rakouským ministrem životního prostředí Wilhelmem Moltererem a tehdejším český premiér Miloš Zeman a tehdejší český ministr zahraničních věcí Jan Kavan. Setkání mělo proběhnout 21. listopadu za účasti evropského komisaře pro rozšíření Güntera Verheugena. Především

¹⁶⁴ *Koalitionsstreit um Temelin: FPÖ legt sich auf Veto fest.* Die Presse. 12. listopadu 2001, s. 1, č. 16 120.

¹⁶⁵ *Ein Veto und viele Schattierungen: Koalition uneins über Temelin-Linie.* Die Presse. 14. listopadu 2001, s. 7, č. 16 122.

¹⁶⁶ Tamtéž.

¹⁶⁷ BÖHM, Wolfgang. *EU-Absage an Temelin-Austieg: „Unrealistisch, unfinanzierbar“.* Die Presse. 23. listopadu 2001, s. 7, č. 16 130.

mělo být vyjednáno právní ukotvení rakouských námitek bezpečnosti JETE v české vstupní smlouvě. Jako možná varianta se nabízela podle Verheugena varianta vypracování dodatku ke vstupní smlouvě, která by platila pouze do doby, než by se u JETE provedla nezbytná bezpečnostní opatření.¹⁶⁸

Jako o průlomovém psal deník Die Presse o setkání výše jmenovaných zástupců české a rakouské strany na unijní půdě. Neshoda mezi Rakouskem a ČR byla podle slov Güntera Verheugena vyřešena. ČR akceptovala požadavek Rakouska zvýšit standard bezpečnostních norem u JETE. Tímto se uvolnila cesta pro pokračování ve vyjednávání o vstupu ČR do EU. Schlüssel, Zeman a Verheugen podepsali dohodu o ukončení Protokolu z Melku. Verheugen hodlal předložit návrh o zavedení jednotných bezpečnostních norem pro jaderné elektrárny v EU na zasedání Rady EU, které bylo plánované na 15. prosince 2001. Redaktor deníku dodal, že návrh by musel být odsouhlasen všemi členskými státy EU, ale podle předešlých zkušeností bylo zřejmé, že především Francie a Velká Británie se bránily zavedení společných norem pro bezpečnost jaderných elektráren.¹⁶⁹ Vyjednaný kompromis mezi ČR¹⁷⁰ a Rakouskem si našel jako obvykle odpůrce z řad rakouské politické strany FPÖ, která za daných podmínek stále prosazovala variantu uzavření JETE.¹⁷¹ Tehdejší zemský hejtman spolkového země Korutany Jörg Haider (FPÖ) výsledek jednání zásadně odmítl a vyhrožoval dokonce rozpadnutím tehdejší rakouské koaliční vlády. Dle názoru Haidera měla o výsledku bruselského vyjednávání rozhodnout lidová iniciativa, které by vyhlásila rakouská vláda.¹⁷²

Ujednání mezi ČR a Rakouskem v otázce JETE přineslo uklidnění vztahů. Rakousko muselo akceptovat vstup ČR do EU i se spuštěnou JETE. Podmínkou se stalo zavedení vyšších norem zabezpečení pro JETE, nikoliv však upuštění od celého projektu a uzavření elektrárny, jak si představovala FPÖ. Zde se projevil jasný rozpor uvnitř rakouské vlády a boj mezi koaličními partnery. Politický boj mezi ČR a Rakouskem se přeměnil na interní spor uvnitř rakouské koalice.¹⁷³

¹⁶⁸ *Deadline für Einigung mit Tschechien über AKW Temelín.* Kurier. 28. listopadu 2001, s. 2, č. 328.

¹⁶⁹ *Durchbruch bei Temelín-Gipfel Wien und Prag erzielen Einigung.* Die Presse. 29. listopadu 2001, s. 6, č. 16 135.

¹⁷⁰ Ze strany ČR se jednalo o obrovský ústupek (pozn. aut.).

¹⁷¹ *FPÖ kritisiert den Temelín-Pakt, Haider hält sich Absprung offen.* Die Presse. 1/2. prosince 2001, s. 6, č. 16 137.

¹⁷² *Lösung oder Koalitionsende.* Die Presse. 1/2. prosince 2001, s. 7, č. 16 137.

¹⁷³ Z článků mi nebylo zcela jasné, proč rakouská FPÖ tolik chtěla, aby JETE nebyla spuštěna. Při jednání zástupci strany nepředložili pro uzavření JETE žádné relevantní podklady, ani nenavrhli žádné alternativní řešení. Jediným jejich argumentem bylo, že JETE nesplňuje jejich požadovanou úroveň bezpečnosti, což se ale ukázalo jako zcela irrelevantní argument (pozn. aut.).

V roce 2001 byl aktualizován seznam všech JE v Evropě¹⁷⁴ a byl vytvořen žebříček neboli ranking podle úrovně bezpečnosti elektráren. JETE si v žebříčku nevedla vůbec špatně, hodnotilo se na základě obdržených „černých bodů“ a JETE dostala pouhých 5, to znamenalo pouze o dva body více než nejlépe hodnocená JE Civaux-1/2 ve Francii. Za nehorší JE považoval rakouský Institut ekologie JE Kozloduy v Bulharsku, která obdržela „černých bodů“ 13. JETE rozhodně patřila mezi ty bezpečnější JE, i když jak správně napsala Antonia Wenischová, zpracovatelka uvedeného žebříčku, že neexistuje žádná bezpečná JE.¹⁷⁵

Navzdory vnitropolitickým debatám uvnitř rakouské vlády nakonec oznámil tehdejší vedoucí Stálého zastoupení Rakouska při Evropské unii Gregor Woschnagg, že Rakousko nebude již nadále brzdit vstupní vyjednávání ČR s EU. FPÖ stále nesouhlasila s uzavřením energetické kapitoly a požadovala nechat oblast otevřenou. Energetická kapitola měla být ještě formálně projednána 10. prosince 2001 ministry zahraničí členských států EU na zasedání Rady EU, vysvětloval redaktor deníku Die Presse Wolfgang Böhm. V článku ale také dodal, že tato kapitola mohla být znovu otevřena do termínu uzavření vstupních vyjednávání v roce 2003. Podle diplomatů v Bruselu mělo být relativně lehké tuto kapitolu znovu otevřít, kdyby se ČR nedržela vyjednaných podmínek k JETE. Redaktor dále dodal, že dojednané společné podmínky EU k energetické kapitole nemohly být změněny bez souhlasu všech 14 tehdejších členských států EU. V podmínkách byly uvedeny bezpečnostní požadavky na JETE, ale už žádná varianta odstavení JETE.¹⁷⁶ Wolfgang Böhm informoval v článku ze 13. prosince 2001 rakouské čtenáře, že plánované jednání v Bruselu 12. prosince 2001 proběhlo dle očekávání a tehdejší český ministr zahraničních věcí Jan Kavan souhlasil s podmínkami jednotného postoje EU k JETE.¹⁷⁷

¹⁷⁴ Österreichisches Ökologie-Institut für angewandte Umweltforschung.

¹⁷⁵ WENISCH, Antonia. *Sicherheit von West- und Osteuropäischen Kernkraftwerken* [online]. 2001 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.ecology.at/files/AKW-Vergleich.pdf>. Österreichisches Ökologie-Institut.

¹⁷⁶ BÖHM, Wolfgang. *Österreich gibt mit Vorbehalt Zustimmung zum Energiekapitel*. Die Presse. 6. prosince 2001, s. 8, č. 16 141.

¹⁷⁷ BÖHM, Wolfgang. *Kavan: Temelin-Ausstieg war nie Voraussetzung für Energiekapitel*. Die Presse. 13. prosince 2001, s. 6., č. 16 146.

5. Rok 2002

Začátkem ledna roku 2002 se Rakousko připravovalo na lidovou iniciativu¹⁷⁸ známou jako „Veto gegen Temelín“¹⁷⁹ (Veto proti Temelínu) iniciovanou rakouskou politickou stranou FPÖ, která se konala v termínu od 14. do 21. ledna 2002.¹⁸⁰

V článku z 3. ledna 2002 rakouský deník Kurier referoval o kritice lidové iniciativy ostatními koaličními stranami. Poslankyně za SPÖ Ulrike Simová lidovou iniciativu označila za „*utahování si z rakouských občanů*“ a dodala, že strana FPÖ chtěla svou iniciativou kompenzovat svůj neúspěch při prosazení návrhu ve vládě vetovat vstupní vyjednávání ČR do EU. Zdůraznila také, že JETE měla být připojena k rozvodné síti bez ohledu na to, jak lidová iniciativa dopadne. V žádném případě výsledek lidové iniciativy neměl zabránit nebo zpozdít vstupu ČR do EU.¹⁸¹

Také tehdejší spolkový kancléř Rakouska Wolfgang Schüssel podepsal, nikoliv však lidovou iniciativu FPÖ, nýbrž dvoustránkový dopis, ve kterém argumentuje proti podpisu lidové iniciativy a vybízí členy rakouské koaliční vlády, především z Rakouské lidové strany (ÖVP), aby iniciativě zabránily. Schüssel chválil vyjednané podmínky s ČR o bezpečnostních vylepšeních na JETE, poté v článku deníku Kurier varoval, že podepsáním lidové iniciativy by mohlo situaci pro Rakousko pouze zhoršit. Tehdy se Rakousko nacházelo krůček od prosazení společných bezpečnostních standardů pro JE v Evropě a rakouská lidová iniciativa mohla být kontraproduktivní.¹⁸²

V období konání lidové iniciativy „Veto gegen Temelín“ jsem předpokládal zvýšené množství článků v rakouských tištěných médiích na jeho podporu. Opak byl pravdou. Deník Die Presse ve výtisku z 19./20. ledna 2002 otiskl rozhovor s tehdejším dolnorakouským zemským hejtmánem Erwin Pröllem (ÖVP). Na dotaz, zda již podepsal

¹⁷⁸ PECHANEC, Pavel. *Přímá demokracie v Rakousku a Německu*. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1677-6.

V případě konání tzv. lidové iniciativy se zjišťuje stanovisko rakouských občanů k určité záležitosti. Její výsledek však není závazný. Rakouský parlament musí projednat návrh na konání následného referenda, pokud se pod text lidové iniciativy podepíše více než 100 000 oprávněných voličů. Dle čl. 49 rakouské ústavy je možno ještě vyvolat tzv. konzultativní referendum, a to na základě rozhodnutí Národní rady nebo vlády „ve věci zásadního národního významu“. Každopádně výrazná podpora lidové iniciativy je určitým signálem pro politickou reprezentaci (pozn. aut.).

¹⁷⁹ Das Volksbegehren Veto gegen Temelin.

¹⁸⁰ Z názvu bychom mohli usoudit, že se jednalo o petici proti spuštění JETE nebo pro její uzavření, avšak lidová iniciativa byla vyjádřením zamítavého stanoviska proti přistoupení ČR do EU, pokud nebude JETE uzavřena (pozn. aut.).

¹⁸¹ *Anti-Temelín-Begehren: Opposition als kritische Masse*. Kurier. 3. ledna 2002, s. 2, č. 3.

¹⁸² KITTNER, Daniela a LEITNER, Karin. *Unterschrift „geradezu fahrlässig“*. Kurier. 9. ledna 2002, s. 19, č. 9.

lidovou iniciativu, odpověděl, že ne a ani nehodlá. Hejtman Pröll o sobě v rozhovoru řekl, že je známý odpůrce atomové energie, podporuje jasné bezpečnostní normy pro JE a byl pro vystoupení EU z atomového programu. Avšak lidová iniciativa nebyla podle Prölla iniciativou proti JETE, nýbrž proti rozšíření EU, a to nemohl podpořit, protože rozšíření EU bylo pro Dolní Rakousko velice důležité.¹⁸³

Redaktor deníku Die Presse Herbert Dipplinger přinesl informace přímo z centra konání lidové iniciativy z Bad Leonfeldenu v Horním Rakousku. Redaktor na místě provedl i několik rozhovorů s lidmi, kteří přišli lidovou iniciativu podepsat.

Alois Grasböck (43): „*Technologie elektrárny mi nesedí, původně jsem nechtěl ani podepsat, ale když jsem viděl ten velký zájem, tak by to možná mohlo něco přinést.*“ Na otázku, jestli chce ČR v EU, odpověděl: „*Ano, proč ne?*“

Christoph Katzmaier (20): „*Češi nemusejí mít všechno, vstup do EU nebo Temelín, ne obojí.*“

Herbert Edelbauer (34): „*Proti Temelínu měla jednat celá rakouská vláda, ale když Verheugen něco řekl, Schüssel se plazil pod stolem.*“ Rozčiloval se jeden z oslovených přítomných.¹⁸⁴

5.1 Výsledky lidové iniciativy

O výsledcích lidové iniciativy „Veto gegen Temelín“ informovaly oba rakouské deníky ve svých výtiscích 22. ledna 2002. Rakouská strana FPÖ slavila jasný úspěch, když získala 915 220 (15,53 %) podpisů rakouských občanů. Cíl strany byl také dostat se do TOP 10 nejpodporovanějších lidových iniciativ Rakouska. Lidová iniciativa „Veto gegen Temelín“ skončila na třetím místě z celkového počtu 27¹⁸⁵ všech uskutečněných lidových iniciativ. V Horním Rakousku se iniciativě dostalo největší podpory v rámci celého Rakouska s účastí 23,5 % (236 000) Hornorakušanů. Ve Vídni podepsalo iniciativu 15,4 % (169 000) rakouských občanů s aktivním volebním právem, nejmenší

¹⁸³ RIEF, Norbert. *Pröll zu Veto-Drohung: „Immer gut, etwas in Hinterhand zu haben“*. Die Presse. 19./20. ledna 2002, s. 8, č. 16 175.

¹⁸⁴ DIPPLINGER, Herbert. „*Normalerweise müsste sich die ganze Regierung reinhauehn*“. Die Presse. 19./20. ledna 2002, s. 8, č. 16 175.

¹⁸⁵ 27 byl počet lidových iniciativ od roku 1964, kdy proběhla první lidová iniciativa, do roku 2002. Poslední stav v lednu 2018 jich bylo již 39.

podporu 6,7 % získala iniciativa v rakouské spolkové zemi Vorarlberg.^{186 187} Redaktoři zachytili v člancích také reakce některých politických představitelů. Peter Westenthaler, tehdejší předseda strany FPÖ, řekl, že se tímto dnem zrodilo nové antiatomové hnutí proti JETE. Tehdejší vicekancléřka Susanne Riess-Passerová dodala: „*Je to důkaz demokratické vyspělosti a vítězství rozumu.*“¹⁸⁸ Výrazně chladnější byla reakce tehdejšího předsedy ÖVP Andream Khola. K výsledku dodal, že, nejméně 100 tisíc občanů podepsalo iniciativu jenom kvůli skandálním výrokům tehdejšího českého premiéra Miloše Zemana a dodal: „*ÖVP je pro bezpečnost rakouských obyvatel, ale také pro klid v EU.*“¹⁸⁹ Kritický postoj zaujal Lorenz Fritz, tehdejší generální tajemník Sdružení rakouského průmyslu¹⁹⁰, který neustálé vnitropolitické diskuze a lidovou iniciativu o JETE označil jako narušování domácí hospodářské politiky.¹⁹¹

Zajímavé mi přišlo uvést názor Petera Ulrama z Institutu veřejného mínění Fessel-GfK. Ten neviděl problém v rozepři v koalici politických stran FPÖ a ÖVP, nýbrž ve spojení proti JETE mezi FPÖ a nejčtenějším rakouským deníkem Neue Kronen Zeitung (dále jen Krone). Ulram dodal: „*FPÖ zde uzavřelo pakt s ďáblem.*“¹⁹² Politická strana FPÖ přesvědčila k podpisu maximálně 400 tis. občanů, Krone obstaralo další půl milión, domníval se Ulram. Krone bylo prodlouženou rukou FPÖ. Bylo to poprvé v historii, kdy nějaké noviny tak masivně zasáhly do politického dění.¹⁹³

Vyjádření české strany k lidové iniciativě „Veto gegen Temelín“ bylo také otištěno ve výtisku z 22. ledna 2002 v deníku Kurier. Tehdejší český premiér Miloš Zeman opět předvedl své umění urážet jiné politiky. Tehdejšího zemského hejtmana Korutan Jörga Haidera nazval Zeman „*populistickým pronacistickým politikem*“. Výrok Zemana komentoval tehdejší předseda Poslanecké sněmovny PČR a ODS Václav Klaus jako „*mimořádně smutný*“ a dodal, že čeští občané byli na podobné výroky od Zemana

¹⁸⁶ 915.220 gegen Temelín: Koalition in Zwickmühle. Die Presse. 22. ledna 2002, s. 1, č. 16 177.

¹⁸⁷ Celá statistika účasti na lidové iniciativě dle rakouských spolkových zemí je dostupná online na: https://www.bmi.gv.at/411/Volksbegehren_der_XX_Gesetzgebungsperiode/Volksbegehren_Veto_gegen_Temelín/start.aspx#pk_02.

¹⁸⁸ FPÖ jubelt, ÖVP bleibt reservier, Industrie zweifelt an Koalition. Die Presse. 22. ledna 2002, s. 8, č. 16 177.

¹⁸⁹ Tamtéž.

¹⁹⁰ Vereinigung der Österreichischen Industrie, zkráceně Industriellenvereinigung (IV).

¹⁹¹ FPÖ jubelt, ÖVP bleibt reservier, Industrie zweifelt an Koalition. Die Presse. 22. ledna 2002, s. 8, č. 16 177.

¹⁹² DANNHAUSER, Claudia a WALTERSKIRSCHEN, Gudula. Veto gegen Temelín ist für Politik-Beobachter erst der Anfang. Die Presse. 22. ledna 2002, s. 7, č. 16 177.

¹⁹³ Tamtéž.

zvyklí, avšak v zahraničí nikoliv. Poslanec za ČSSD¹⁹⁴ Lubomír Zaorálek vysvětlil, že byl stejného názoru jako premiér Zeman, ale pochybné se mu zdálo načasování kritiky.¹⁹⁵

O den později 23. ledna 2002 přinesl deník Die Presse podrobnější analýzy účasti a motivů k podpoře lidové iniciativy „Veto gegen Temelín“.

Tabulka č. 1: Motivy pro podpis lidové iniciativy

Strach z JETE	79 %
Celoevropské upuštění od atomové energie	77 %
Donucení ČR uzavřít JETE	42 %
Zamezit ČR vstup do EU	16 %
Protože deník Neue Kronen Zeitung podporuje lidovou iniciativu	14 %
Protože podporují FPÖ	11 %

Zdroj: *Jeder dritte Arbeiter unterstützte Temelín-Volksbegehren, Reizwort „Veto“ verhinderte einen noch größeren Erfolg*. Die Presse. 23. ledna 2002, s. 8, č. 16 178.

Lidovou iniciativu analyzoval rakouský politolog Fritz Plasser společně s Institutem veřejného mínění Fessel-GfK. V deníku Die Presse publikovali statistiku, ze které také vyplývalo, že např. 35 % podepsaných, byli voliči strany FPÖ, zato jen 10 % voliči ÖVP a 8 % voliči Strany zelených. Podle statistiky byla rozhodující také masivní kampaň deníku Krone, kdy 25 % pravidelných čtenářů deníku podepsalo lidovou iniciativu. Plasser odhadoval, že Krone přineslo svou kampaní cca půl miliónu podpisů.^{196 197}

Rakouské lidové iniciativě „Veto gegen Temelín“ se doslalo z řad rakouských občanů velké podpory. Důsledkem iniciativy mělo být podmínění vstupu ČR do EU bez JETE v provozu. V článku deníku Die Presse z 23. ledna 2002 jsme se dozvěděli z vyjádření tehdejšího českého ministra zahraničních věcí Jana Kavana, že nemá radost z neshod uvnitř rakouské vlády, ale v žádném případě neměla mít podle Kavana tato krize vliv na vyjednávání ČR o vstupu do EU: „*Věřím, že zdravé lidské porozumění vyhraje a Rakousko nebude klást žádné překážky.*“¹⁹⁸ I evropský komisař pro rozšíření Günter

¹⁹⁴ Česká strana sociálně demokratická.

¹⁹⁵ *Absage an die „Machtpolitik“ Zemans*. Kurier. 22. ledna 2002, s. 12, č. 22.

¹⁹⁶ *Jeder dritte Arbeiter unterstützte Temelín-Volksbegehren, Reizwort „Veto“ verhinderte einen noch größeren Erfolg*. Die Presse. 23. ledna 2002, s. 8, č. 16 178.

¹⁹⁷ PLASSER, Univ.-Prof. Dr. Fritz a Univ.-Doz. Dr. Peter A. ULRAM. *Analyse des Volksbegehrens „Veto gegen Temelín“: Wer hat unterschrieben?* [online]. Vídeň, 2002 [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <http://members.chello.at/zap-forschung/download/VetoTemelinVolksbegehren.pdf>

¹⁹⁸ *Hoffnung in Prag, dass „Menschenverstand siegt“*. Die Presse. 23. ledna 2002, s. 9, č. 16 178.

Verheugen potvrdil, že lidová iniciativa neměla mít žádný účinek na vyjednávání o vstupu ČR do EU. Verheugen doplnil, že iniciativa pouze potvrzovala silný nesouhlas Rakouska s atomovou energií.¹⁹⁹

Kvůli proběhlé lidové iniciativě FPÖ se vyhroutil situace i v koaliční vládě ÖVP – FPÖ. Tehdejší rakouský kancléř Wolfgang Schüssel spekuloval o rozpadu rakouské vládní koalice se slovy, že středobodem koalice byla spolupráce na rozšíření EU, když tento hlavní článek chyběl, nemohla koalice takto pokračovat. Tehdejší rakouská vicekancléřka Susanne Riess-Passerová (FPÖ) na to rázně odpověděla, že pokud si ÖVP rozpad koalice přálo, mohlo se tak uskutečnit. Zdůraznila také, že po úspěšném lidové iniciativě se strana FPÖ nových voleb nebála.²⁰⁰

Obrat o sto osmdesát stupňů, tak by se dalo nazvat jednání, které proběhlo ve 24. ledna 2002 mezi Wolfgangem Schüsselem, vicekancléřkou Susanne Riess-Passerovou a oběma předsedy koaličních stran Andream Kholem (ÖVP) a Peterem Westenthalerem (FPÖ). Redaktor deníku Kurier interpretoval slova vicekancléřky. Ta po jednání sdělila, že rakouská koalice se nacházela v obtížné situaci a napětí zamlčovala, avšak vládní krize byla zažehnána. Hlavní rozepři v koalici způsobil odlišný názor na rozšíření EU, z tohoto důvodu se koaliční strany dohodly na tom, že rozšíření EU zůstane důležitým bodem vládní spolupráce. Otázka JETE byla vyřešena ku prospěchu strany FPÖ, kdy kancléř Schüssel ubezpečil kolegy, že se pokusí o nové vyjednávání s ČR, resp. s novou českou vládou po volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2002, které měly proběhnout v červnu.²⁰¹ Obrat či posun se také udál v postoji strany FPÖ, když předseda FPÖ Peter Westenthaler v rozhovoru s redaktorem Die Presse označil dosavadní vyjednávání s ČR v otázce JETE za příliš tvrdá. Strana chtěla nastolit nový pozitivní dialog, a to se podle Westenthalera muselo obejít bez vyhrožování vetem Rakouska při vyjednávání ČR při vstupu do EU.²⁰²

Diskuze v tehdejší rakouské koaliční vládě na začátku roku 2002 byla do takové míry vyhrocená, že hrozil její rozpad a předčasné volby. Jablkem sváru bylo především to, že na jedné straně spolkový kancléř a strana ÖVP chtěli oddělit téma přistoupení ČR do EU a bezpečnostní otázku české JETE, na té druhé chtěl koaliční partner, strana FPÖ, podmínit vstup ČR do EU nespouštěním a odstavením JETE.

¹⁹⁹ *Hoffnung in Prag, dass „Menschenverstand siegt“*. Die Presse. 23. ledna 2002, s. 9, č. 16 178.

²⁰⁰ *Schüssle verwarnt die FPÖ*. Kurier. 23. ledna 2002, s. 12, č. 23.

²⁰¹ LEITNER, Karin a ZORNIG Gabi. *Koalition zelebriert Versöhnung*. Kurier. 25. ledna 2002, s. 2, č. 25.

²⁰² SITTINGER, Ernst. *„Einen Dialog kann man nicht mit eine Drohung beginnen“*. Die Presse. 26./27. ledna 2002, s. 7, č. 16 181.

Pro mne bylo zajímavé zjištění, kam až hodlali rakouští politici zajít kvůli JETE. Lze předpokládat, že to však byl spíše boj politických stran a JETE byla pouze vhodným tématem ve vhodnou dobu, který mohly politické strany využít či zneužít. Především strana FPÖ se cítila po vydařené lidové iniciativě silně. Výsledky lidové iniciativy sice nemohly situaci ohledně JETE přímo ovlivnit, ale bylo to silný politický nástroj v rukách FPÖ. Zajímavá byla dále spolupráce FPÖ a bulvárního deníku Krone.

5.2 Resty minulosti

Události související s JETE, zejména ty politické, byly dlouhé měsíce na titulních stranách obou deníků. Po zažehnání vládní krize informovali opět redaktori o faktické stránce JETE, o dění v areálu elektrárny, ale především o aktuálních závadách, např. o nukleárním defektu v elektroinstalaci u prvního reaktoru elektrárny, kvůli kterému musel být výkon JETE ze sta procent snížen na nulu. V článku redaktor deníku Die Presse informoval také o zamýšlené privatizaci provozovatele JETE, skupiny ČEZ²⁰³. V úvahu přicházel italský koncern Enel, ale z finančních důvodů byla vyjednávání ukončena. ČR za svůj podíl ve společnosti ČEZ požadovala 5,7 mld. EUR (78,4 mld. šilinků). Dalšími zájemci byly německé energetické společnosti RWE a E.ON nebo francouzská společnost EDF.²⁰⁴ O dva dny později, 13. února 2002, informoval redaktor deníku Die Presse, že i dva němečtí kandidáti od možného kontraktu odstoupily. Jediným kandidátem zůstala francouzská společnost EDF.²⁰⁵

Další článek informoval o povolení pro zavezení druhého reaktoru JETE nukleárním palivem (4. února 2002). První štěpná reakce v druhém reaktoru JETE měla být spuštěna dle Dany Drábové, předsedkyně SÚJB, koncem dubna nebo začátkem května roku 2002. Deník prezentoval její ujištění, že provozovatel JETE měl dostatek času na odstranění závad, které se objevily u prvního reaktoru. Oba reaktory byly totožné a vykazovaly stejné problémy.²⁰⁶ Na konci května 2002 deník Die Presse dřívější sdělení Dany Drábové potvrdil. Druhý reaktor obstál ve všech požadovaných testech a bylo mu dne 31. května 2002 uděleno povolení ke spuštění od SÚJB. V prvotní fázi testů měl být

²⁰³ Aktuálně v roce 2018 je majoritním vlastníky skupiny ČEZ stále český stát prostřednictvím Ministerstva financí ČR s podílem 69,78 %. K privatizaci tedy v roce 2002 nakonec nedošlo (pozn. aut.).

²⁰⁴ *Erste Störung in Temelín?*. Die Presse. 11. února 2002, s. 12, č. 16 194.

²⁰⁵ *Bei ČEZ-Privatisierung springen die Interessenten ab*. Die Presse. 13. února 2002, s. 12, č. 16 196.

²⁰⁶ *Temelín: Beladung beginnt*. Die Presse. 5. března 2002, s. 16, č. 16 213.

druhý reaktor spuštěn na 30 % svého výkonu. Po celkem 18 měsících, 3. června 2002, měl být také spuštěn půlroční zkušební provoz u prvního reaktoru JETE, informoval rakouskou veřejnost redaktor deníku.²⁰⁷

Další politický boj proti JETE se formoval na rakouské parlamentní půdě 5. dubna 2002. Mělo se sejít 25 rakouských poslanců proporcčně ze všech parlamentních stran, aby znovu prodiskutovali téma JETE a vyhodnotili výsledky lidové iniciativy „Veto gegen Temelín“, informoval redaktor deníku Die Presse. Zasedání rakouských poslanců, tzv. zvláštní výbor, byl pod patronací Georga Oberhaidingera, mluvčího v otázkách energetiky za politickou stranu SPÖ. Sám redaktor zmiňoval v článku nejasnosti ohledně faktické náplně tohoto uskupení. Na to se z úst G. Oberhaidingera dostalo odpovědi: „*Členové výboru sami určí, za co bude výbor odpovědný a co bude jeho naplní práce.*“²⁰⁸ Co vzešlo ze zasedání již rakouské deníky v dalších výtiscích nesdělily.

V co Rakušané doufali, byla změna složení české vlády po volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, které se konaly 14. a 15. června 2002, aby mohla započít nová vyjednávání o energetické politice ČR a JETE s novou vládou. Ve volbách však zvítězila opět strana ČSSD pod vedením Vladimíra Špidly, který se tak stal 12. července 2002 novým premiérem ČR. Vláda pak byla sestavena z politických stran KDU-ČSL²¹⁰ a US-DEU^{211 212}.

Nová česká vláda se držela pevně nastaveného kurzu ke spuštění JETE. Tehdejší předseda ÖVP Andreas Khol apeloval na novou vládu ČR, aby přišla k rozumu a aby ukázala zájem o nová vyjednávání v otázce JETE. Podle Khol existovala v roce 2002 dvě témata, která překážela hladkému vstupu ČR do EU a to sice otázka JETE a Benešových dekretů^{213 214}. Tehdejší nový premiér ČR Vladimír Špidla dosavadní postoj české vlády jen potvrdil a zdůraznil, že bezpečnostní kritéria JETE byla stanovena již v Protokolu z Melku a následně v dohodě mezi ČR a EU v Bruselu. Nové výhrůžky vetem

²⁰⁷ SCHMIDT, Hans-Jörg. *Temelín: Zweiter Block des AKW wurde aktiviert*. Die Presse. 31. května 2002, s. 12, č. 16 283.

²⁰⁸ *Temelín wird zur Ausschuß-Ware: „Rückkehr ohne Gesichtsverlust“*. Die Presse. 22. března 2002, s. 7, č. 16 228.

²¹⁰ Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová.

²¹¹ Unie svobody – Demokratická unie.

²¹² Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 14.–15. 6. 2002. *Www.volby.cz* [online]. [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2002/ps3?xjazyk=CZ>.

²¹³ V denících byla problematika Benešových dekretů jako možné překážky vstupu ČR do EU řešena souběžně s kauzou JETE. Benešovy dekrety byly spíše otázkou česko-německých vztahů nežli česko-rakouských, přesto byla rakouská veřejnost i o tomto fenoménu informována zevrubně (pozn. aut.).

²¹⁴ *Khol: Temelín ist Hinderniss für EU-Beitritt Tschechiens*. Die Presse. 11. července 2002, s. 11, č. 16 318.

nemohly být podle Špidly v zájmu ani jedné ze zemí EU, ukončil rakouské naděje vůči nové vládě ve svém článku deník Die Presse.²¹⁵

Do konce roku 2002 články týkající se JETE nebyly v obou denících příliš časté. V článcích obou deníků byly publikovány pouze útržkovité informace o dění v JETE, např. deník Kurier informoval o poruše na druhém reaktoru JETE. Objevila se závada na turbíně, ačkoliv součástky po zkušenostech s prvním reaktorem byly vyměněny. Jednalo se tak již o 39. závadu od začátku spuštění a testování JETE od října roku 2000, informoval rakouský deník Kurier. Představitel politické strany FPÖ v Horním Rakousku Max Walch si neodpustil komentář, ve kterém uvedl, že nejnovější závada na JETE ukazovala, že jedinou správnou cestou bylo nadále požadovat zastavení provozu JETE.²¹⁶ Rakouští politici, především z FPÖ, se v tomto smyslu vyjadřovali stále častěji. Rakouská média tyto výroky bez dalšího komentáře přejímala.

6. prosince 2002 informoval deník Kurier o zásadních personálních změnách ve vedení společnosti Škoda Praha, která byla hlavním dodavatelem dílů JETE. Rozhodnutí padlo na základě požadavku Fondu národního majetku České republiky (FNM), který byl vlastníkem 55 % podílů společnosti Škoda Praha, na novou pozici generálního ředitele společnosti Škoda Praha byl dosazen Jiří Hurych. FNM tak učinil kvůli problémovým turbínám ve obou reaktorech, za které požadoval odškodnění ve výši jedné miliardy korun (32,3 mld. EUR). Společnost Škoda Praha však akceptovala pouze polovinu požadované částky.²¹⁷

Další informací na stránkách rakouských deníků byla žaloba čtyř českých dopravců vůči rakouskému státu. Celkem 50 blokád na hraničních přechodech mezi ČR a Rakouskem, které se odehrály od podzimu roku 2000 do prvního čtvrtletí roku 2001, měly mít soudní dohru. České firmy zažalovaly Rakousko za blokády na hranicích, kvůli kterým musely jejich kamiony dlouze čekat nebo blokádu objet přes jiný hraniční přechod, a tak vznikly dopravcům vyšší náklady na dopravu. Dopravci požadovaly odškodnění ve výši 6 tis. EUR.²¹⁸

Ukončení energetické kapitoly ČR a otázek JETE při vstupu do EU znamenal Summit Evropské rady v Kodani 12. a 13. prosince 2002. Deník Die Presse toto setkání nazval prohrou Rakouska na evropské úrovni. Tehdejší rakouský spolkový kancléř

²¹⁵ *Spidla: Keine Änderung bei Temelin und Beneš-Dekreten.* Die Presse. 12. července 2002, s. 11, č. 16 319.

²¹⁶ *AKW-Temelin: 39 Störfall seit Reaktorstart vor zwei Jahren.* Kurier. 12. listopadu 2002, s. 10, č. 310.

²¹⁷ *Köpperrollen in Tschechien wegen Temelin.* Kurier. 6. prosince 2002, s. 11, č. 337.

²¹⁸ *Klage asu Tschechien gegen Grenzblokadern.* Kurier. 11. prosince 2002, s. 3, č. 342.

Wolfgang Schlüssel se pokusil při přístupových vyjednávání ukotvit pro ČR podmínky stanovené v Protokolu z Melku. Evropský parlament požadavek zamítnul. Podle redaktora se jednalo o kampaň zejména Francie, Velké Británie a Švédska, které disponovaly jadernými elektrárnami, jež by dle rakouského názoru stanovené podmínky také patrně nesplnily. Zahrnutí bodů Protokolu z Melku do přístupové smlouvy by znamenalo zavedení právního precedentu pro jednotné bezpečnostní standardy pro všechny jaderné elektrárny v EU.²¹⁹

²¹⁹ *Minimal-Lösung für AKW Temelín*. Die Presse. 14. prosince 2002, s. 5, č. 16 449.

6. Roky 2003–2004

V posledních sledovaných letech 2003 a 2004 články s tematikou JETE a energetické politiky ČR de facto ze stránek deníků Die Presse a Kurier vymizely. Boj a nesouhlas proti JETE se omezil na zemskou úroveň Horního Rakouska. Rakouská média dále sporadicky sledovala průběh spouštění JETE, ale komerčního spuštění JETE jsme se ve sledovaných letech nedočkali. Až plány Ministerstva průmyslu a obchodu ČR o rozšíření JETE o dva další reaktory oživily v rakouských denících opětovný zájem.

Žádná rezignace vůči JETE se v Horním Rakousku nekonala, zemská vláda Horního Rakouska chtěla nadále proti JETE bojovat. Tehdejší zemský hejtman Horního Rakouska Josef Pühringer např. 14. ledna 2003 uspořádal konferenci, kam pozval čelní představitele všech politických stran odborné veřejnosti. Cílem konference bylo, jak referoval redaktor deníku Die Presse Michael Lohmeyer, vypracovat novou strategii boje proti JETE po summitu v Kodani, kde nebyl Protokol z Melku implementován do přístupové smlouvy ČR do EU. Pühringer chtěl kromě žaloby u Soudního dvora Evropské unie v Bruselu dovést případ JETE až k Mezinárodnímu soudnímu dvoru (MSD) v Haagu. Pühringer dále požadoval uspořádat podobnou konferenci na spolkové úrovni a dále navrhoval financování informační „protiatomové“ kampaně v ČR.²²⁰

Dále v únoru informoval deník o provozních závadách obou reaktorů JETE a opět se řešila problematika turbín obou bloků.²²¹

Evropská komise vyzvala Rakousko, aby odstranilo obchodní bariéry proti dodávkám elektrické energii z JETE do Rakouska. V upomínacím dopise adresovaném tehdejší rakouské vládě do Vídně požadovala Evropská komise otevření trhu s energií. Evropská komise klasifikovala nastavené obchodní bariéry Rakouska jako provinění vůči právu EU. Kdyby rakouská vláda nereagovala, mohla jí hrozit žaloba u Soudního dvora Evropské unie (ESD). Rakouská vláda totiž zakázala import el. energie pocházející z jaderných elektráren, které nesplňovaly bezpečnostní standardy. Obchodní bariéry byly uvaleny na Slovinsko, Slovensko, Maďarsko a také ČR. První tři jmenované země byly z „černé listiny“ odebrány, protože jejich energetické kapitoly byly uzavřeny

²²⁰ LOHMEYER, Michael. *LH Pühringer: „Ein wesentlicher Klumpfuß ist das AKW Temelin“*. Die Presse. 13. ledna 2003, s. 22, č. 16 470.

²²¹ *AKW Temelin: Macht den Techniker die Turbine zu schaffen?*. Die Presse. 8. února 2003, s. 11, č. 16 493.

v přístupových jednáních o vstupu do EU. Avšak proti české JETE mělo Rakousko stále další výhrady.²²²

Koncem října roku 2003 vyšel v deníku Die Presse článek o dalších plánech s JETE. ČR zamýšlela dostavět ke dvěma stávajícím blokům JETE dva další reaktory, výstavba měla začít v roce 2009. V druhé polovině roku 2009 mělo Ministerstvo průmyslu a obchodu podat oficiální návrh české vládě. V jednom ze scénářů byl plán na výstavbu nové jaderné elektrárny na severní Moravě u obce Blahutovice. Dle tehdejšího mluvčího Ministerstva průmyslu a obchodu Martina Peciny bylo však nejsnazší rozšířit stávající JETE o dva další bloky, které měly být připravené ke komerčnímu provozu v roce 2020. Tehdejší mluvčí českého Ministerstva životního prostředí Karolína Šůlová předvíдалa, že v české vládě tento plán bude kritizován, když první dva bloky JETE zapříčinily rozepři mezi Ministerstvem průmyslu a obchodu a Ministerstvem životního prostředí ČR.²²³

Nejen Rakousko, ale podle informací deníku také jihočeský region znepokojovaly plány na rozšíření JETE. Deník Die Presse přejal z českého deníku Lidové noviny informaci o zamýšleném konání místního referenda, o skladování radioaktivního odpadu z JETE na jihu Čech např. v lokalitě Magdaléna v obcích Nadějkov, Přeštěnice aj.²²⁴ Obyvatelé, kteří se místního referenda zúčastnili, jasně vybudování úložiště odmítly. Vyjádření tehdejšího hejtmána Jihočeského kraje Jana Zahradníka otiskl deník Die Presse: „Zdá se mi, že stát si myslí, že si může k obyvatelům na jihu Čech dovolit všechno.“²²⁵ Pro Rakousko uklidňující zprávu přinesl deník Die Presse, když tehdejší český premiér Vladimír Špidla 20. listopadu 2003 na summitu SEI (Středoevropská iniciativa) ve Varšavě objasnil, že rozšíření JETE o dva další reaktory zatím nebylo v plánu.²²⁶

Ke konci roku 2003 referoval deník Die Presse o zamýšlené stávce zaměstnanců v JE Temelín a JE Dukovany (JEDU). Důvodem byly stále nedojednané kolektivní

²²² SCHNAUDER, Andreas. *Temelín-Strom für Österreich*. Die Presse. 23. května 2003, s. 10, č. 16 580.

²²³ *Ausbaupläne sorgen für Aufregung*. Die Presse. 19. listopadu 2003, s. 11, č. 16 729.

²²⁴ VÝSLEDKY MÍSTNÍCH REFEREND. *Www.nchcemeuloziste.cz* [online]. [cit. 2018-01-20]. Dostupné z: <http://www.nchcemeuloziste.cz/cs/dokumenty/stanoviska-a-petice/vysledky-referend-v-jednotlivych-lokalitach.html>.

²²⁵ SCHMIDT Hans-Jörg. *Auch Tschechen gegen größeres Temelín*. Die Presse. 20. listopadu 2003, s. 14, č. 16 730.

²²⁶ *Kein Ausbau von Temelin*. Die Presse. 22. listopadu 2003, s. 14, č. 16 731.

smlouvy zaměstnanců s provozovatelem obou elektráren, firmou ČEZ a požadované zvýšení platů.²²⁷ I toho si rakouský tisk všimal.

Další článek o stávce zaměstnanců v JETE a JEDU vyšel 15. ledna 2004. Zaměstnanci si chtěli jednodenní stávkou 20. ledna 2004 vymoci zvýšení mezd. Zajímavá byla čísla, díky kterým se rakouská veřejnost dozvěděla, kolik lidí je zaměstnáno v obou jaderných elektrárnách. V JETE a JEDU pracovalo v roce 2004 2360 zaměstnanců a průměrná mzda činila 27 tis. Kč.²²⁸

Další článek se opět vracel k zamítnutí další výstavby v areálu JETE. Vladimír Špidla potvrdil 17. ledna 2004 v České televizi, že česká vláda nepodpořila návrh rozšířit JETE o dva další reaktory, jak původně plánovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu.²²⁹ Prohlášení české vlády mělo velice pozitivní ohlasy v Rakousku. Tehdejší rakouský ministr životního prostředí Josef Pröll rozhodnutí komentoval slovy, že šlo o signál rozumu a ekonomické dospělosti.²³⁰

V interview pro český deník Mladá fronta DNES, kterou deník Die Presse převzal, oznámil tehdejší náměstek Ministerstva průmyslu a obchodu Martin Pecina, že v následujících měsících chtěl požádat českou vládu o stavbu dalších dvou reaktorů JETE. Oznámení ostře komentoval Josef Pühringer slovy: „*Nechci od žádného ministra průmyslu slyšet žádná důležitá oznámení, nýbrž od premiéra chci slyšet, jaká jsou fakta.*“²³¹ Deník neopomněl připomenout, že Martin Pecina byl za svoji „neekologickou“ politiku „vyznamenán“ v ČR cenou Ropák roku za anti ekologický čin roku 2004, kterou vyhlašovalo sdružení Děti Země.²³²

V květnu roku 2004 jsem očekával v obou denících články, které by se věnovaly vstupu ČR a dalších zemí do EU, protože 1. května 2004 přistoupila oficiálně ČR a dalších devět států do EU. Na základě své rešerše jsem bohužel žádný projev gratulace, neutrální či negativní článek v rakouských sledovaných denících nenalezl.

Symbolicky posledním článkem, který jsem našel v deníku Die Presse v roce 2004, byla informace o konání místního referenda v obci Temelín a dalších obcí

²²⁷ WÖGERBAUER, Michael. *Ab Jänner droht Streik in Atomkraftwerk*. Die Presse. 24. prosince 2003, s. 25, č. 16 758.

²²⁸ *Streik um höhere Gehälter*. Die Presse. 15. ledna 2004. s. 12, č. 16 773.

²²⁹ V únoru roku 2004 byl záměr dostavět 3. a 4. blok JETE a vybudovat hlubinné úložiště pro vyhořelé palivo z JETE odmítnut i zastupitelstvem Jihočeského kraje, avšak ve výtiscích obou deníků, jsme informace k tomuto rozhodnutí nenalezli (pozn. aut.).

²³⁰ *Wien würdigt Ausbaus-Stopp*. Die Presse. 19. ledna 2004. s. 9, č. 16 776.

²³¹ LOHMEYER, Michael und SCHMIDT, Hans-Jörg. „*Provokation der Sonderklasse*“. Die Presse. 27. května 2004. s. 14, č. 16 884.

²³² Ropák 2004. *Ropak.detizeme.cz* [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.ropak.detizeme.cz/ropak/23-ropak-2004.html>.

v blízkosti JETE proti plánovanému meziskladu radioaktivního odpadu z JETE, které se mělo vystavět v lokalitě elektrárny Temelín.²³³

²³³ 25.000 gegen Temelin-Lager. Die Presse. 24. prosince 2003, s. 25, č. 16 758.

ZÁVĚR

Po náročné prezenční rešerši dvou rakouských deníků Die Presse a Kurier v Rakouské národní knihovně za období 1999–2004 mohu říct, že se rakouská média tématu energetické politiky ČR a JETE věnovala intenzivně a kontinuálně. Rakouská veřejnost byla podrobně informována o všech důležitých změnách, které se v kauze JETE udály.

Abych mohl objektivně přistupovat k vysloveně odmítavému stanovisku na existenci JETE v rakouské společnosti, musel jsem nejprve pochopit příčinu nevraživosti Rakouska vůči atomové energii. Případ rakouské jaderné elektrárny Zwetendorf ukázal, kde a kdy se zrodila ambivalence vůči energii pocházející z jádra. Ovšem i rakouská veřejnost nebyla v názoru na atomovou energetiku nejednotná, jak bylo občas prezentováno.

Prostřednictvím článků z rakouských tištěných medií se mi podařilo zmapovat názory rakouské veřejnosti na spor o JETE a tím i stav a vývoj česko-rakouských vztahů ve vymezeném období. Žádné jiné téma totiž tak negativně neovlivnilo jinak víceméně dobré sousedské soužití, jako otázka jihočeské jaderné elektrárny. Do jisté míry jsem byl někdy překvapen četností článků a aktivitou rakouského tisku v kauze JETE. Rakouský tisk interpretoval i fakta, díky kterým jsem přehodnotil svůj názor na dostavbu JETE. Dle mých všeobecných znalostí o tomto sporu než jsem s rešerší začal, jsem se domníval, že JETE opravdu představovala bezpečnostní riziko a byla hrozbou. Proč by se jinak naši rakouští sousedé tolik snažili zabránit dostavbě a pak uvedení do provozu JETE? Avšak závěr, ke kterému jsem po studiu dostupných dobových zdrojů dospěl, je jiný. Rakušané nedisponovali žádnými důkazy, které by prokazovaly problémy s bezpečností JETE. Z velké části šlo o byznys. JETE se měla stát dodavatelem el. energie pro Rakousko. Dále pak o snahu prosadit rakouský názor v Evropě, potažmo EU a spoluvytvářet podmínky energetické politiky při jednáních o vstupu ČR do EU, které započaly v roce 1998. Neshody ohledně dostavby a uvedení JETE do provozu přesáhly až na evropskou (unijní) úroveň. Rakousko z nich však jako vítěz nevyšlo. V poslední fázi v letech 2003 a 2004 kauza JETE byla již jen tématem rakouského vnitropolitického boje o moc.

V prvním sledovaném roce (1999) šlo Rakousku hlavně o to, přesvědčit českou vládu, aby zamítla dostavbu JETE. Neúspěch vedl k vypracování akčního plánu, ve kterém chtělo Rakousko podmínit vstup kandidátských zemí do EU vystoupením

z jaderného programu. Rakousko se domnívalo, že EU bude sdílet stejný názor a podpoří jeho iniciativu. Efekt byl však opačný. Rakousko si od EU i jednotlivých členských států (Velká Británie, Francie) vysloužilo spíše kritiku. Následoval tedy rakouský plán „B“. Když se Rakousku nepodařilo zastavit projekt JETE, jeho pozornost se zaměřila na bezpečnostní stránku JETE a vyžadovalo provedení komplexní studie EIA.

V průběhu roku 2000 započal testovací provoz JETE, což vzedmulo vlnu nevole u rakouských protiatomových aktivistů, kteří zorganizovali řadu blokád na hraničních přechodech Rakouska s ČR. Napětí mezi politickými představiteli gradovalo. Smířícím politickým momentem lze nazvat podepsání Protokolu z Melku, který oběma stranám garantoval (pod patronací EU) určité záruky. Místo aby jeho podpis situaci v rakouské společnosti uklidnil, zaznamenal jsem spíše opačný efekt a téma JETE se na stránkách rakouských deníků objevovalo stále častěji.

Lze předpokládat, že Rakousko využilo situace ČR a jejích přístupových jednáních a snažilo se z případu JETE udělat jistý precedens. Rakouské tlaky vůči okolnímu státům a EU však vyvolaly konflikt uvnitř tehdejší rakouské vlády. Ne celé Rakousko, a ne všechny politické subjekty tento ofenzivní názor zastávaly. Na konci roku 2002 to byl spíše konflikt Rakouska proti Rakousku, kdy rakouská vláda nedokázala zaujmout jednomyslný a jednoznačný postoj vůči energetické politice ČR. Rakouská lidová iniciativa „Veto gegen Temelín“ situaci v rakouské vládě jenom zhoršila a téma JETE skoro zapříčinilo rozpad tehdejší rakouské vlády.

Poslední dva sledované roky (2003 a 2004) na stránkách rakouských deníků žádné zlomové informace o energetické kapitole nepřinesly a česko-rakouský spor byl pomyslně ukončen na Summitu Evropské rady v Kodani, kde byla uzavřena všechna předvstupní vyjednávání o vstupu do EU, a tak ČR mohlo vstoupit do EU 1. května 2004.

ČR i přes radikální a zamítavé stanovisko Rakouska dosáhla zkolaudovaného spuštění JETE 6. listopadu 2006. ČR přestala rakouské vetování přístupových vyjednávání do EU a v roce 2004 došlo k dosud největšímu rozšíření EU, včetně ČR. Rakousko paradoxně nebylo proti samotnému vstupu ČR do EU. Z případu JETE a ČR chtělo dosáhnout změny strategie EU vůči energetické bezpečnosti a politice. ČR však reagovala jako suverénní svrchovaný stát, který si svou pozici a názor uhájil.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

BÖCK, Helmuth a Dana DRÁBOVÁ. *Rizika přesahující hranice: případ Temelín*. Praha: Česká nukleární společnost, 2006. ISBN 80-020-1794-3.

Historie a současnost Elektrárny Temelín [online]. [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <https://www.cez.cz/cs/vyroba-elektřiny/jaderna-energetika/jaderna-elektřiny-cez/ete/historie-a-soucasnost.html>.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. 2001 [cit. 2018-05-04]. Dostupné z: www.mzv.cz/EIA.

PECHANEC, Pavel. *Přímá demokracie v Rakousku a Německu*. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1677-6.

PLASSER, Univ.-Prof. Dr. Fritz a Univ.-Doz. Dr. Peter A. ULRAM. *Analyse des Volksbegehrens „Veto gegen Temelin“: Wer hat unterschrieben?* [online]. Vídeň, 2002 [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <http://members.chello.at/zap-forschung/download/VetoTemelinVolksbegehren.pdf>.

Protokol z Melku. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 08. 12. 2003 [cit. 2018-03-2]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/neverejne/temelin_jaderna_elektrarna/protokol_z_melku.html.

Ropák 2004. *Ropak.detizeme.cz* [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.ropak.detizeme.cz/ropak/23-ropak-2004.html>.

Schriftliche Anfrage betreffend Umsetzung des Anti-Atom-Aktionsplans sowie der EU-Osterweiterung; Fragen der nuklearen Sicherheit. Offenesparlament.at [online]. 2000 [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: https://offenesparlament.at/gesetze/XXI/J_00371/.

The austrian people said "NO" to nuclear energy: A truly unique story: a nuclear reactor that never went into operation. *Www.nuclear-power-plant.net* [online]. EVN AG & PRIMA VISTA Media & Consulting, 2010 [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <https://www.nuclear-power-plant.net/index.php?lang=de&item=history>.

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 14.–15. 6. 2002. *Www.volby.cz* [online]. [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2002/ps3?xjazyk=CZ>.

VÝSLEDKY MÍSTNÍCH REFEREND. *Www.nechcemeuloziste.cz* [online]. [cit. 2018-01-20]. Dostupné z: <http://www.nechcemeuloziste.cz/cs/dokumenty/stanoviska-a-petice/vysledky-referend-v-jednotlivych-lokalitach.html>.

WENISCH, Antonia. *Sicherheit von West- und Osteuropäischen Kernkraftwerken* [online]. 2001 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.ecology.at/files/AKW-Vergleich.pdf>. Österreichisches Ökologie-Institut.

Prameny

- „*AKW Temelin: würde in Deutschland nicht bewiligt*“. Kurier. 7. září 2000, s. 14, č. 15 248.
- „*Kauf nicht mehr in Österreich*“ *Temelín schürt alte Vorurteile*. Die Presse. 16. října 2000, s. 6, č. 15 800.
- „*Konkrete Alternative für das AKW Temelin*“. Die Presse. 31. března 1999, s. 14, č. 15332.
- „*Strom aus Temelín wird nicht gebraucht*“. Die Presse. 10. března 1999, s. 16, č. 15314.
- „*Temelín ist unsicher*“. Die Presse. 21. srpna 2000, s. 11, č. 15 751.
- 122 Gemeinden gegen AKW: „Wir hoffen halt“*. Die Presse. 22. června 2001, s. 12, č. 16 001.
- 25.000 gegen Temelín-Lager*. Die Presse. 24. prosince 2003, s. 25, č. 16 758.
- 915.220 gegen Temelín: Koalition in Zwickmühle*. Die Presse. 22. ledna 2002, s. 1, č. 16 177.
- Absage an die „Machtpolitik“ Zemans*. Kurier. 22. ledna 2002, s. 12, č. 22.
- AKW Temelin: „Besondere Gefahren“*. Die Presse. 24. března 2001, s. 4, č. 15 929.
- AKW Temelin: „Nicht hinnehmen“*. Die Presse. 18. května 1999, s. 13, č. 15 370.
- AKW Temelin: Gegner fordern ein Gipfeltreffen Klima-Zeman*. Kurier. 13. března 1999, s. 11, č. 72.
- AKW Temelin: Macht den Techniker die Turbine zu schaffen?*. Die Presse. 8. února 2003, s. 11, č. 16 493.
- AKW Temelin: Trotz Verbots Blockade, keine Zwischenfälle*. Die Presse. 28. dubna 2001, s. 12, č. 15 958.
- AKW Temelin: Wien verstärkt Druck auf tschechische Regierung*. Die Presse. 15. května 1999, s. 15, č. 15 368.
- AKW Temelin: Wiens Drohung bringt Prag zu Schäumen*. Die Presse. 31. srpna 2000, s. 1, č. 15 760.
- AKW-Aus statt Abfangjägern*. Die Presse. 4. července 2001, s. 7, č. 16011.
- AKW-Konflikt für Prag „interne Angelegenheit“*. Die Presse. 18. července 2001, s. 5, č. 16023.
- AKW-Temelin: 39 Störfall seit Reaktorstart vor zwei Jahren*. Kurier. 12. listopadu 2002, s. 10, č. 310.
- Anti-Atom-Plan beachtet*. Die Presse. 8. července 1999, s. 4, č. 15 412.
- Anti-Temelin-Begehren: Opposition als kritische Masse*. Kurier. 3. ledna 2002, s. 2, č. 3.

Appel an Kritiker von Temelin-Studie. Kurier. 13. dubna 2001, s. 10, č. 101.

Atombehörde gibt grünes Licht für „heiße Tests“ in Temelin. Kurier. 14. října 2001, s. 6, č. 283.

Atombehörde prüft Temelín. Die Presse. 13. února 2001, s. 14, č. 15 895.

Atomgegner blokieren Grenzübergänge weiter. Die Presse. 10. října 2000, s. 1, č. 15 794.

ATOMKRAFT: „Sieg der Fackeln über das Atomzeitalter“. *Spiegel* [online]. SPIEGEL-Verlag Rudolf Augstein GmbH & Co., 13. 11. 1978, (46/1978), 2 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/spiegel/print/d-40607009.html>.

Atomtransport während Hearing. Kurier. 29. června 2001, s. 12, č. 176.

Ausbaupläne sorgen für Aufregung. Die Presse. 19. listopadu 2003, s. 11, č. 16 729.

Bei ČEZ-Privatisierung springen die Interessenten ab. Die Presse. 13. února 2002, s. 12, č. 16 196.

BÖHM, Wolfgang. *EU-Absage an Temelín-Ausstieg: „Unrealistisch, unfinanzierbar“.* Die Presse. 23. listopadu 2001, s. 7, č. 16 130.

BÖHM, Wolfgang. *Kavan: Temelín-Ausstieg war nie Voraussetzung für Energiekapitel.* Die Presse. 13. prosince 2001, s. 6., č. 16 146.

BÖHM, Wolfgang. *Österreich gibt mit Vorbehalt Zustimmung zum Energiekapitel.* Die Presse. 6. prosince 2001, s. 8, č. 16 141.

Brüssel erteilt Ausstiegskonferenz für Temelín eine klare Absage. Die Presse. 11. září 2001, s. 8, č. 16 069.

Bundesregierung pfeift Pühringer bei Drohung gegen Prag zurück. Die Presse. 18. dubna 2001, s. 6, č. 15 949.

DANNHAUSER, Claudia a WALTERSKIRSCHEN, Gudula. *Veto gegen Temelín ist für Politik-Beobachter erst der Anfang.* Die Presse. 22. ledna 2002, s. 7, č. 16 177.

Deadline für Einigung mit Tschechien über AKW Temelín. Kurier. 28. listopadu 2001, s. 2, č. 328.

Demo gegen Temelín: Blockade der Grenzen. Die Presse. 16./17. září 2000, s. 12, č. 15 774.

Deutschland fordert Stilllegung Temelín. Die Presse. 17. července 2001, s. 7, č. 16022.

Deutschland fordert Überprüfung des AKW Temelín. Die Presse. 15. dubna 2000, s. 20, č. 15 648.

Die Presse. 14. května 1999, s. 16, č. 15 367. a *Temelin-Beschluß bringt die Regierung in Wien auf Trab.* Kurier. 14. května 1999, s. 2, č. 132.

DIPPLINGER, Herbert. „Normalerweise müßte sich die ganze Regierung reinhauehn“. Die Presse. 19./20. ledna 2002, s. 8, č. 16 175.

Durchbruch bei Temelín-Gipfel Wien und Prag erzielen Einigung. Die Presse. 29. listopadu 2001, s. 6, č. 16 135.

Ein Veto und viele Schattierungen: Koalition uneins über Temelín-Linie. Die Presse. 14. listopadu 2001, s. 7, č. 16 122.

Einsamer Kampf gegen Temelín-Wien hat keine Verbündeten in der EU. Die Presse. 27. září 2000, s. 4, č. 15 783.

Einsprüche, Weisung: Weitere Verzögerung beim AKW Temelín. Die Presse. 1. dubna 2000, s. 12, č. 15 636.

Erste Störung in Temelín?. Die Presse. 11. února 2002, s. 12, č. 16 194.

EU übermittelte Temelín-Bericht an Schüssel und Zeman. Die Presse. 1. srpna 2001, s. 2, č. 16 035.

EU-Erweiterung: Kein Veto der FPÖ wegen des tschechischen AKW Temelín. Die Presse. 25. října 2001, s. 1, č. 16 107.

EU-Front gegen Temelín. Kurier. 8. května 1999, s. 10, č. 126.

EU-Hilfe gegen Temelín?. Die Presse. 5. května. 1999, s. 16, č. 15360.

FPÖ jubelt, ÖVP bleibt reservier, Industrie zweifelt an Koalition. Die Presse. 22. ledna 2002, s. 8, č. 16 177.

FPÖ kritisiert den Temelin-Pakt, Haider hält sich Absprung offen. Die Presse. 1/2. prosince 2001, s. 6, č. 16 137.

GALOPI, Stefan. „AKW Temelín ist noch zu verhindern“. Kurier. 23. února 1999, s. 4, č. 54.

Gmünd: Anti-Temelin-Aktion. Kurier. 2. září 2000, s. 9, č. 243.

HALLER, Patricia a KADI, Manfred. *Pröll: Regierung muss gegen Temelin Speerspitze werden.* Kurier. 19. května 1999, s. 12, č. 137.

Havel hat Bedenken über AKW Temelin. Kurier. 12. května 1999, s. 4, č. 130.

Hoffnung in Prag, dass „Menschenverstand siegt“. Die Presse. 23. ledna 2002, s. 9, č. 16 178.

Jeder dritte Arbeiter unterstützte Temelín-Volksbegehren, Reizwort „Veto“ verhinderte einen noch größeren Erfolg. Die Presse. 23. ledna 2002, s. 8, č. 16 178.

KAPL, Ulrich. *AKW Temelin soll noch im Oktober ans Netz gehen.* Kurier. 3. října 2000, s. 11, č. 274.

KAPL, Ulrich. *Atombehörde schickt AKW Temelin zurück an den Start*. Kurier. 22. září 2000, s. 9, č. 263.

KAPL, Ulrich. *Temelin: Protest in Prag und neue Grenzblokaden*. Kurier. 15. září 2000, s. 7, č. 253.

KAPL, Ulrich. *Temelín: Zeman löst Empörung aus.*“ Kurier. 2. září 2000, s. 9, č. 243.

KAPL, Ulrich. *Temelín: Zeman löst Empörung aus.*“ Kurier. 2. září 2000, s. 9, č. 243.

KAPL, Ulrich. *Temelin-UVP löst Protestwelle aus*. Kurier. 12. dubna 2001, s. 9, č. 100.

KAPL, Ulrich. *Undichte Stellen in AKW-Temelín*. Kurier. 5. září 2000, s. 7, č. 246.

Kein Ausbau von Temelin. Die Presse. 22. listopadu 2003, s. 14, č. 16 731.

Khol: Temelín ist Hinderniss für EU-Beitritt Tschechiens. Die Presse. 11. července 2002, s. 11, č. 16 318.

KITTNER, Daniela a LEITNER, Karin. *Unterschrift „geradezu fahrlässig“*. Kurier. 9. ledna 2002, s. 19, č. 9.

Klage asu Tschechien gegen Grenzblokaden. Kurier. 11. prosince 2002, s. 3, č. 342.

Koalitionsstreit um Telemín: FPÖ legt sich auf Veto fest. Die Presse. 12. listopadu 2001, s. 1, č. 16 120.

KOPEINIG, Margaretha. *Temelin: Prag drängt auf Abschluss*. Kurier. 12. října 2001, s. 6, č. 281.

Köpferrollen in Tschechien wegen Temelin. Kurier. 6. prosince 2002, s. 11, č. 337.

KRAUS, Doris. *AKW-Konflikt zwischen Wien und Brüssel*. Die Presse. 29. září 1999, s. 6, č. 15 483.

KRAUS, Doris. *Brüssel will Österreich im AKW-Streit zu gütlicher Lösung „überreden“*. Die Presse. 21. července 2001, s. 6, č. 16 026.

KRAUS, Doris. *Österreichs Atom-Pakt sorgt für Komplikationen bei Erweiterung*. Die Presse 29. července 1999, s. 6, č. 15 430.

KRAUS, Doris. *Wenig Hoffnug auf EU-Unterstützung bei Konflikt um Temeín*. Die Presse. 3. listopadu 2000, s. 8, č. 15 813.

Kritik an Busek-Äußerung: „AKW Temelín hinnehmen“. Die Presse. 15. července 2000, s. 13, č. 15 721.

Kritik an Prag, Diebstahl in Reaktor. Die Presse. 19. ledna 2001, s. 10, č. 15 874.

LEITNER, Karin a ZORNIG, Gabi. *Koalition zelebriert Versöhnung*. Kurier. 25. ledna 2002, s. 2, č. 25.

LOHMEYER, Michael a SCHMIDT, Hans-Jörg. *EU moderiert, Zeman stimmt Gesamt-Prüfung für AKW Temelin zu*. Die Presse. 14. prosince 2000, s. 4, č. 15 547.

LOHMEYER, Michael und SCHMIDT, Hans-Jörg. „Provokation der Sonderklasse“. Die Presse. 27. května 2004. s. 14. č. 16 884.

LOHMEYER, Michael. *AKW Temelín: „Heiße Tests“ im Reaktor zwei*. Die Presse. 15. října 2001, s. 3, č. 16 098.

LOHMEYER, Michael. *Eklat bei Parlamentarier-Besuch: AKW-Temelín wird schon aufgeheizt*. Die Presse. 5 října 2000, s. 4, č. 15792.

LOHMEYER, Michael. *Hearing zu Temelín: „Antworten Sie“*. Die Presse. 26. června 2001, s. 11, č. 16 004.

LOHMEYER, Michael. *LH Pühringer: „Ein wesentlicher Klumpfuß ist das AKW Temelín“*. Die Presse. 13. ledna 2003, s. 22, č. 16 470.

LOHMEYER, Michael. *Prag soll Bau des AKW Temelín „grundsätzlich überdenken“*. Die Presse. 2. února 1999, s. 13, č. 15283.

LOHMEYER, Michael. *Temelín: Turbinendefekt „nicht gefährlich“ – und „keine Überraschung“*. Die Presse. 23. prosince 2000, s. 11, č. 15 855.

LOHMEYER, Michael. *Volksabstimmung über das AKW in Temelín?*. Die Presse. 6. května 1999, s. 16, č. 15361.

Lösung oder Koalitionsende. Die Presse. 1/2. prosince 2001, s. 7, č. 16 137.

Minimal-Lösung für AKW Temelín. Die Presse. 14. prosince 2002, s. 5, č. 16 449.

Oberösterreich: Klage gegen AKW Temelín. Die Presse. 23. srpna 2000, s. 12, č. 15 753.

Österreichischer Kampf gegen die Kernkraft läßt die Nachbarn kalt. Die Presse. 30. června 1999, s. 4, č. 15 405.

PACHNER, Jürgen. „*Es ist eine Minute vor zwölf!*“. Kurier. 1. září 2000, s. 9, č. 242.

PACHNER, Jürgen. *Temelin-Protest: „Wir haben Angst“*. Kurier. 3. září 2000, s. 9, č. 244.

PATSCH, Jan. *Entscheidung für Bohunice, Verzögerung für Temelín*. Kurier. 26. února 1999, s. 6, č. 57.

Prag: Schlüssel schadet bilateralen Beziehungen. Die Presse. 2. října 2001, s. 8, č. 16 087.

Protest gegen Hochfahren des AKW Grenzblokade in Niederösterreich. Die Presse. 10. srpna 2001, s. 14, č. 16 043.

RIEF, Norbert. *Pröll zu Veto-Drohung: „Immer gut, etwas in Hinterhand zu haben“*. Die Presse. 19./20. ledna 2002, s. 8, č. 16 175.

Ring um Temelín-Kompromiß ÖVP schließt Alleingang aus. Die Presse. 24. října 2001, s. 7, č. 16 106.

ROHRER, Anneliese. *Kavan: Temelín geht nicht ohne 100 Sicherheit in Betrieb*. Die Presse. 21. července 2001, s. 6, č. 16026.

Scharfe Rüge für Österreichs AKW-Politik. Die Presse. 5. prosince 1999, s. 9, č. 15 538.

SCHMIDT Hans-Jörg. *„Keine Schande, klücker zu werden“*. Die Presse. 14. května 1999, s. 16, č. 15 367. a *Temelin-Beschluß bringt die Regierung in Wien auf Trab*. Kurier. 14. května 1999, s. 2, č. 132.

SCHMIDT Hans-Jörg. *Auch Tschechen gegen größeres Temelín*. Die Presse. 20. listopadu 2003, s. 14, č. 16 730.

SCHMIDT Hans-Jörg. *Kanpfe Entscheidung der Regierung in Prag für Temelín-Weiterbau*. Die Presse. 14. května 1999, s. 16, č. 15 367.

SCHMIDT, Hans-Jörg. *Die seltsamen Machtspielchen des Pragers Premiers*. Die Presse. 10. listopadu 2000, s. 17, č. 15 819.

SCHMIDT, Hans-Jörg. *Havel: „Mangelnder Widerstandt gegen das AKW war mein Fehler“*. Die Presse. 11. října 2000, s. 8, č. 15 795.

SCHMIDT, Hans-Jörg. *Prag Große Aufregung wegen Österreichs Temelín Beschluß*. Die Presse. 31. srpna 2000, s. 1, č. 15 760.

SCHMIDT, Hans-Jörg. *Prag: „Auch EU-Parlament kan Temelín nicht stoppen“*. Die Presse. 9. září 2000, s. 9, č. 15 768.

SCHMIDT, Hans-Jörg. *Streit um Temelín: EU zuständig für die Sicherheit des Meilers*. Die Presse. 2. listopadu 2000, s. 4, č. 15 812.

SCHMIDT, Hans-Jörg. *Temelín: Wir sind doch keine Selbstmörder*. Die Presse. 14. července 2000, s. 8, č. 15 720.

SCHMIDT, Hans-Jörg. *Temelín: Zweiter Block des AKW wurde aktiviert*. Die Presse. 31. května 2002, s. 12, č. 16 283.

SCHNAUDER, Andreas. *Temelín-Strom für Österreich*. Die Presse. 23. května 2003, s. 10, č. 16 580.

SCHUCHMANN, Clemens. *Wien droht Prag: Ohne Temelín-Sicherheit kein EU-Beitritt*. Die Presse. 30. srpna 2000, s. 6, č. 15 759.

Schüssel: „Temelín erschwert Tschechien den EU-Beitritt“. Kurier. 15. května 1999, s. 2, č. 133.

Schüssle verwarnt die FPÖ. Kurier. 23. ledna 2002, s. 12, č. 23.

SITTINGER, Ernst. *„Einen Dialog kann man nicht mit eine Drohung beginnen“*. Die Presse. 26./27. ledna 2002, s. 7, č. 16 181.

Spidla: Keine Änderung bei Temelín und Beneš-Dekreten. Die Presse. 12. července 2002, s. 11, č. 16 319.

SPÖ kritisiert AKW-Politik. Die Presse. 16. srpna 2000, s. 3, č. 15 747.

Streik um höhere Gehälter. Die Presse. 15. ledna 2004. s. 12. č. 16 773.

Temelín ab Donnerstag abgeschaltet. Die Presse. 26. února 2001, s. 12, č. 15 906.

Temelín als Fall für Prager Atomaufsicht. Die Presse. 7. října 2000, s. 12, č. 15 793.

Temelín gehts ans Netz: Wien droht mit Beitritts-Blokade. Die Presse. 10. října 2000, s. 1, č. 15 794.

Temelín steht ab heute im Experten-Visier. Die Presse. 4. dubna 2001, s. 16, č. 15 938.

Temelín wieder in Betrieb. Kurier. 26. února 2001, s. 12, č. 57.

Temelín wird zur Ausschuß-Ware: „Rückkehr ohne Gesichtsverlust“. Die Presse. 22. března 2002, s. 7, č. 16 228.

Temelín: „Zweiter Reaktor wird im Dezember beladen“. Die Presse. 30. března 2001, s. 12, č. 15 934.

Temelín: 100 Millionen Schilling für Problemreaktor. Die Presse. 6. září 2000, s. 7, č. 15 765.

Temelín: Aktion, Appel. Die Presse. 3. října 2000, s. 20, č. 15 813.

Temelín: Beladung beginnt. Die Presse. 5. března 2002, s. 16, č. 16 213.

Temelín: Eisige Stimmung. Die Presse. 2. dubna. 1999, s. 14, č. 15334.

Temelín: Hat Beladung schon begonnen? „Auf allen Ebenen“ Kontakt mit Prag. Die Presse. 5. července 2000, s. 14, č. 15 712.

Temelín: Prag kritisiert Wien. Die Presse. 30. června 2000, s. 16, č. 15 708.

Temelín: Verzögerung durch Gerichtsurteil. Die Presse. 27. února 1999, s. 13, č. 15305.

Temelín-Dialog endet in Fiasko: Prag will nun Union einschalten. Die Presse. 13. října 2000, s. 8, č. 15 797.

Temelín-Entscheidung nicht vor Mai. Die Presse. 24. března 1999, s. 16, č. 15326.

Temelín-Entscheidung soll verschoben werden. Kurier. 17. března 1999, s. 11, č. 78.

Temelín-Erörterung auch in Österreich?. Die Presse. 11. března 2000, s. 15, č. 15 618.

Temelín-Gegner drohem mit neuen Grenzblockaden. Kurier. 12. prosince 2000, s. 11, č. 344.

Temelín-Gipfel in Wien Die Presse. 7. dubna. 1999, s. 10, č. 15337.

Temelín-Hearing fix, FP will Veto gegen Beitritt. Die Presse. 23. června 2001, s. 11, č. 16 002.

Temelín-Kommision: „Mehr negative als positive Aspekte“. Die Presse. 8. března 1999, s. 13, č. 15312.

Temelín-Streit: Atomkraftgegner prolongieren Sperren der Grenzen. Die Presse. 6. listopadu 2000, s. 5, č. 15 815.

THANEI, Christoph. *Slowakischer Ärger über Österreich: Bohunice als „Wahlkampftupmf“.* Die Presse. 30. září 1999, s. 10, č. 15 484.

Trittins Temelín-Appell erzürnt Verheugen. Die Presse. 18. července 2001, s. 5, č. 16023.

Tschechien will Reaktor bereits in 14 Tagen in Betrieb nehmen. Kurier. 1. září 2000, s. 9, č. 242.

Tschechiens Außenminister: „Temelín kein Hinderniss für EU-Beitritt“. Die Presse. 7. května 2001, s. 10, č. 15 964.

Umweltorganisationen pochen auf Regierungsgipfel zu AKW Temelin. Die Presse. 25. května 1999, s. 10, č. 15 375.

Verheugen stellt klar: AKW Temelín nicht mehr aufzuhalten. Die Presse. 29. září 2000, s. 8, č. 15 785.

Wieder Anti-Temelín-Demonstration an der Grenze. Die Presse. 14. prosince 2000, s. 4, č. 15 547.

Wien droht Kandidaten: „Kein EU-Beitritt mit unsicheren AKW“. Die Presse. 26. června 1999, s. 9, č. 15 402.

Wien würdigt Ausbaus-Stopp. Die Presse. 19. ledna 2004, s. 9, č. 16 776.

Wird zweiter Reaktor Beladen? EU vermittelt bei Temelín-Gipfel. Die Presse. 13. prosince 2000, s. 4, č. 15 846.

WÖGERBAUER, Michael. *Ab Jänner droht Streik in Atomkraftwerk.* Die Presse. 24. prosince 2003, s. 25, č. 16 758.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Hlasovací lístek pro referendum o zprovoznění hotové JE Zwetendorf

Příloha č. 2: Blokáda hraničního přechodu Wulowitz z roku 2000, na protest proti spuštění JETE

Příloha č. 3: Ukázky článků deníku Die Presse

Příloha č. 4: Ukázky článků deníku Kurier

Příloha č. 5: Protokol z Melku

Příloha č. 6: Jaderná elektrárna Temelín

Příloha č. 1: Hlasovací lístek pro referendum o zprovoznění hotové JE Zwentendorf

Amtlicher Stimmzettel
für die
Volksabstimmung am 5. November 1978
Soll der Gesetzesbeschluß des Nationalrates vom 7. Juli 1978
über die friedliche Nutzung der Kernenergie in Österreich
(Inbetriebnahme des Kernkraftwerkes Zwentendorf)
Gesetzeskraft erlangen?

Ja **Nein**

Zdroj: <http://www.unet.univie.ac.at/~a9406114/aai/zwentendorf/austellung/aai-05.html>.

Příloha č. 2: Blokáda hraničního přechodu Wulowitz z roku 2000, na protest proti spuštění JETE

Zdroj: <https://www.tips.at/news/freistadt/land-leute/331450-15-jahre-kampf-gegen-temelin>.

NEU! mit tele ORF als Dschungelrip Start der ersten Reality-Show

VOR HELIKOPTER-KAUF Die Frit für verbesserte Angebote zu Gegengeschäften läuft ab

TONI POLSTER Wiener Original mit Herz und Schmitz sagt Adieu

Die Presse

UNABHÄNGIGE TAGESZEITUNG FÜR ÖSTERREICH

Donnerstag, 31. August 2006

AKW Temelin; Wiens Drohung bringt Prag zum Schäumen

Die Volks-Demos gegen den ungarischen Atomkraft-Werk Temelin sind in Prag für große Aufregung.

Wien / ALPACH / PRAG. Die Österreicher sind sich sicher: Die AKW Temelin in der Slowakei wird gebaut. Die Österreicher sind sich sicher: Die AKW Temelin in der Slowakei wird gebaut. Die Österreicher sind sich sicher: Die AKW Temelin in der Slowakei wird gebaut.

Halbe Sachen

Die Österreicher sind sich sicher: Die AKW Temelin in der Slowakei wird gebaut. Die Österreicher sind sich sicher: Die AKW Temelin in der Slowakei wird gebaut. Die Österreicher sind sich sicher: Die AKW Temelin in der Slowakei wird gebaut.

Wiener Ärzte verurteilen Patiententendenzen

„Jeder“ hätte ein neues Bewusstsein vom Arztbesuch.

Wien (ed.). Die Wiener Ärzte sind sich sicher: Die AKW Temelin in der Slowakei wird gebaut. Die Österreicher sind sich sicher: Die AKW Temelin in der Slowakei wird gebaut. Die Österreicher sind sich sicher: Die AKW Temelin in der Slowakei wird gebaut.

Sparbudget: Hektische Verhandlung bis zuletzt

Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Wien (ed.). Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch. Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Weisen-Bericht in groben Zügen fertig

Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Wien (ed.). Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch. Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

USA: Polizei ein „Gangster-Unternehmen“

Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Wien (ed.). Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch. Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Politik auf Bäumen

Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Wien (ed.). Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch. Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

HEUTE

Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Wien (ed.). Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch. Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

BONDS IN KATERSTIMMUNG Angekündigte Emissionswelle in Wien droht zum Flop zu werden

SIEG DER LINKEN Litauen: Vor Comeback von Ex-Präsident Brazauskas

PARKPLATZ-CHAOS Rudolphheim-Finhaus erzwang Parkpoker

Die Presse

UNABHÄNGIGE TAGESZEITUNG FÜR ÖSTERREICH

Donnerstag, 31. August 2006

Temelin geht ans Netz: Wien droht Prag mit Beitritts-Blockade

Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Wien (ed.). Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch. Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Heißer Herbst

Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Wien (ed.). Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch. Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Nobelpreis Medizin: Eric Kaul

Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Wien (ed.). Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch. Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Schlachtruf der PLO gegen jüdische Siedler

Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Wien (ed.). Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch. Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

EU-Außenminister heben embargo gegen Belgrad auf

Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Wien (ed.). Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch. Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

FPÖ will „ORF die Freireichheit antretreiben“

Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Wien (ed.). Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch. Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Das geringere Übel

Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

Wien (ed.). Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch. Die Verhandlungen über die Sparbudgets sind bis zum Schluss sehr hektisch.

erden
tekte
onen

struktur und auch
usprojekte.
wurden 2001 Projekte
Investitionsvolumen
Millionen Schilling ge-
reichen von der Er-
einen Sommerfische-
in Kolonpark Kamp-
die Errichtung eines
lungs- und Nahver-
entrums in Waidho-
mit etwa 200 Arbeits-
bis hin zur Errichtung
derzentren in Krems
brunn.
mögliche Schwerpunkte
ill bei der Enquete In-
a in den Bereichen
gie, Gewerbe, Land-
und Tourismus, aber
Fortbildungsmaßnah-
müsse es als Chance
neuen Aufbruch be-
weinen es keine Grenzen
nen mehr gebe, betonte
ehauptmann.
nahme durch VP
g. Hans Muzik warf
Chef in einer Reaktion
Ankündigung einen
en Vereinnehmungs-
er. Das Finanz-
des Landes entspringe
emeinsamen Initiative
D und OVP, über die
eige verhandelt habe.
erzte Muzik konkrete
lungen mit Bund und
die Förderungen.

Sonden um die balden Atomkraftwerke Eosin in Wien Alarm aus - ein Zeitvorsprung von mehreren Stunden.

Zeitvorsprung bei Unfall im AKW

Zehn Stunden Zeitvorsprung bringt ein Frühwarnsystem, das die Umweltschutzorganisation Global 2000 um das slowakische AKW Mochovce aufbaut.

WIEN (mla). Auf Privathäusern in unmittelbarer Nähe des slowakischen Atomkraftwerkes Mochovce, 100 Kilometer Luftlinie von der Grenze zu Österreich entfernt, sind Messsonden montiert, die ständig in Verbindung zu Computern in Wien-Alsergrund stehen - zur Zentrale des "Radiation Monitoring Systems" (Ramos). In der Ramos-Zentrale, die von der Umweltschutzorganisation Global 2000 finanziert wird, laufen alle Daten über die radioaktive Belastung unmittelbar beim AKW Mochovce zusammen. Außerdem werten die Medinstrumente der Sonden auch die meteorologische Situation aus - mit diesen Daten können etwa Windrichtung und -geschwindigkeit bestimmt werden. "Wenn es einen Unfall im AKW gibt, dann stellen wir das sofort fest", berichtet Ingrid Höbarth, Sprecherin von Global 2000. Eine radioaktive Wolke erreichte erst Stunden

später österreichisches Gebiet, wo die Sensoren der Messstation, die bei der Bundeswarnzentrale zusammenlaufen, anschlagen. Höbarth: "Unsere Ramos-Sonden registrieren einen Unfall also sehr viel früher. Und durch den Gewinn von mehreren Stunden bleibt Zeit für Gegenmaßnahmen, etwa die Evakuierung oder Warnung." Die Ramos-Daten werden überprüft und an die Bundeswarnzentrale weitergegeben, so soll ein Fehlalarm vermieden werden. Um das AKW Mochovce sind derzeit zwei Sonden aufgestellt, insgesamt werden es sechs sein. "Im Herbst ist dieser Messring fertig." Bereits Mitte der neunziger Jahre ist ein solches Messnetz um das tschechische AKW Dukovany errichtet worden. Der Aufbau kostete etwa 600.000 Schilling, der Betrieb für ein Jahr fast eine halbe Million Schilling. Öffentliche Unterstützung gibt es dafür nicht. Dazu das Büro des zuständigen Landesrats Blochberger: "Wir begrüßen das Projekt, Unterstützung kann es aber nicht geben, weil Strahlenschutz Bundessache ist. Aber es gibt eine generelle Kooperation mit Global 2000."

Toskana

urch die Weinriede Her-
erztrimita urkundlich
in Riedlen des "Veltliner-
regelige Teil des Wein-
erweiterte Toskana,
gewinnproduzenten,
Gestaltung
Liter Veltliner pro-
die Sektherstellung.
Mit
vom 21. bis 24. Mai
galt ihrer Produkte auf
Bund ist für viele Betriebe

IN KÜRZE

Milica verbrannt am Freitag eine Jugoslavien und ihr Sohn in der Securitate in Wilhelm

CHRONIK Die Presse.com 11
AKW TEMELIN
Ausbaupläne sorgen für Aufregung
Das tschechische Industrie-
ministerium will 2009
beginnen, zwei weitere
Reaktorblöcke in Temelin zu
bauen.
WIEN (red./c.d.) Tschechien hat
man seine Ausbaupläne für das
Atomkraftwerk Temelin präzisiert.
So will man im Jahre 2009 begin-
nen, in Temelin neben den beiden
bestehenden Reaktorblöcken zwei
weitere zu errichten. In der zwei-
ten Hälfte des Jahres 2004 soll ein
offizieller Vorschlag des Minister-
iums an die Regierung gehen, be-
richtet die tschechische Wochen-
zeitschrift "Týden" in ihrer jüng-
sten Ausgabe unter Berufung auf
das Industrieministerium.
Bisher war über vom Aufbau
eines neuen Atomkraftwerkes
nahe der nordmährischen Ge-
meinde Blatná in die Beside-
Nach Auffassung des stellvertre-
tenden Industrieeministers Martin
Pecina ist es aber am einfachsten,
Temelin auf seine ursprüngliche
geplante Größe - mit insgesamt vier
Reaktorblöcken - zu bringen. Spe-
ziellere 2020 sollen die neuen Blö-
cke Strom ans Netz liefern. Indus-
trieminister Pecina ist auch Mit-
glied des Aufsichtsrates des Tsche-
chischen Energiekonzerns und
Temelin-Betreibers (CEZ).
In der Regierung wird das Pro-
jekt höchstwahrscheinlich auf Wi-
derstand stoßen. "Die bisherigen
Atomreaktoren sollten bis zum
Ende ihrer geplanten Betriebszeit
ausreichen", so die Sprecherin des
Umweltministeriums, Karolina
Sulova. Schon beim Genehmig-
ungsverfahren zu den ersten bei-
den Reaktorblöcken Temelins hat-
te es Streitigkeiten zwischen dem
Industrieministerium und dem
Umweltministerium gegeben.
Bundeskanzler Wolfgang
Schüssel versuchte, die Aufregung
in Österreich zu beruhigen, die
auf diese Meldung umgehend
folgte. "Das Thema ist nicht neu,
es wird immer vom tschechi-
schen Industrieministerium ge-
spielt. Alle anderen Gesprächs-
partner in Tschechien sagen, dass
zwei neue Reaktorblöcke in Te-
melin kein Thema sind", erklärte
Schüssel am Dienstag. Im übrigen
lehne er das Ansinnen ab.
Vizekanzler Hubert Gorbach
versprach, den Vorstoß des Indus-
trieministeriums mit Argusaugen
zu beobachten.
KINDER
Plattform gegen
Sextourismus
Sieben österreichische NGOs
haben eine Plattform gegen
Kindesmissbrauch
gegründet.
WIEN (apa/tw). Etwa zwei Millio-
nen Kinder werden jährlich zur
Prostitution gezwungen. Das ge-
schieht nicht nur in Südostasien,
Lateinamerika oder Afrika: Bei
einem Gericht in Väst nach Ladem
(Aussig, Tschechien) wurde jertz
Anklage gegen sieben Tschechen
erhoben, weil sie Minderjährige
an deutsche Sex-Touristen vermit-
telt haben.
Und es sind keineswegs nur
Pädophile, sondern zunehmend
auch „Gelegenheitslaster“ die sich
in den Ferien quasi „Übungs“ von
Moral und becht nehmen.
Der Kampf gegen den Sextouris-
mus ist Schwerpunkt von „Ecpaf“,
einer neuen Plattform von sieben
österreichischen NGOs gegen
Kindesmissbrauch. „Ecpaf“ will ener-
getisch mit der heimischen Touris-
mus-Branche Strategien erarbei-
ten, andererseits auch für mehr
Kinderrechte in Österreich strei-
ten, so etwa für speziell geschulte
Kontaktpersonen bei der Polizei.

Ausbau von Temelin ab 2009? Das Industrieministerium hat die Pläne nun präzisiert. (Foto: ap/Vec)

KAPRUN-PROZESS

IN KÜRZE

Příloha č. 4: Ukázky článků deníku Kurier

Pröll: Regierung muß gegen Temelin Speerspitze werden

NÖ Landeshauptmann kritisiert die Zurückhaltung der Koalition bei der Anti-Atom-Politik

KOMMENTAR

Norbert Stanzel
über den politischen Nutzen der Vergeßlichkeit

Der zuständige Minister sagt: „Ich bekenne mich dazu, daß wir der österreichischen Öffentlichkeit faktisch keine Aufklärung schulden sind.“ Über die weiteren Baustufen gibt er bekannt. Er wartet bis der Disziplinarkommission gegen ein Verfahren wurde eingeleitet. „Dieses heißt, solange ein Gerichtsverfahren läuft.“ Bundeskanzler sagt: „Die betroffenen Angelegenheiten haben ein Recht auf eine rechtliche und sachliche Klärung.“

„Sensu Ordo Iuris“ – Nein, Lausung, ein bei Regierungspolitikern als eine Folge von verdrängten Miltständen in ihrem Verantwortungsbereich die Verwendung der Wörter „entwirrt“ und „restlos“ infam sind. „Entwirrt“ wird der gelehrte Österreicher, was damit ist: Es geht um „sachliche Aufklärung“, man zu schließlich nichts zu verbergen.

„Verstehen Politiker unter rauch?“ Bei Lausung Bundeskanzler Klaus verspricht: Eine interne Expertenkommission, die eingesetzt wurde, ist „objektive Überprüfung“ zu gewährleisten. „Innerhalb von drei Monaten“ einen Bericht und „die Vorgänge transparent machen“, was von nicht Monaten.

„Welcheschen 1998, also „innerhalb von drei Monaten“, kündigte die Kommission die Vorlage des Berichts für „nach Ostern 1999“ an. Das war dann „nach“ ist ein flechtiger Begriff als „halb“.

Schuldig, wenn die Gründe für die Verzögerung liegen – über politische Nutzen für den ver-

Patricia Haller, Manfred Kadi

Der Umgang der österreichischen Regierung mit den Atommeilern der Betreiber Oteuropas beunruhigt Umweltschutzorganisationen und einige Bundesländer.

Der Beschluß der Prager Regierung, das AKW Temelin fortzusetzen, wird in den kommenden Wochen Kommentarschutzministerin Barbara Prammer (SPO) und Umweltminister Martin Bartenstein (ÖVP) beschließen. Sie kündigten nach dem Ministerrat an, eine „aktive Prüfung“ des Reaktors auf Basis von Unterlagen vornehmen zu wollen. Maßstab dieser Prüfung sollen deutsche Sicherheitsstandards sein. Zudem soll der Umweltverträglichkeitsprüfung Temelins informiert werden.

Kanzler Klima versicherte am Dienstag: „Wer der EU beitreten will, muß die hohen Standards erfüllen.“

Während sich Dienstag nachmittag die Umweltreferenten der Bundesländer Wien, Niederösterreich, Oberösterreich und Salzburg zu einem „Anti-Atom-Gipfel“ in Sankt Pölten einfanden,

EU-Beitritt und das Betreiben von Schrott-AKW sind für Global 2000 und vier Bundesländer unvereinbar

beschloß die nÖ Landeshauptmann Erwin Pröll erhöhte im Gespräch mit dem KURIER den Druck auf die Koalition, „Wir als unmittelbare Nachbarn sind besonders sensibel Österreich muß als Speerspitze in der EU die Forderung nach Schließung oder Ausstopf für Temelin zu einer unabhängigen Voraussetzung für den EU-Beitritt Tschechiens machen.“ Es so für ihn bemerkenswert, daß sich Regierungschef Klaus gerade jetzt zurückhält, bemängelte Pröll. Sowohl Kanzler als auch Vizekanzler seien aufgerufen, das Problem „nicht nur einmal, sondern dauerhaft“ zur Sprache zu bringen. Daß Prammer einen „Aktionsplan“ angekündigt hat, beruhigt den Landeshauptmann nicht. „Prammer ist mir zu leichtglaubig.“

Eine A

Innenminister Schögl

Sally Zornig, Kerle Laitner

Wortwahlpolitik, heißt, sich mit dem Disziplinarkommissionen. So mancher Parlamentarier würde diese Unvereinbarkeit mit neuen Disziplinarkommissionen bedauern.

Verfahrenen Fall muss in sich: Dieses heißt, solange ein Gerichtsverfahren läuft, ist die Disziplinarkommission nicht zu beschließen. Einem Abgeordneten Paul Maron Oteuropa kommt man sich lange nicht zu den ist Klärung durchbringen.

„Ich habe die Weisung erteilt, vorläufig auf dem Dienst der drei Beamten zu verzichten.“

Innenminister Schögl

„Wie berichtet, wurden die drei Beamten nicht wieder dem Stab Innenministerin Kaul Schögl was darüber „auch sehr glücklich.“

Er kündigte, obwohl es Dienstag, daß die Beamten vorläufig auf dem Dienst der drei Beamten werden die Besitze werden werden.

Temelin: Probelauf mit Problemen

Tschechische Atombehörde ordnete überraschend die Wiederholung einer Testreihe an – Aktivierung des Reaktors könnte sich verzögern

Ulrich Kapf

Austritt von Wasserdampf bei einem Sicherheitsventil scheint den Betreibern des tschechischen AKW Temelin schwere Probleme zu machen. Die tschechische Atombehörde (SUJB) hat überraschend eine Wiederholung der Testreihe im dritten Stadium angeordnet.

Dabei müssen alle Teile der Anlage bei einer konstanten Betriebstemperatur von 200 Grad einer Kontrolle unterzogen werden. Der Prozess dauert mehrere Tage.

Atomgegner in Österreich fordern von der tschechischen Regierung, die „Notbremse“ zu ziehen und für das umstrittene Atomkraftwerk eine Umweltverträglichkeitsprüfung (UVP) abzuzahlen.

Wie berichtet, war es beim ersten Versuch, Hochfahren des Reaktors (Bericht rechts) zu mehreren Zwischenfällen gekommen. Stunden nach dem Start der Erwärmung fiel der Strom aus, dann kam es zum Austritt von Wasser im inneren Kühlkreislauf.

Dass ein Sicherheitsventil den Druck im Reaktor nicht abgebaut hätte, das Pass verweigert, zum Überlaufen gebracht haben. Nach dem menschlichen Stoßfall ordnete die Atombehörde (SUJB) eine genaue Überprüfung an.

„Es geht um einen kleinen Schaden“, der behoben werden muss“, sagt SUJB-Sprecher Pavel Pittermann. Er bedauert, dass Temelin

keine Betriebsgenehmigung erhält, wenn aber ein Missverständnis.

„Einige Testserien werden jetzt wiederholt, das ist alles“, sagt Pittermann. Dadurch könne es lediglich geringere Verzögerungen im Zeitplan geben.

Milan Nebesar, für Öffentlichkeitsarbeit zuständiger Ingenieur im AKW Temelin, wollte im KURIER-Gespräch nicht einmal das bestätigen: „Es gibt gar keine Probleme, alles läuft besten.“

Auch der Sprecher von „Greenpeace“, Franko Petri, warnt vor vertriebenem Jubel: „Das ist nur ein kleines Problem und wird höchstens zwei Tage Verzögerung bringen.“

Positive Signale gibt es allerdings von Politikern aus Prag: Eine Gruppe von österreichischen und tschechischen Parlamentariern soll gemeinsam mit Atomexperten am Sonntag, 29. September, das Kraftwerk inspizieren.

Vor diesem Termin wird es zu keiner Aktivierung kommen, sicherte das tschechische Außenministerium zu.

Leitender der österreichischen Delegation ist die ÖVP-Abgeordnete Eva Glawatsch. „Wir werden für die Behebung ein Team aus führenden Wissenschaftlern zusammenstellen und vorschlagen, die zahlreichen noch offenen Fragen zu klären.“

Sollte sich Prag nicht an die Vereinbarung halten, werde der Termin aber planlos sein.

Auch auf europäischer Ebene geht der Kampf gegen das Atomkraftwerk weiter. Die Landeshauptleute Josef Pühringer (ÖO) und Erwin Pröll (NÖ) sprach am Donnerstag in Brüssel bei dem für die Ost-Erweiterung zuständigen EU-Gouverneur Romano Prodi. Letzterer aus Spanien war.

Personen im Atomkraftwerk Temelin, Protest in Wien

Fünf Phasen bis zum Reaktor-Vollbetrieb

Nach dem Nachweis der Betriebsbereitschaft durch die technische Überprüfung aller Bauteile begann in Temelin am 24. August die in fünf Phasen unterteilte Erwärmung des Atomreaktors. In der ersten Etappe – „Regime 5“ – ging das Kraftwerk aus dem kalten Zustand in Temperaturen von 60 bis 150 Grad Celsius über. In diesem Stadium gingen zwei der vier Hauptwälzpumpen für den inneren Kühlkreislauf in Betrieb. Nach Hunderten Messungen und Prüfungen erfolgte nach drei Tagen der Übergang in „Phase vier“.

Dabei wurde der Reaktor schrittweise von 150 auf 200 Grad Celsius erwärmt. Weil es zu Wasseraustritten im Kühlkreislauf gekommen war, wurde diese Testreihe erst am 19. September begonnen.

Nach dem Hochfahren des Turbinenbetriebes bei einer Betriebstemperatur von 194 Grad ging der erste Reaktorblock von Temelin in der Vorwoche in das „Regime 3“ über, bei dem 200 Grad erreicht wurden.

Vor der ersten Kernspaltung – „Regime 2“ – sind jetzt noch Überprüfungen notwendig. Das letzte Etappe ist der Vollbetrieb mit Erzeugung von Strom.

Ganztägige Blockade aller Grenzen

Ein Schul-Stück

Příloha č. 5: Protokol z Melku

Protokol z jednání mezi českou a rakouskou vládou, vedených mezi předsedou vlády Zemanem a spolkovým kancléřem Schusselem za účasti komisaře Verheugena

I. Info-horká linka

Toto ujednání je uzavřeno v duchu dalšího rozvoje dobrých sousedských vztahů mezi Rakouskou republikou a Českou republikou.

1. Účelem "info-horké linky" je zvýšit schopnost rakouských úřadů přijímat, interpretovat anebo šířit informace týkající se JETE. Tyto informace se mohou týkat i jednotlivých kroků v rámci procesu spouštění bloku č. 1 JETE jakož i dalších akcí uvedených v odstavci 4.

K výměně obecných informací o JETE bude i nadále docházet v rámci stávající bilaterální spolupráce.

2. "Info-horká linka" nenahrazuje ani nemění již dohodnuté komunikační spojení v rámci Bilaterální dohody a Úmluvy o včasném oznamování.

3. "Info-horká linka" bude ve skutečnosti představovat síť komunikačních spojení, využívajících v maximální míře již existujících kanálů.

4. Česká strana bude poskytovat a posílat do Spolkového pohotovostního centra rakouského spolkového ministerstva vnitra pět kategorií informací:

(a) JETE bude posílat Spolkovému pohotovostnímu centru všechny tiskové zprávy. Dále bude Spolkovému pohotovostnímu centru posílat další závažné informace, jež mají být uvedeny na internetových stránkách ČEZu. V první řadě mluvčí JETE, ale i dozorce směny jsou připraveni poskytnout nebo zprostředkovat vysvětlení nebo dodatečné informace.

(b) SÚJB bude posílat Spolkovému pohotovostnímu centru všechny tiskové zprávy a další závažné informace. V první řadě mluvčí SÚJB, ale i oficiální styčné místo podle Úmluvy o včasném oznamování (služba fungující 24 hodin denně) budou poskytovat vysvětlení či dodatečné informace.

(c) Nejpozději 72 hodiny po události zašle SÚJB Spolkovému pohotovostnímu centru následující informace:

* neplánovaný pokles výkonu jaderné elektrárny o více než 50 % nominálního výkonu, trvající déle než 72 hodiny;

* událost INES 1 (předběžné vyhodnocení);

* neřízené vypuštění primární chladicí tekutiny nebo jiných technologických látek zamořených radioizotopy uvnitř radiologického kontrolovaného prostoru přesahující množství 1 m³;

* ztrátu schopnosti ovládat radioaktivní zdroj (jak je uvedeno v nařízení č. 184/1997 Sb.).

Oficiální styčné místo podle Úmluvy o včasném oznamování poskytne na požádání vysvětlení nebo dodatečné informace.

(d) Nejpozději 24 hodiny po obdržení informací od JETE pošle SÚJB Spolkovému pohotovostnímu centru informace týkající se:

* požáru v prostoru JETE (klasifikovaného podle nařízení ministerstva vnitra České republiky č. 21/1996 Sb.);

* externího ozáření jednotlivce efektivní dávkou převyšující 20 mSv;

* interního ozáření jednotlivce efektivní dávkou převyšující 6 mSv;

* neřízeného vypuštění primární chladicí tekutiny nebo jiných technologických látek zamořených radioizotopy vně radiologického kontrolovaného prostoru překračujícího množství 1 m³.

* výskytu aktivity vně radiologického kontrolovaného prostoru přesahující množství stanovené pro radioaktivní zdroje nařízením č. 184/1997 Sb.;

* smrtelných zranění.

Oficiální styčné místo podle Úmluvy o včasném oznamování poskytne na požádání vysvětlení nebo dodatečné informace.

(e) V případě cvičení, t.j. aktivace nouzové řídicí skupiny, bude Spolkové pohotovostní centrum uvědoměno 72 hodiny předem.

5. O vysvětlení nebo dodatečné informace může rakouská strana požádat pouze prostřednictvím Spolkového pohotovostního centra nebo prostřednictvím spolkového ministerstva zemědělství a lesního hospodářství, životního prostředí a vodohospodářství.

6. Veškeré informace budou vyměňovány v jazyce anglickém, přednostně faxem nebo též telefonicky. Elektronickou poštu lze využít na základě předchozí dohody.
7. Rakouské Spolkové pohotovostní centrum bude neprodleně informovat zemská pohotovostní centra a tiskového mluvčího spolkového ministra zemědělství a lesního hospodářství, životního prostředí a vodohospodářství.
8. Obě strany považují toto ujednání za další upřesnění Článku 2, odstavec 2, Dohody mezi vládou České republiky a vládou Rakouské republiky o otázkách společného zájmu, týkajících se jaderné bezpečnosti a ochrany před zářením.
9. Výměna informací je popsána v příloženém postupovém diagramu, který je součástí tohoto ujednání.
10. Seznam kontaktů:

mluvčí jaderné elektrárny	Spolkové pohotovostní centrum spolkové ministerstvo vnitra (oficiální styčné místo)
Dozorčí směny JETE	spolkové ministerstvo zemědělství a lesního hospodářství, životního prostředí a vodohospodářství, skupina pro ochranu před zářením (pouze pro otázky, týkající se ochrany před zářením)
mluvčí SÚJB	oficiální styčné místo v souladu s Úmluvou o včasném oznamování (stálá služba)

II. Systém včasného varování

- Účelem výměny informací a umístění monitorovacího zařízení v České republice je usnadnit rakouským úřadům monitorování a vyhodnocování radiační situace v České republice jak při běžném provozu, tak v případě neobvyklé události v JETE. Mělo by rovněž napomoci k posilování důvěry mezi českými a rakouskými odborníky a veřejností.
- Rakouská strana umístí monitorovací zařízení v regionálním centru SÚJB v Českých Budějovicích. Bude se jednat o automatickou stanici pro monitorování intenzity dávek, vzdušného aerosolu a izotopů jódu. Předpokládá se, že údaje z této stanice budou k dispozici jak rakouské, tak české straně. Splnění se předpokládá v dubnu 2001.
- Obě strany souhlasí s výměnou údajů ze sítě včasného varování. Česká strana poskytne údaje ze stávající sítě včasného varování, která se skládá ze 48 stanic měřících intenzitu dávek. Technické podrobnosti této výměny budou upřesněny v lednu příštího roku (frekvence, formát, atd.). Splnění se předpokládá v březnu 2001.
- Po tomto obecném ujednání budou následovat expertní schůzky k projednání technických podrobností.

III. Energetické partnerství

Na důkaz úspěšné spolupráce mezi Českou republikou a Rakouskou republikou v rámci "Energetického partnerství", která se rozvíjí mezi Českou energetickou agenturou a Rakouskou energetickou agenturou ("Energieverwertungsagentur") od března 1999;

Ve světle výsledků tří konferencí - "Energie a architektura", "Obnovitelná energie" a "Kogenerace" - v rámci programu "Energetické partnerství", kde čeští a rakouští odborníci vyvinuli mnoho projektů a konkrétních programů;

Obě strany souhlasí s následujícím:

Článek 1: Cíl

Toto Memorandum se bude vztahovat na postupy a nástroje napomáhající vývoji a realizaci projektů energetické účinnosti, obnovitelné energie a omezení emisí v České republice a dále získání zařízení omezujícího emise Rakouskou republikou v důsledku těchto projektů.

Článek 2: Příspěvek Rakouské republiky

Rakouská republika bude prosazovat, podporovat a financovat společné projekty a řízení programů v oblasti energetické účinnosti, obnovitelné energie a omezení emisí v České republice. Rakouská republika bude financovat náklady rakouských odborníků na

- * vývoj projektů rakouských společností, které chtějí investovat do projektů v oblasti energetické účinnosti, obnovitelné energie a omezení emisí v České republice
- * zajišťování výměny informací a know-how mezi českými a rakouskými odborníky pořádáním společných konferencí a schůzek se zainteresovanými odborníky a společnostmi
- * vybudování platformy pro spolupráci mezi odborníky, společnostmi, veřejnými službami, nevládními organizacemi a dalšími zainteresovanými subjekty

Článek 3: Příspěvek České republiky

Česká republika bude prosazovat, podporovat a financovat společné projekty a řízení programů v oblasti energetické účinnosti, obnovitelné energie a omezení emisí v České republice. Česká republika bude financovat náklady českých odborníků na

- * vývoj projektů českých společností, které chtějí investovat do projektů v oblasti energetické účinnosti, obnovitelné energie a omezení emisí v České republice
- * zajišťování výměny informací a know-how mezi českými a rakouskými odborníky pořádáním společných konferencí a schůzek se zainteresovanými odborníky a společnostmi
- * vybudování platformy pro spolupráci mezi odborníky, společnostmi, veřejnými službami, nevládními organizacemi a dalšími zainteresovanými subjekty

Článek 4: Postupy a metodika

Podrobnosti metodiky a postupů podle Kjótského protokolu budou společně vyvíjeny s cílem uzavřít příslušnou bilaterální dohodu, například mezi národními energetickými agenturami jménem příslušných ministerstev obou zemí.

Článek 5: Zúčastněné instituce

Česká energetická agentura a Rakouská energetická agentura ("Energieverwertungsagentur") budou pověřeny zajištěním všech nezbytných kontaktů a informací k realizaci dalších kroků programu Energetického partnerství a k vyhodnocení úspěchu navržených projektů.

IV. Bezpečnostní otázky

1. Obě strany se shodují s komisařem Verheugenem na vedení "dialogu" k dosažení lepšího vzájemného porozumění v otázce jaderné elektrárny Temelín.
2. K tomuto cíli vlády Rakouska a České republiky žádají Komisi, aby podnikla expertní misi s účastí tří stran. Cílem takové mise je usnadnit dialog o otázkách jaderné bezpečnosti mezi vládami Rakouska a České republiky.
3. Expertní mise Komise bude vyslána do Vídně, aby zde identifikovala hlavní otázky týkající se jaderné bezpečnosti JETE.
4. Táž expertní mise vyslechne vysvětlení zástupců České republiky k těmto otázkám během následné mise v Praze a v JETE.
5. Dalším krokem je společná schůzka hledající řešení identifikovaných problémů na základě nejnovějších postupů uplatňovaných v členských státech Evropské unie.
6. Rakouská a česká vláda se shodují v podpoře činnosti Ad hoc pracovní skupiny Skupiny o jaderných otázkách zpřístupněním veškerých již existujících informací Radě, zejména informací vyplývajících z činností podle bilaterálních dohod mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo a rovněž Rakouskou republikou, které tato Ad hoc pracovní skupina využije podle vlastního uvážení.

V. Hodnocení vlivu na životní prostředí

Evropská komise bude pomáhat a monitorovat hodnocení vlivu JETE na životní prostředí. České úřady dobrovolně rozšíří probíhající vyhodnocování vlivu 78 projektových změn na životní prostředí na komplexní a úplné vyhodnocení vlivu celé elektrárny na životní prostředí, přičemž vezme plně do úvahy expertízy provedené do této doby. Procedurálně se bude toto rozšíření řídit Směrnicí Rady o vyhodnocování dopadů některých veřejných a soukromých projektů na životní prostředí (Směrnice Rady 85/337/ EEC ve znění Směrnice Rady 97/11/EC), zejména s ohledem na účast sousedních zemí. Rozšířená dokumentace o vlivu na životní prostředí, která bude zpřístupněna veřejnosti, bude obsahovat projektovou dokumentaci a další referenční dokumenty v rozsahu potřebném k pochopení a vyhodnocení závěrů dokumentace o vlivu na životní prostředí při dodržování evropských standardů včetně kritéria obchodního tajemství.

VI.

Komerční provoz JETE nebude zahájen před ukončením šetření v oblasti jaderné bezpečnosti a vlivu na životní prostředí. Obě strany souhlasí s ukončením tohoto procesu do konce května/začátku června 2001.

VII. Volný pohyb osob a zboží

Česká republika a Rakousko souhlasí s tím, že musí být zachován a respektován volný pohyb zboží a osob. Obě strany souhlasí s tím, že se během přechodného období zdrží veřejných prohlášení či provádění vládních politik, které by mohly ohrozit úsilí o usnadnění kvalitnějšího dialogu mezi rakouskou a českou vládou ohledně otázek JETE.

VIII. Rozšíření

Obě strany souhlasí s tím, že rozšíření Evropské unie má zásadní význam pro evropskou integraci. Rakouská a česká vláda uznávají, že vzhledem k mnoha otázkám nesouvisejícím s jadernou bezpečností a posouzením vlivu JETE na životní prostředí není pravděpodobné, že by jednání s Českou republikou dosáhla fáze umožňující předběžné uzavření této kapitoly v nadcházejících měsících. Vzhledem k těmto skutečnostem uznává rakouská vláda potřebu pokračovat v jednáních o této kapitole i během švédského předsednictví a zavazuje se poskytnout Unii konstruktivní podporu, aby tato jednání mohla pokročit. Obě strany berou na vědomí časový plán stanovený v "road map" přístupových jednání.

Toto ujednání nabývá účinnosti okamžitě a výsledky budou realizovány v náležitém termínu.

Zdroj:

<https://www.mzv.cz/old/wwwo/mzv/default.asp?id=22681&ido=12666&idj=1&amb=1>

Příloha č. 6: Jaderná elektrárna Temelín

